

## HALLINTOSÄÄNTÖ

### SISÄLLYS

|                                                                              |   |
|------------------------------------------------------------------------------|---|
| Hallintosäännön yleiset määräykset.....                                      | 1 |
| I luku Yleiset määräykset .....                                              | 1 |
| 1 § Hallintosäännön soveltamisala .....                                      | 1 |
| 2 § Luottamushenkilöorganisaatio .....                                       | 1 |
| 3 § Henkilöstöorganisaatio .....                                             | 2 |
| 4 § Toimivallan siirtäminen.....                                             | 3 |
| 5 § Otto-oikeus.....                                                         | 3 |
| 6 § Ottokelpoisen päätöksen ilmoittaminen .....                              | 3 |
| 7 § Kaupungin asukkaiden aloitteet.....                                      | 4 |
| 8 § Nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto.....                 | 4 |
| II luku Kokousmenettely .....                                                | 5 |
| 9 § Soveltaminen .....                                                       | 5 |
| 10 § Kokousaika ja -paikka .....                                             | 5 |
| 10 a § Sähköinen kokous .....                                                | 5 |
| 10 b § Sähköinen päätöksentekomenettely .....                                | 5 |
| 11 § Kokouksen koollekutsuminen .....                                        | 5 |
| 12 § Jatkokokous.....                                                        | 6 |
| 13 § Varajäsenen kutsuminen.....                                             | 6 |
| 14 § Kokouksen pitäminen .....                                               | 6 |
| 15 § Kokouksen johtaminen .....                                              | 6 |
| 16 § Tilapäinen puheenjohtaja.....                                           | 6 |
| 17 § Läsnäolo kaupungin ja sen tytäryhteisöjen toimielinten kokouksissa..... | 7 |
| 18 § Esittely .....                                                          | 7 |
| 19 § Eriävä mielipide .....                                                  | 8 |
| 20 § Esteellisyyden toteaminen.....                                          | 8 |
| 21 § Äänestys ja vaalit.....                                                 | 9 |
| 22 § Pöytäkirjan laatiminen, tarkastaminen ja nähtävänä pitäminen.....       | 9 |

|                                                                                          |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| III luku Julkisuus ja asiakirjahallinto .....                                            | 10 |
| 23 § Asiakirjajulkisuus.....                                                             | 10 |
| 24 § Asianosaisjulkisuus ja itseä koskevat tiedot.....                                   | 10 |
| 25 § Kokouksen julkisuus .....                                                           | 11 |
| 26 § Viestintä.....                                                                      | 11 |
| 27 § Kaupunginhallituksen tiedonhallinnan tehtävät.....                                  | 11 |
| 27 a § Kaupunginhallituksen asiakirjahallinnon ja arkistoinnin tehtävät.....             | 11 |
| 27 b § Asiakirjahallintoa ja arkistointia johtavan viranhaltijan tehtävät.....           | 12 |
| 27 c § Kaupungin tehtävät rekisterinpitäjänä.....                                        | 12 |
| 27 d § Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotto.....                                | 12 |
| 28 § Asiakirjoista perittävät lunastukset sekä niiden antamisesta perittävät maksut..... | 12 |
| IV luku Kaupunkia koskevat oikeustoimet .....                                            | 13 |
| 29 § Oikeustoimista päättäminen ja niiden tekeminen .....                                | 13 |
| 30 § Kaupungin nimenkirjoitus ja asiakirjojen allekirjoittaminen.....                    | 13 |
| 31 § Haasteiden ja tiedonantojen vastaanotto sekä kaupungin edun valvonta .....          | 14 |
| 32 § Toimivalta hankintoja koskevissa asioissa .....                                     | 14 |
| V luku Kaupungin talouden hoito.....                                                     | 15 |
| 33 § Taloudenhoidon vastuu .....                                                         | 15 |
| 34 § Taloudenhoitoa koskevat periaatteet .....                                           | 15 |
| 35 § Talousarvio .....                                                                   | 15 |
| 36 § Talousarvion laadinta- ja toimeenpano-ohjeet.....                                   | 15 |
| 37 § Talousarvion täytäntöönpano.....                                                    | 16 |
| 38 § Talousarvion muutokset.....                                                         | 16 |
| 39 § Toiminnan ja talouden seuranta .....                                                | 16 |
| 40 § Rahatoimeen liittyvä toimivalta .....                                               | 16 |
| 41 § Valtionosuudet ja valtionavustukset .....                                           | 17 |
| 42 § Laskun tarkastus ja hyväksyntä .....                                                | 17 |
| 43 § Sisäinen tarkastus, sisäinen valvonta ja riskienhallinta .....                      | 17 |
| 43 a § Sopimushallinta.....                                                              | 18 |
| VI Luku Toimivalta henkilöstöasioissa .....                                              | 18 |
| 44 § Luvun määräysten soveltaminen .....                                                 | 18 |
| 45 § Viran haku.....                                                                     | 18 |
| 46 § Työsopimussuhteisen tehtävän haettavaksi julistaminen.....                          | 19 |
| 47 § Täyttökielto .....                                                                  | 19 |
| 48 § Epäpätevän ottaminen määräaikaan virkasuhteeseen .....                              | 19 |

|                                                                                                                                         |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 49 § Koeaika.....                                                                                                                       | 19 |
| 50 § Sivutoimilupa .....                                                                                                                | 19 |
| VII Luku Toimivalta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa .....                                                           | 20 |
| 51 § Normaalista toimivallasta poikkeaminen ja raportointi .....                                                                        | 20 |
| 52 § Päätösvallan käyttöön ottaminen määrääjäksi kunnanhallituksen päätöksellä poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa..... | 20 |
| 53 § Kokouskutsun määrääjasta poikkeaminen .....                                                                                        | 20 |
| Yhteiset talousasiat -toimivaltataulukko.....                                                                                           | 21 |
| Talousarvio ja käyttösuunnitelma .....                                                                                                  | 21 |
| Hankinnat .....                                                                                                                         | 21 |
| Irtaimen omaisuuden ja palveluiden luovuttaminen .....                                                                                  | 22 |
| Osakkeet ja osuudet.....                                                                                                                | 23 |
| Kiinteän omaisuuden luovuttaminen ja hankinta.....                                                                                      | 23 |
| Tilinpäätös ja tilit .....                                                                                                              | 24 |
| Omaisuudesta huolehtiminen .....                                                                                                        | 24 |
| Muut talouteen liittyvät päätökset .....                                                                                                | 24 |
| Yhteiset henkilöstöasiat -toimivaltataulukko.....                                                                                       | 27 |
| Työnantajatoiminnot.....                                                                                                                | 27 |
| Virat ja työsuhteet .....                                                                                                               | 27 |
| Palkkaus ja työaika.....                                                                                                                | 29 |
| Virk- ja työvapaat ja vuosiloma.....                                                                                                    | 31 |
| Muut henkilöstöä koskevat päätökset.....                                                                                                | 32 |
| Kaupunginvaltuustoa koskevat säännöt .....                                                                                              | 34 |
| I luku Yleiset määräykset .....                                                                                                         | 34 |
| 1 § Valtuuston toiminnan järjestelyt.....                                                                                               | 34 |
| 1 a § Valtuustotoimikunta.....                                                                                                          | 35 |
| 2 § Valtuustoryhmän muodostaminen .....                                                                                                 | 35 |
| 3 § Valtuustoryhmään liittyminen sekä siitä eroaminen tai erottaminen .....                                                             | 35 |
| 4 § Valtuustoryhmää koskeva kokouskutsu ja -tilat.....                                                                                  | 35 |
| 5 § Valtuustoryhmän tehtävät varajäseniä kutsuttaessa.....                                                                              | 36 |
| 6 § Päätösten ilmoittaminen valtuustoryhmille .....                                                                                     | 36 |
| 7 § Luettelon pitäminen valtuustoryhmistä.....                                                                                          | 36 |
| 8 § Istumajärjestys.....                                                                                                                | 36 |
| II luku Valtuutetun aloiteoikeus .....                                                                                                  | 36 |
| 9 § Valtuutettujen aloitteet .....                                                                                                      | 36 |
| 9 a § Talousarviovaikutteinen aloite.....                                                                                               | 37 |

|                                                                                        |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 10 § Kaupunginhallitukselle osoitettava kysymys.....                                   | 37 |
| 11 § Tiedotustilaisuus ja kyselytunti .....                                            | 37 |
| III luku Valtuuston kokoukset.....                                                     | 38 |
| 12 § Kokouskutsu.....                                                                  | 38 |
| 12 a § Valtuuston varsinainen kokous ja sähköinen kokous.....                          | 39 |
| 12 b § Jatkokokous.....                                                                | 39 |
| 12 c § Lähetekeskustelu .....                                                          | 39 |
| 13 § Esityslista .....                                                                 | 40 |
| 14 § Kokouksesta tiedottaminen .....                                                   | 40 |
| 15 § Varavaltuutetun kutsuminen.....                                                   | 40 |
| 16 § Kaupunginhallituksen edustus valtuuston kokouksessa .....                         | 41 |
| 17 § Puheenjohtajan luovuttaminen varapuheenjohtajalle ja tilapäinen puheenjohtaja.... | 41 |
| 18 § Nimenhuuto ja päätösvaltaisuuden toteaminen.....                                  | 41 |
| 19 § Läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut .....                                 | 41 |
| 20 § Asioiden käsittelyjärjestys .....                                                 | 42 |
| 21 § Talousarvioehdotuksen käsittely.....                                              | 42 |
| 22 § Puheenvuorot .....                                                                | 42 |
| 23 § Puheenvuorojen käyttäminen .....                                                  | 43 |
| 24 § Pöydällepanoehdotus ja asian käsittelyn keskeyttäminen .....                      | 44 |
| 25 § Ehdotukset.....                                                                   | 44 |
| 26 § Äänestystapa .....                                                                | 44 |
| 27 § Äänestysjärjestys .....                                                           | 45 |
| 28 § Toivomusponsi.....                                                                | 45 |
| IV luku Vaalit.....                                                                    | 46 |
| 29 § Yleiset määräykset .....                                                          | 46 |
| 30 § Vaalitoimituksen avustajat .....                                                  | 46 |
| Suhteellinen vaali.....                                                                | 46 |
| 31 § Valtuuston vaalilautakunta.....                                                   | 46 |
| 32 § Ehdokaslistojen jättäminen ja vaalitoimituksen nimenhuuto.....                    | 47 |
| 33 § Ehdokaslistojen laatiminen .....                                                  | 47 |
| 34 § Ehdokaslistojen tarkastus ja oikaiseminen.....                                    | 47 |
| 35 § Ehdokaslistojen yhdistelmä.....                                                   | 47 |
| 36 § Vaalitoimitus .....                                                               | 48 |
| 37 § Vaalin tuloksen toteaminen ja äänestyslippujen säilyttäminen.....                 | 48 |
| V luku Pöytäkirja.....                                                                 | 48 |

|                                                                                                                         |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 38 § Pöytäkirja .....                                                                                                   | 48 |
| 39 § Pöytäkirjan tarkastus.....                                                                                         | 49 |
| 40 § Valtuuston kansliatehtävät.....                                                                                    | 49 |
| Kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskevat erillissäännöt .....                                                  | 50 |
| 1 § Toimikausi ja puheenjohtajat .....                                                                                  | 50 |
| 2 § Kaupunginhallitus.....                                                                                              | 50 |
| 3 § Kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä konsernivastuullinen kaupunginhallituksen jäsen ..... | 51 |
| 4 § Kaupunginjohtaja ja palvelualuejohtajat.....                                                                        | 51 |
| 5 § Konsernihallinto.....                                                                                               | 52 |
| 6 § Taseyksiköt .....                                                                                                   | 52 |
| 7 § Toimivallan siirto ylemmälle taholle .....                                                                          | 53 |
| 8 § Muut määräykset.....                                                                                                | 53 |
| Kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskeva toimivaltataulukko.....                                                | 54 |
| Omistajaohjaus.....                                                                                                     | 54 |
| Yleishallinto/ kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja.....                                                               | 55 |
| Yleishallinto/ kaupunginjohtaja ja palvelualuejohtajat.....                                                             | 55 |
| Talousasiat .....                                                                                                       | 55 |
| Henkilöstöasiat.....                                                                                                    | 57 |
| Elinvoiman palvelualueita koskevat erillissäännöt .....                                                                 | 58 |
| 1 § Toiminta-ajatus ja tehtävä .....                                                                                    | 58 |
| 2 § Toimielimet .....                                                                                                   | 58 |
| 3 § Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta .....                                                                           | 58 |
| 4 § Elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan puheenjohtajien tehtävät .....                                                 | 59 |
| 5 § Elinvoiman palvelualue.....                                                                                         | 59 |
| Elinvoiman palvelualueita koskeva toimivaltataulukko .....                                                              | 60 |
| Koko palvelualueita koskevat asiat .....                                                                                | 60 |
| Henkilöstön valinta.....                                                                                                | 60 |
| Elinvoima- ja työllisyysasiat .....                                                                                     | 60 |
| Toisen asteen koulutus .....                                                                                            | 61 |
| Kaupunkikulttuurin vastuualue.....                                                                                      | 63 |
| Tapahtuma- ja kulttuuripalvelut .....                                                                                   | 63 |
| Liikuntapalvelut.....                                                                                                   | 63 |
| Kaupunginmuseo .....                                                                                                    | 63 |
| Kaupunginorkesteri.....                                                                                                 | 63 |
| Kaupunginteatteri.....                                                                                                  | 64 |

|                                                                  |    |
|------------------------------------------------------------------|----|
| Osallisuus, hyvinvointi ja terveyden edistäminen .....           | 64 |
| Osallistuva budjetointi .....                                    | 64 |
| Sivistyksen palvelualueetta koskevat erillissäännöt .....        | 66 |
| 1 § Toiminta-ajatus ja tehtävät .....                            | 66 |
| 2 § Toimielimet .....                                            | 66 |
| 3 § Sivistyslautakunnan tehtävät ja toimivalta .....             | 66 |
| 4 § Sivistyslautakunnan puheenjohtajien tehtävät .....           | 67 |
| 5 § Wellamo-opiston johtokunnan tehtävät ja toimivalta .....     | 67 |
| 6 § Kokousmenettely .....                                        | 67 |
| Sivistyksen palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko .....     | 68 |
| Koko palvelualueetta koskevat asiat .....                        | 68 |
| Henkilöstön valinta .....                                        | 68 |
| Varhaiskasvatuspalvelut .....                                    | 68 |
| Perusopetuspalvelut .....                                        | 69 |
| Nuorisopalvelut .....                                            | 73 |
| Wellamo-opisto .....                                             | 73 |
| Kirjasto- ja tietopalvelut .....                                 | 74 |
| Kaupunkiympäristön palvelualueetta koskevat erillissäännöt ..... | 75 |
| 1 § Toiminta-ajatus .....                                        | 75 |
| 2 § Toimielimet .....                                            | 75 |
| 3 § Kaupunkiympäristölautakunta .....                            | 75 |
| 4 § Lahden seudun joukkoliikennelautakunta .....                 | 76 |
| 5 § Rakennus- ja ympäristölupalautakunta .....                   | 76 |
| 6 § Lahden seudun jätelautakunta .....                           | 76 |
| 7 § Lautakuntien puheenjohtajien tehtävät .....                  | 76 |
| 8 § Henkilöorganisaatio .....                                    | 77 |
| 9 § Päätösvalta .....                                            | 77 |
| 10 § Asiakirjojen allekirjoittaminen .....                       | 77 |
| 11 § Edustaminen ja puhevallan käyttö .....                      | 77 |
| Kaupunkiympäristön palvelualueen toimivaltataulukko .....        | 78 |
| Henkilöstön valinta .....                                        | 78 |
| Yleisten alueiden pito .....                                     | 78 |
| Liikenteen yleinen järjestely .....                              | 78 |
| Satamahallinto .....                                             | 79 |
| Yleisten alueiden käyttö ja tilapäisluovutukset .....            | 79 |

|                                                                            |    |
|----------------------------------------------------------------------------|----|
| Joukkoliikenne.....                                                        | 79 |
| Jäteasiat .....                                                            | 79 |
| Kiinteän omaisuuden hankinta ja luovuttaminen.....                         | 80 |
| Kaavoitus, tonttijako ja kiinteistönmuodostus.....                         | 81 |
| Paikkatietopalvelut.....                                                   | 85 |
| Asuntotoimi.....                                                           | 85 |
| Yksityistieavustukset .....                                                | 86 |
| Metsänhoito.....                                                           | 86 |
| Rakennusvalvonta .....                                                     | 86 |
| Ympäristöterveys .....                                                     | 87 |
| Ympäristönsuojelu .....                                                    | 87 |
| Ulkoista tarkastusta koskevat erillissäännöt.....                          | 89 |
| 1 § Ulkoisen tarkastuksen järjestelmä .....                                | 89 |
| 2 § Lautakunnan tehtävät ja toimivalta.....                                | 89 |
| 3 § Tarkastustoimiston tehtävät.....                                       | 89 |
| 4 § Tarkastusjohtajan tehtävät ja kelpoisuusehdot .....                    | 90 |
| 5 § Asiakirjojen allekirjoittaminen .....                                  | 90 |
| 6 § Tilintarkastuksen suunnittelu ja raportointi .....                     | 90 |
| Luottamushenkilöiden palkkioita ja korvauksia koskevat erillissäännöt..... | 91 |
| 1 § Soveltamisala .....                                                    | 91 |
| 2 § Kokouspalkkiot .....                                                   | 91 |
| 3 § Peräkkäiset kokoukset .....                                            | 92 |
| 4 § Vuosipalkkiot.....                                                     | 92 |
| 5 § Vaalilautakuntien palkkiot .....                                       | 94 |
| 6 § Sihteerijäsenen palkkio .....                                          | 94 |
| 7 § Erityisestä luottamustehtävästä suoritettava palkkio .....             | 94 |
| 8 § Korvaus ansionmenetyksestä ja kustannuksista .....                     | 94 |
| 9 § Matkakustannusten korvaaminen.....                                     | 95 |
| 10 § Erinäisiä määräyksiä .....                                            | 95 |
| 11 § Palkkioiden taso .....                                                | 96 |

## HALLINTOSÄÄNNÖN YLEISET MÄÄRÄYKSET

### I luku Yleiset määräykset

#### 1 § Hallintosäännön soveltamisala

Hallintosäännön yleisissä määräyksissä säädetään kaupungin päätöksenteko- ja kokousmenettelystä, toiminnan julkisuudesta, talouden ja toiminnan tarkastuksesta, sisäisestä valvonnasta, edustamista ja oikeustoimia koskevasta toimivallasta, taloudenhoidosta sekä henkilöstöhallinnosta. Hallintosääntö sisältää myös kaupunginvaltuustoa, konsernihallintoa ja palvelualueita, ulkoista tarkastusta sekä luottamushenkilöiden taloudellisten etuuskien perusteita koskevat määräykset.

Hallintosäännön yleisiä määräyksiä sekä siihen liittyviä yhteiset talousasiat- ja henkilöstöasiat - taulukkoa sovelletaan ensisijaisena muihin hallintosäännön osiin nähden.

#### 2 § Luottamushenkilöorganisaatio

Kaupunkiorganisaatio jakautuu elinvoiman, sivistyksen ja kaupunkiympäristön palvelualueisiin, konsernihallintoon sekä mahdollisiin taseyksikköihin.

Luottamushenkilötoimieliminä ovat:

| <i>organisaatio</i>            | <i>toimielin</i>                         | <i>jäsenmäärä</i> |
|--------------------------------|------------------------------------------|-------------------|
| konsernihallinto               | - kaupunginvaltuusto                     | 59                |
|                                | - tarkastuslautakunta                    | 13                |
|                                | - kaupunginhallitus                      | 11                |
|                                | - keskusvaalilautakunta                  | 5                 |
|                                | - vaalilautakunnat                       |                   |
|                                | - vaalitoimikunnat                       |                   |
| elinvoiman palvelualue         | - elinvoima- ja hyvinvointilautakunta    | 11                |
| sivistyksen palvelualue        | - sivistyslautakunta                     | 11                |
|                                | - Wellamo-opiston johtokunta             | 9                 |
| kaupunkiympäristön palvelualue | - kaupunkiympäristölautakunta            | 11                |
|                                | - rakennus- ja ympäristölupalautakunta   | 9                 |
|                                | - Lahden seudun jätelautakunta           | 13                |
|                                | - Lahden seudun joukkoliikennelautakunta | 14                |

Jäsenmäärät sisältävät toimielinten puheenjohtajiston.

Kaupunginvaltuustolle valitaan puheenjohtaja ja kaksi tai kolme varapuheenjohtajaa. Kaupunginhallitukselle valitaan puheenjohtaja, jonka tehtävä on kokoaikainen ja kolme varapuheenjohtajaa, joiden tehtävät ovat puolipäiväisiä. Kaupunginhallituksen varapuheenjohtajat toimivat elinvoima- ja hyvinvointi-, sivistys- sekä kaupunkiympäristölautakuntien puheenjohtajina. Elinvoima- ja hyvinvointi-, sivistys- sekä kaupunkiympäristölautakuntiin valitaan

kuhunkin yksi varapuheenjohtaja. Muihin lautakuntiin valitaan puheenjohtaja ja yksi varapuheenjohtaja.

Vähintään puolet lautakuntien varsinaisista jäsenistä, mukaan lukien puheenjohtajisto, tulee olla varsinaisia valtuutettuja tai valtuustoryhmään kuuluvia listan saavia varavaltuutettuja. Loput voivat olla vaaleissa kannatusta saaneita muita henkilöitä.

Kaupunginhallitus määrää edustajansa osallistumaan puhe- ja läsnäolo-oikeudella seudullisiin joukkoliikennelautakunnan ja jätelautakunnan kokouksiin.

Tarkastuslautakunta voi päättää tarvittavien jaostojen asettamisesta ja päättää niiden tehtävistä. Mahdollisten jaostojen jäseniksi voidaan valita tarkastuslautakunnan varsinaisia jäseniä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä toimivat myös jaostoissa henkilökohtaisina varajäseninä.

Kaupunginvaltuustoa ja vaalit järjestäviä toimielimiä lukuun ottamatta muiden toimielimien jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet.

Kaupunginhallituksen asemasta ja tehtävistä, kaupungin johtamisesta ja konsernihallinnon tehtävistä määrätään jäljempänä kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa, elinvoiman palvelu- aluetta sekä ulkoista tarkastusta koskevissa osissa.

### **3 § Henkilöstöorganisaatio**

Kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupunginjohtaja. Kaupunginhallitus päättää kaupunginjohtajan sijaiset. Kaupunginvaltuusto voi kuitenkin, milloin virka on avoimena tai poissaolo kestää kahta kuukautta pitemmän ajan, ottaa virkaan väliaikaisen hoitajan.

Palvelualuejohtajat johtavat palvelualueita kaupunginjohtajan ja kaupunginhallituksen alaisuudessa. Kaupunginjohtajan alaisuudessa toimivan konsernihallinnon vastuualueen johtajana toimii oman viran ohella kaupunginhallituksen määräämä viranhaltija. Se mitä tässä hallintosäännössä määrätään palvelualuejohtajasta, sovelletaan konsernihallinnon johtajaan.

Tarkastustoimisto toimii suoraan tarkastuslautakunnan alaisuudessa.

Siltä osin kuin asiasta ei ole määrätty hallintosäännössä konsernihallinnon, palvelualueiden ja taseyksikköjen organisaatiosta ja tehtävistä voidaan määrätä kaupunginhallituksen tai ao. lautakunnan hyväksymässä toimintasäännössä. Organisaatio voidaan jakaa vastuualueisiin, palveluyksikköihin ja toimintayksikköihin tai edellä mainittua organisaatiotasojärjestystä noudattaen vain johonkin tai joihinkin näistä. Lisäksi perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluyksikkö voidaan jakaa toiminta-alueisiin. Vastuualuetta johtaa vastuualuejohtaja, palveluyksikköä palveluyksikön esihenkilö, toiminta-aluetta palvelupäällikkö ja toimintayksikköä toimintayksikön esihenkilö. Alimmalla käytetyllä organisaatiotasolla voi olla vielä yksi alempi esihenkilötaso henkilöstöasioita varten.

Siltä osin kuin asiasta ei ole määrätty hallintosäännössä tai toimintasäännössä kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, taseyksikön johtaja, vastuualuejohtaja sekä palveluyksikön, toiminta-alueen ja toimintayksikön esihenkilö päättävät johtamansa yksikkönsä organisaatiosta ja tehtävistä sekä yksikkönsä työvoiman käytöstä. Kaupunginhallitus voi päättää konserni-

hallinnon, palvelualueiden ja taseyksikköjen välisestä tehtäväjaosta silloin, kun niitä koskevista säännöistä ei muuta ilmene.

Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja voivat asettaa alaisuuteensa määrätyn tehtävän hoitamista varten työryhmän. Työryhmä voi koostua eri konsernihallinnossa, palvelualueilla tai taseyksiköissä työskentelevistä henkilöistä.

Yhteistoimintaelimenä henkilöstöä koskevissa asioissa toimii koko henkilöstöä koskeva kaupungin yhteistoimintaryhmä ja kullakin palvelualueella ja tarvittaessa taseyksikössä sen henkilöstöä koskeva palvelualueen tai taseyksikön yhteistoimintaelin.

Konsernihallinnon yksiköt antavat sitovaa ohjeistusta ja tukea palvelualueille ja taseyksiköille oman vastualueensa asioiden kaupunkitasoista hoitamista koskien. Ohjeistus voi koskea esimerkiksi lakien ym. säännösten sekä kaupunginvaltuuston ja -hallituksen päätösten tulkintaa, yhteisiä toimintaprosesseja sekä resurssien käyttöä toimialojen kesken.

#### **4 § Toimivallan siirtäminen**

Toimielin ja viranhaltija voivat päättää hallintosäännöllä sille siirretyn tai erityislainsäädännön nojalla sille suoraan kuuluvan toimivallan siirtämisestä edelleen alaiselleen toimielimelle, viranhaltijalle tai luottamushenkilölle, mikäli se on lain mukaan mahdollista.

Päätöksistä on pidettävä ajan tasalla olevaa luetteloa konsernihallinnossa.

#### **5 § Otto-oikeus**

Kaupunginhallitus, lautakunta ja johtokunta voivat ottaa käsiteltäväkseen alaisensa viranomaisen toimivaltaan siirretyn asian, jossa ao. viranomainen on tehnyt päätöksen, lukuun ottamatta niitä asioita, joita kuntalain mukaan ei saa ottaa ylemmän toimielimen käsiteltäväksi.

Asian ottamisesta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi voi päättää kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen puheenjohtaja, kaupunginjohtaja sekä kukin palvelualuejohtaja alaistensa yksikköjen osalta.

Asian ottamisesta lautakunnan käsiteltäväksi voi päättää lautakunta, sen puheenjohtaja, palvelualuejohtaja ja esittelijä.

Asian ottamisesta johtokunnan käsiteltäväksi voi päättää johtokunta, sen puheenjohtaja ja esittelijä.

Asian ottamisesta ylemmän toimielimen käsiteltäväksi on päätettävä viimeistään sen ajan kuluessa, jossa oikaisuvaatimus päätöksestä olisi tehtävä.

#### **6 § Ottokelpoisen päätöksen ilmoittaminen**

Kaupunginhallituksen alaisen viranomaisen on ilmoitettava kaupunginhallitukselle, lautakunnan alaisen viranomaisen lautakunnalle ja johtokunnan alaisen viranomaisen johtokunnalle

tekemistään päätöksistä lukuun ottamatta asioita tai asiaryhmiä, joista ao. toimielin on erikseen päättänyt, ettei niistä tarvitse ilmoittaa. Ilmoitusvelvollisuus ei koske tarkastuslautakuntaa.

Ilmoitus on tehtävä neljän päivän kuluessa pöytäkirjan tarkastamisesta. Viranhaltijapäätöksen osalta määräaika lasketaan pöytäkirjan allekirjoittamisesta.

Päätökset niissä asioissa, joista ei tarvitse ilmoittaa, voidaan otto-oikeuden estämättä panna täytäntöön, jollei yksittäistapauksessa ole ilmoitettu asian ottamisesta ao. toimielimen käsiteltäväksi.

## **7 § Kaupungin asukkaiden aloitteet**

Kaupungin asukkaalla, kaupungissa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä sekä sillä, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kaupungissa, on oikeus tehdä kaupungille aloitteita sen toimintaa koskevissa asioissa. Palvelun käyttäjällä on oikeus tehdä aloitteita kyseistä kaupungin palvelua koskevassa asiassa.

Aloite on sen viranomaisen käsiteltävä, jonka tehtäväalueelle aloitetta koskeva asia kaupungissa kuuluu. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet.

Kaupunginhallituksen on esitettävä kaupunginvaltuustolle luettelo kaupunginvaltuuston toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyistä aloitteista ja niiden johdosta suoritetuista toimenpiteistä vuosittain kaupunginvaltuuston työjärjestyksessä määrättyyn ajankohtaan mennessä. Kaupunginvaltuusto voi samalla todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

## **8 § Nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto**

Kaupunginhallitus asettaa toimikaudekseen nuorisovaltuuston. Ellei kaupunginhallitus asettamispäätöksessään muuta määrää, nuorisovaltuuston kokoonpanoon sovelletaan Lahden nuorisovaltuuston sääntöjä. Nuorisovaltuusto toimii sivistyksen palvelualueella, joka huolehtii nuorisovaltuuston toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuuston tehtävät ovat kuntalain (410/2015) mukaiset. Nuorisovaltuuston edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus elinvoima- ja hyvinvointi-, sivistys- ja kaupunkiympäristölautakuntien kokouksissa.

Kaupunginhallitus asettaa toimikaudekseen vanhusneuvoston, jossa on 11 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä vähintään kuuden tulee edustaa vanhusjärjestöjä. Vanhusneuvosto toimii elinvoiman palvelualueella, joka huolehtii vanhusneuvoston toimintaedellytyksistä. Vanhusneuvoston tehtävät ovat kuntalain (410/2015) mukaiset.

Kaupunginhallitus asettaa toimikaudekseen vammaisneuvoston, jossa on 11 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä vähintään kuuden tulee edustaa vammaisia, heidän omaisiaan tai vammaisjärjestöjä. Lisäksi kaupunginhallitus nimeää rakennusten suunnitteluun perehtyneen asiantuntijan, joka kutsutaan tarvittaessa vammaisneuvoston kokouksiin. Vammaisneuvosto toimii elinvoiman palvelualueella, joka huolehtii vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä. Vammaisneuvoston tehtävät ovat kuntalain (410/2015) mukaiset.

## **II luku Kokousmenettely**

### **9 § Soveltaminen**

Tämän luvun määräyksiä noudatetaan kaupungin toimielimissä kaupunginvaltuustoa lukuun ottamatta sekä soveltuvien osin toimitus- ja katselmusmiesten kokouksissa. Kaupunginvaltuuston kokousmenettelystä määrätään jäljempänä kaupunginvaltuustoa koskevassa osiossa.

### **10 § Kokousaika ja -paikka**

Toimielin päättää kokouksensa ajankohdasta ja paikasta.

Kokous pidetään myös, milloin puheenjohtaja katsoo kokouksen tarpeelliseksi tai enemmistö toimielimen jäsenistä tekee puheenjohtajalle esityksen sen pitämisestä.

Puheenjohtaja voi peruuttaa kokouksen, mikäli kokouksen pitäminen ei ole aiheellista käsiteltävien asioiden vähäisen määrän tai muun perustellun syyn vuoksi.

Toimielimen kokouksessa voidaan käyttää sähköistä kokousjärjestelmää.

### **10 a § Sähköinen kokous**

Toimielin voi pitää kokouksen sähköisesti.

Suljettuun sähköiseen kokoukseen voi osallistua vain sellaisesta paikasta, jossa salassa pidettävät tiedot ja kokouksessa käydyt keskustelut eivät ole ulkopuolisen kuultavissa tai nähtävissä. Kaupunginhallitus tai sen nimeämä viranhaltija vastaa siitä, että sähköisiin kokouksiin ja sähköiseen päätöksentekomenettelyyn tarvittavat tekniset laitteet, järjestelmät ja tietoliikenneyhteydet ovat ajantasaisia ja tietoturvallisia lakien edellyttämällä tavalla.

### **10 b § Sähköinen päätöksentekomenettely**

Toimielin voi päättää asioita sähköisessä päätöksentekomenettelyssä kuntalain 100 §:n mukaisesti. Päätöksentekomenettelyä voidaan käyttää kaikkiin toimielimen päätösvaltaan kuuluviin asioihin.

### **11 § Kokouksen koollekutsuminen**

Kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouskutsu on annettava tiedoksi toimielimen jäsenille ja muille, joilla on oikeus tai velvollisuus olla läsnä kokouksessa, vähintään kolme päivää ennen kokousta toimielimen päättämällä tavalla.

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Esityslista lähetetään mahdollisuuksien mukaan kokouskutsun yhteydessä.

Kokouskutsu ja esityslista voidaan lähettää myös sähköisessä muodossa.

## **12 § Jatkokokous**

Asiat, joita ei ole saatu kokouksessa käsitellyiksi, voidaan siirtää jatkokokoukseen. Jatkokokoukseen ei tarvitse antaa eri kutsua. Kokouksesta poissa olleille on kuitenkin pyrittävä antamaan tieto jatkokokouksesta.

## **13 § Varajäsenen kutsuminen**

Toimielimen jäsenen, joka on estynyt saapumasta kokoukseen, on kutsuttava varajäsen sijaansa.

Toimielimen jäsen voi kutsua varajäsenen kokoukseen käsittelemään asiaa, jonka käsittelyyn hän ei voi itse esteen tai esteellisyyden vuoksi osallistua. Myös puheenjohtaja, esittelijä ja sihteeri voivat toimittaa kutsun varajäsenelle.

## **14 § Kokouksen pitäminen**

Avattuaan kokouksen puheenjohtaja toteaa läsnä olevat sekä kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden.

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei toimielin toisin päättä.

Jos asia on kiireellinen, toimielin voi päättää ottaa sen käsiteltäväkseen, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa. Jos asiaa ei ole valmisteltu, päätös asian ottamisesta käsiteltäväksi on tehtävä yksimielisesti.

## **15 § Kokouksen johtaminen**

Puheenjohtajan tehtävänä on johtaa asioiden käsittelyä sekä pitää huolta järjestyksestä toimielimen kokouksessa. Varoituksen annettuaan puheenjohtaja saa määrätä poistettavaksi henkilön, joka käyttäytyy sopimattomasti. Jos syntyy epäjärjestys, puheenjohtajan on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

## **16 § Tilapäinen puheenjohtaja**

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokousta tai asian käsittelyä varten tilapäinen puheenjohtaja.

## 17 § Läsnäolo kaupungin ja sen tytäryhteisöjen toimielinten kokouksissa

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen toimielinten kokouksissa on läsnäolo- ja puheoikeus toimielimen jäsenten lisäksi seuraavilla:

| <i>toimielin</i>                                                                                                               | <i>läsnäolo- ja puheoikeus</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| kaupunginhallitus                                                                                                              | kaupunginvaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat, joiden roolina kaupunginhallituksessa on strateginen ja tehtävänä valtuuston roolin tarkastelu, sekä palvelualuejohtajat                                                                                                                                                                                    |
| kaupungin muut toimielimet lukuun ottamatta tarkastuslautakuntaa                                                               | kaupunginhallituksen puheenjohtaja tai tämän sijaisena varapuheenjohtaja taikka kaupunginhallituksen erikseen määräämä edustaja sekä kaupunginjohtaja tai palvelualuejohtaja johtamallaan palvelualueella                                                                                                                                                            |
| tarkastuslautakunta                                                                                                            | kaupunginvaltuuston puheenjohtaja; lisäksi tilintarkastajalla sekä lautakunnan kutsumilla luottamushenkilöillä ja viranhaltijoilla sekä kaupunkikonserniin kuuluvan yhteisön tai säätiön toimielimen jäsenellä tai palveluksessa olevalla henkilöllä on velvollisuus olla läsnä tarkastuslautakunnan tai jaoston kokouksissa lautakunnan tai jaoston niin päättäessä |
| tytäryhteisön hallitus tai vastaava toimielin                                                                                  | kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä ja kaupunginhallituksen puheenjohtaja tai tämän sijaisena varapuheenjohtaja                                                                                                                                                                                                                                                   |
| kaupunginjohtajan, palvelualuejohtajan tai muun viranhaltijan vastuulle määrätyn tytäryhteisön hallitus tai vastaava toimielin | edellisten lisäksi kaupunginjohtajan, palvelualuejohtajan tai muun viranhaltijan sijaisena tämän erikseen määräämä viranhaltija tai työntekijä                                                                                                                                                                                                                       |

Muiden kuin edellä mainittujen läsnäolosta ja puheoikeudesta kaupungin toimielimissä päättää asianomainen toimielin. Läsnäolosta ja puheoikeudesta kaupungin tytäryhteisön toimielimissä päättää tytäryhteisö konserniohjeen määräykset huomioon ottaen. Kaupunginhallituksen puheenjohtaja tai tämän sijaisena varapuheenjohtaja voivat käyttää läsnäolo- ja puheoikeuttaan tytäryhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen kokouksissa silloin, kun siihen on omistajan tahdon välittymisen tai poliittisen koordinaation takia erityinen tarve.

## 18 § Esittely

Asiat päätetään toimielimen kokouksessa viranhaltijan esittelystä.

Esittelijän ehdotus on käsittelyn pohjana (pohjaehdotus). Jos esittelijä on muuttanut esityslistalla olevaa ehdotustaan ennen kuin toimielin on tehnyt päätöksen asiasta, muutettu ehdotus

on pohjaehdotus. Jos ehdotus on peruutettu, asia on jätettävä käsittelemättä, jollei toimitella toisin päätä.

Kaupunginhallituksessa esittelijänä toimii kaupunginjohtaja tai hänen sijaisensa. Kaupunginjohtajaa koskevat virkasuhdeasiat esittelee kaupunginhallituksen puheenjohtaja.

Tarkastuslautakunnassa ja sen mahdollisissa jaostoissa asiat esittelee tarkastusjohtaja. Lautakunta voi jotakin asiaa tai asiaryhmää varten määrätä muun virkasuhteisen esittelijän tai asia voidaan päättää puheenjohtajan selostuksen pohjalta.

Muissa lautakunnissa esittelijöinä toimivat palvelualuejohtaja ja vastuualuejohtajat. Vastuualuetta koskevat asiat esittelee palvelualuejohtaja tai vastuualuejohtaja niin, että tarvittaessa palvelualuejohtaja ratkaisee, kenen esiteltäväksi asia kuuluu. Mikäli palvelualueella ei ole vastuualuejohtajia, toimivat esittelijöinä palvelualuejohtaja ja palveluyksiköiden esihenkilöt. Palveluyksikköä koskevat asiat esittelee palvelualuejohtaja tai palvelualueen esihenkilöt niin, että tarvittaessa palvelualuejohtaja ratkaisee, kenen esiteltäväksi asia kuuluu. Hallintosäännön palvelualuekohtaisessa osiossa voidaan määrätä esittelystä toisin tai tarkemmin.

Mikäli esittelijä on esteellinen tai estynyt, toimii esittelijänä hänen sijaisensa. Jos sijainen ei ole kokouksessa saapuvilla, toimitella voi päättää esittelystä erillisellä päätöksellä.

Johtokuntien esittelystä määrätään jäljempänä niitä koskevissa osioissa.

Toimitella voi erityisestä syystä päättää, että asia käsitellään puheenjohtajan selostuksen pohjalta ilman viranhaltijan esittelyä.

## **19 § Eriävä mielipide**

Vastaehdotuksen tehneellä tai päätöstä vastaan äänestäneellä toimitelimen jäsenellä sekä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta, asian esittelijällä on oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipide. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Kirjalliset perustelut, jotka on esitetty ennen pöytäkirjan tarkastamista, liitetään pöytäkirjaan.

Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut toimitelimen jäsen ei ole vastuussa päätöksestä. Esittelijä vapautuu vastuusta vain ilmoittamalla eriävän mielipiteen.

## **20 § Esteellisyyden toteaminen**

Ensisijaisesti henkilön on itse ilmoitettava esteellisyydestään. Mikäli jäsenen tai muun läsnäoloon oikeutetun esteellisyydestä on olemassa epäily ilman, että tämä itse ilmoittaa siitä, toimitelimen puheenjohtajan on saatettava asia toimitelimen ratkaistavaksi.

Henkilö, jonka esteellisyydestä päätetään, ei saa olla päättämässä omasta esteellisyydestään.

## 21 § Äänestys ja vaalit

Äänestyksestä ja vaalin toimittamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä kaupunginvaltuustoa koskevassa osiossa määrätään.

## 22 § Pöytäkirjan laatiminen, tarkastaminen ja nähtävänä pitäminen

Toimielimen kokouksesta pidetään pöytäkirjaa. Luottamushenkilön ja viranhaltijan päätöksistä pidetään pöytäkirjaa tai päätösluettelo, jollei se päätöksen luonteen johdosta ole tarpeetonta.

Toimielimen pöytäkirjan kirjoittaa puheenjohtajan johdolla pöytäkirjanpitäjä, jonka toimielin nimeää. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla.

Kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja lautakuntien pöytäkirjat niihin liitettyine oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Kaupungin muun kuin edellä mainitun viranomaisen pöytäkirja pidetään vastaavasti yleisesti nähtävänä, jos asianomainen viranomainen katsoo sen tarpeelliseksi.

Toimielimen pöytäkirjaan merkitään seuraavat tiedot:

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| järjestäytymistiedot  | <ul style="list-style-type: none"><li>- toimielimen nimi</li><li>- kokouksen alkamis- ja päättymisaika sekä kokouspaikka</li><li>- läsnä ja poissa olleet ja missä ominaisuudessa kukin on ollut läsnä</li><li>- kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus</li></ul>                                                                                                                              |
| asian käsittelytiedot | <ul style="list-style-type: none"><li>- asiaotsikko</li><li>- selostus asiasta</li><li>- päätösehdotus</li><li>- esteellisyys</li><li>- tehdyt ehdotukset ja onko niitä kannatettu</li><li>- äänestykset: äänestystapa, äänestysjärjestys, äänestysesitys sekä äänestyksen tulos</li><li>- vaalit: vaalitapa ja vaalin tulos</li><li>- päätöksen toteaminen</li><li>- eriävä mielipide</li></ul> |
| laillisuustiedot      | <ul style="list-style-type: none"><li>- oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitus</li><li>- puheenjohtajan allekirjoitus</li><li>- pöytäkirjanpitäjän varmennus</li><li>- merkintä pöytäkirjan tarkastuksesta</li><li>- merkintä nähtävänä pidosta, mikäli pöytäkirja on ollut yleisesti nähtävänä</li></ul>                                                                                       |

Toimielimen pöytäkirjaan liitettävissä oikaisuvaatimusohjeissa annetaan tarpeelliset ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseksi. Valitusosoituksessa mainitaan valitusviranomainen, valitus-aika ja mitä valituskirjaan on liitettävä. Mikäli toimielimen päätöksestä ei saa tehdä oikaisu-

vaatimusta eikä valitusta, pöytäkirjaan liitetään tästä ilmoitus ja samalla mainitaan, mihin lain tai asetuksen kohtaan kielto perustuu.

### **III luku Julkisuus ja asiakirjahallinto**

#### **23 § Asiakirjajulkisuus**

Kunnallisten viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (julkisuuslaki) tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta. Jos asiakirja ei vielä ole julkinen, tiedon saaminen on viranomaisen harkinnassa. Tietojen saamista ei saa kuitenkaan rajoittaa ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista.

Laissa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon voi luovuttaa vain silloin, kun laissa on nimenomaisesti säädetty joko tiedon luovuttamis- tai saamisoikeudesta tai, kun asianomainen on antanut luovuttamiseen suostumuksensa. Kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon.

Asiakirjan antamisesta päättää julkisuuslain mukaan se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, jollei julkisuuslaista muuta johdu tai muussa laissa toisin säädetä. Viranomaisena, jonka hallussa asiakirja on, pidetään ko. toiminnasta vastaavaa kunnallista toimielintä. Toimielimellä on oikeus siirtää asiakirjan antamista koskevaa viranomaisen ratkaisovaltaa päättämässään laajuudessa alaiselleen viranhaltijalle.

Tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Mikäli tiedon antamiseen oikeutettu viranhaltija tai työntekijä katsoo, ettei pyydettyä tietoa voida antaa, on pyytäjälle julkisuuslain mukaan ilmoitettava kieltäytymisen syy sekä tiedusteltava, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi.

Edellä tarkoitettu viranomainen on oikeutettu siirtämään päättämässään laajuudessa asiakirjan antamista koskevaa viranomaisen ratkaisovaltaa alaiselleen viranhaltijalle.

Tieto julkisesta asiakirjasta sekä viranomaisen ratkaisu tilanteessa, jossa pyydettyä tietoa ei ole annettu, on annettava julkisuuslain mukaan viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai asian käsittely ja ratkaisu vaativat tavanomaista suuremman työmäärän, on tieto annettava viimeistään kuukauden kuluessa. Tiedon antamatta jättämisen johdosta annetusta viranomaisen ratkaisusta on tehtävä muutoksenhakukelpoinen päätös.

#### **24 § Asianosaisjulkisuus ja itseä koskevat tiedot**

Asianosaisella on oikeus saada tieto muustakin kuin julkisesta asiakirjasta laissa säädetyin rajoituksin.

Jokaisella on oikeus saada tieto itseään koskevista viranomaisen asiakirjaan sisältyvistä tiedoista laissa säädetyin rajoituksin.

## **25 § Kokouksen julkisuus**

Kaupunginvaltuuston kokoukset ovat julkisia, jollei se painavasta syystä päätä käsitellä yksittäistä asiaa suljetuin ovin. Muun toimielimen kuin kaupunginvaltuuston kokoukset ovat julkisia vain, jos toimielin niin päättää.

Kaupunginvaltuuston tai muun toimielimen kokous ei kuitenkaan ole julkinen, jos kokouksessa käsitellään asiaa tai asiakirjaa, joka on lailla säädetty salassa pidettäväksi.

## **26 § Viestintä**

Lahden kaupunki tiedottaa aktiivisesti vireillä olevista asioista, niiden käsittelystä ja tehdyistä päätöksistä sekä niiden vaikutuksista. Viestintä tukee asukkaiden osallistumista kaupungin kehittämiseen. Lahden kaupungin viestintää johtaa kaupunginjohtaja.

## **27 § Kaupunginhallituksen tiedonhallinnan tehtävät**

Lahden kaupunki on tiedonhallintalaissa (906/2019) tarkoitettu tiedonhallintayksikkö, jonka tehtävänä on järjestää tiedonhallinta lain vaatimusten mukaisesti. Kaupunginhallitus toimii tiedonhallintayksikön johtona ja vastaa siitä, että tiedonhallintalain 4 §:n 2 momentin mukaiset vastuut, käytännöt ja valvonta on määritelty kaupungissa.

Tiedonhallinnan toteuttamiseen liittyvien tehtävien vastuut ovat:

- 1) vastuu tiedonhallintalain mukaisten kuvausten koostamisesta ja ylläpidosta (tiedonhallintamalli 5 §, muutosvaikutusten arviointi 5 § ja asiakirjajulkisuutta koskeva kuvaus 28 §),
- 2) vastuu 19 §:ssä säädetyistä tietoaaineistojen sähköiseen muotoon muuttamisesta ja saatavuudesta,
- 3) vastuu tietoturvallisuusjärjestelyistä, tietojärjestelmien toiminnasta ja yhteistoimivuudesta sekä tietovarantojen yhteistoimivuudesta (2 §:n 13 kohta, 5 §, 12–17 §, 22–24 §) ja
- 4) vastuu asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan järjestämisestä sekä tietoaaineistojen säilyttämisen järjestämisestä (21 §, 25–27 §).

## **27 a § Kaupunginhallituksen asiakirjahallinnon ja arkistoinnin tehtävät**

Kaupunginhallitus vastaa siitä, että asiakirjahallinnon ja arkistoinnin vastuut, käytännöt ja valvonta on määritelty kaupungin viranomaisen tehtävissä.

Kaupunginhallitus päättää kansallisen arkistotietovarannon käyttöönotosta ja asiakirjojen säilyttämisestä Kansallisarkistossa (arkistointilaki 14 § ja 21 §).

Kaupunginhallituksen tehtävänä on:

- 1) antaa tarkemmat määräykset asiakirjahallinnon järjestämisestä sekä palvelualueiden ja konsernihallinnon vastuuhenkilöiden tehtävistä ja
- 2) huolehtia siitä, että arkistointi suunnitellaan ja toteutetaan osana kaupungin tiedonhallintaa varmistaen, että tietoaaineisto on muodostettu siten, että niiden sisältämien asiakirjojen ja tietojen säilyvyys ja käytettävyys arkistointitarkoituksessa voidaan varmistaa.

## **27 b § Asiakirjahallintoa ja arkistointia johtavan viranhaltijan tehtävät**

Asiakirjahallintoa johtava viranhaltija johtaa kaupunginhallituksen alaisena asiakirjahallintoa ja vastaa kaupungin arkistoitavista asiakirjoista ja tietoaaineistoista sekä lisäksi

- 1) vastaa kaupunginhallituksen asiakirjahallinnon viranomaistehtävien valmistelusta ja täytäntöönpanosta,
- 2) ohjaa ja kehittää asiakirjahallintoa osana kaupungin tiedonhallintaa sekä osallistuu kaupungin tiedonhallintayksikön toimintaan hänelle määrätyn vastuun,
- 3) hyväksyy tiedonkäsittelyn, säilytyksen ja arkistoinnin ohjeistuksen,
- 4) vastaa keskusarkistosta ja arkistoitavista asiakirjoista sekä tietoaaineistoista,
- 5) laatii kaupungin asiakirjahallinnon ohjeen ja valvoo, että tehtävät hoidetaan annettujen ohjeiden mukaisesti sekä
- 6) huolehtii asiakirjahallintoon liittyvästä koulutuksesta ja neuvonnasta.

## **27 c § Kaupungin tehtävät rekisterinpitäjänä**

Lahden kaupunki toimii rekisterinpitäjänä siltä osin kuin lainsäädännössä rekisterinpitäjän tehtävää ei ole säädetty erikseen toiselle viranomaiselle.

Kaupunginhallitus vastaa rekisterinpitäjälle kuuluvien tehtävien yleisestä ohjauksesta ja valvonnasta. Kaupunginjohtaja nimeää tietosuojavastaavan.

Kukin toimielin huolehtii tehtäväalueellaan henkilötietojen käsittelyn asianmukaisesta järjestämisestä, ja henkilötietoja käsittelevä noudattaa tehtäviensä mukaisesti henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä sekä kaupungin toimintaperiaatteita ja ohjeita.

## **27 d § Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotto**

Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotosta päättää se toimielin, jonka alaisesta toiminnasta on kyse.

## **28 § Asiakirjoista perittävät lunastukset sekä niiden antamisesta perittävät maksut**

Tavanomaisesta tiedon antamisesta pöytäkirjanotteesta, kopiosta tai muusta tulosteesta peritään sivukohtainen maksu.

Erityistoimenpiteitä vaativan tiedon antamisesta asiakirjasta, kopiosta tai muusta tulosteesta peritään kiinteä perusmaksu, joka voidaan porrastaa tiedonhaun vaativuuden mukaan.

Perusmaksun lisäksi peritään sivukohtainen maksu.

Jos asiakirja ei ole yksilöitävissä ja löydettävissä viranomaisen julkisuuslain mukaisesti pitämästä asiakirjarekisteristä ja tiedonhaun erityistoimenpiteitä vaativa tieto asiakirjasta annetaan suullisesti tai antamalla asiakirja viranomaisen luona luettavaksi tai jäljennettäväksi taikka lähettämällä se sähköpostin välityksellä, aiheutuneita kustannuksia vastaavana maksuna peritään vain kiinteä perusmaksu tiedonhaun vaativuuden mukaan porrastettuna.

Kaupunginhallitus päättää tarkemmin julkisuuslain piiriin kuuluvien maksujen perusteista ja euromääristä.

Asiakirjojen lunastuksista ja maksuista päätetään vuosittain talousarvion toimeenpano-ohjeissa.

#### IV luku Kaupunkia koskevat oikeustoimet

##### 29 § Oikeustoimista päättäminen ja niiden tekeminen

Lukuun ottamatta asioita, jotka lain mukaan kuuluvat kaupunginvaltuustolle, kaupunkia koskevista sopimuksista ja muista oikeustoimista päättää kaupunginhallitus tai muu viranomainen, jonka toimivaltaan asia lain tai hallinto- taikka muun säännön nojalla kuuluu.

Kaupunkia koskevat sopimukset ja muut oikeustoimet tekee kaupungin puolesta ja nimissä kaupunginhallitus tai muu viranomainen, jonka toimivaltaan asia lain tai hallinto- taikka muun säännön nojalla kuuluu.

##### 30 § Kaupungin nimenkirjoitus ja asiakirjojen allekirjoittaminen

Kaupunginhallituksen tai kaupungin muun viranomaisen puolesta kaupungin nimen kirjoittamiseen oikeutetut ovat:

|                                                |                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>sopimuksen tai muun oikeustoimen tekijä</i> | <i>kaupungin nimenkirjoittaja</i>                                                                                                                                                                                        |
| kaupunginhallitus                              | puheenjohtaja, kaupunginjohtaja, konsernihallinnon johtaja, hallintojohtaja, esittelijä sekä vastuualue- ja palvelualuejohtaja vastuu-/palvelualueellensa kuuluvissa asioissa ja toimitilajohtaja Tilakeskuksen asioissa |
| muu toimielin                                  | puheenjohtaja, esittelijä, jäljempänä toimielintä koskevassa osiossa määrätty viranhaltija tai toimielimen määräämä henkilö                                                                                              |
| viranhaltija                                   | asianomainen viranhaltija                                                                                                                                                                                                |

Kaupungin asiakirjoista annettavat otteet ja jäljennökset voi asianomaisen toimielimen tai viranhaltijan päätösten kirjaamisesta tai arkistoinnista vastaava viranhaltija tai työntekijä yksin todistaa oikeaksi.

### **31 § Haasteiden ja tiedonantojen vastaanotto sekä kaupungin edun valvonta**

Oikeutettuja vastaanottamaan kaupungin puolesta haasteita ja muita tiedonantoja sekä edustamaan kaupunkia tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa ovat kaupunginjohtaja, lakiasiaintoimiston johtaja, muut juristit, konsernihallinnon johtaja, hallintojohtaja sekä palvelualuejohtajat tai heidän nimeämänsä henkilöt palvelualueeseensa kuuluvissa asioissa ja kaupunginhallituksen taseyksikköjen johtajat tai heidän nimeämänsä henkilöt taseyksikölle kuuluvissa asioissa.

Valtuuston ja muiden toimielimien päätöksistä tehtyjen valitusten sekä muiden kaupunkia koskevien, tuomioistuimissa tai muussa lainkäyttöelimestä vireillä olevien valitus- ja muutoksenhakuasioiden osalta 1 momentissa mainitut viranhaltijat ovat oikeutettuja antamaan asian käsittelyyn liittyvät jatkoselvitykset, muut lausunnot ja lausumat sekä tekemään seuraavan asteen valituksen asiassa toimivaltaisen toimielimen ensimmäisessä selityksessä tai valituksessa omaksutun kannan mukaisesti. Viranhaltijat voivat saattaa edellä tarkoitetun jatkoselvityksen, lausunnon, lausuman tai seuraavan asteen valituksen myös asianomaisen toimielimen päätettäväksi. Valtuuston päätöstä koskevasta valituksesta ensimmäisen selityksen hallinto-oikeudelle antaa kaupunginhallitus, mikäli katsoo, että valtuuston päätöstä ei ole kumottava, ja muussa tapauksessa sen on esitettävä selityksen antaminen valtuuston päätettäväksi.

Valtion ja muiden vastaavien viranomaisten pyytämät lausunnot, selvitykset ja selitykset kantelut tai muissa asioissa antaa se toimielin, jonka tehtäväkenttään lausuntopyyntö liittyy, ja kaupungin kannalta yleisen tai laajan merkityksen omaavissa asioissa kaupunginhallitus. Toimielin voi saattaa sille kuuluvan lausunnon antamisen myös kaupunginhallituksen päätettäväksi. Mikäli lausuntopyyntö koskee kuitenkin vain tietyn vastualueen tai palvelualueen tehtäväkenttää, antaa lausunnon ao. vastualuejohtaja tai palveluyksikön esihenkilö.

### **32 § Toimivalta hankintoja koskevilla asioilla**

Hankinnat tulee toteuttaa kaupunginhallituksen hyväksymien hankintaohjelman ja hankintaohjeen mukaisesti. Hankintamenettelystä määrätään hankintaohjeessa.

Konsernihallinnon talouspalvelut-yksikkö vastaa hankintojen strategisesta ohjauksesta.

Hankintalain mukaisen hankintaoikaisun käsittelystä päättää hankintapäätöksen tehnyt toimielin tai viranhaltija.

## **V luku Kaupungin talouden hoito**

### **33 § Taloudenhoidon vastuu**

Kaupungin taloudenhoito koostuu talouden suunnittelusta ja seurannasta, raha- ja laskenta-toimesta, omaisuuden ja toiminnan vakuuttamisesta, sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta sekä muusta taloudenhoidosta. Kaupunginhallituksen alaisena kaupungin taloudenhoitoa johtaa ja valvoo kaupunginjohtaja ja palvelualueilla palvelualuejohtajat.

Kaupungin toiminnot on järjestettävä ja toimintaa johdettava niin, että kaikilla organisaation tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

### **34 § Taloudenhoitoa koskevat periaatteet**

Kaupunginvaltuusto hyväksyy yleiset periaatteet, joita noudatetaan käyttöomaisuuden myynnissä, kirjanpidon suunnitelmapoistojen tekemisessä, kaupungin perimien maksujen määrittämisessä sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnassa. Kaupunginhallitus ja muut kaupungin viranomaiset ovat velvolliset huolehtimaan siitä, että kaupungin omistama ja kaupungin hoidossa oleva omaisuus pidetään kunnossa ja että sitä käytetään taloudellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kaupunginvaltuusto päättää lainan ottamista ja antamista koskevista periaatteista talousarvion hyväksymisen yhteydessä tai erikseen, sekä antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Muista rahatoimeen ja rahoitukseen liittyvistä asioista päättää kaupunginhallitus, joka voi siirtää lainan ottamista, antamista ja sijoitustoimintaa koskevaa ratkaisuvaltuutensa edelleen muille toimielimille ja viranhaltijoille.

### **35 § Talousarvio**

Kaupunginvaltuusto hyväksyy taloussuunnitelman sekä talousarvion, joka sisältää palvelualueille ja taseyksiköille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Kaupunginvaltuusto määrää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupunginhallitusta ja muita kaupungin tilivelvollisia.

### **36 § Talousarvion laadinta- ja toimeenpano-ohjeet**

Kaupunginhallitus antaa lautakunnille ja johtokunnille sekä palvelualueille ja alaisilleen taseyksiköille tarvittavat talousarvion laadinta- ja toimeenpano-ohjeet.

### **37 § Talousarvion täytäntöönpano**

Kaupunginhallitus sekä lauta- ja johtokunnat hyväksyvät omalta osaltaan talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat, jotka koskevat kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion ja tavoitteiden toteuttamista sekä määrärahojen jakoa käyttötarkoituksiin.

Käyttösuunnitelmien hyväksymistä koskevasta toimivallasta on määrätty tämän hallintosäännön liitteenä olevassa toimivaltataulukossa.

### **38 § Talousarvion muutokset**

Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä kaupunginvaltuustolle talousarviovuoden aikana. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan käsitellä vain poikkeustapauksissa.

Konsernihallinnossa seurataan määrärahojen riittävyttä. Mikäli määräraha ei riitä, tai jos sitova tuloarvio alittuu, kootaan talousarviomuutokset konsernihallinnossa ja muutosesitykset saatetaan keskitetysti valtuuston ratkaistavaksi viipymättä. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin ja tuloarvioihin, sekä tehtävä tarvittaessa esitys tavoitetason muuttamisesta. Sitovia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita tai tuloarvioita koskevassa muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus toimielimen määrärahoihin.

### **39 § Toiminnan ja talouden seuranta**

Asianomaisesta toiminnasta vastaavat toimielimet seuraavat talousarvion toteutumista ja ennustetta säännöllisesti vähintään kaupunginvaltuuston asettamien sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden tarkkuudella.

Toimielimet tuottavat tiedot kaupunginhallitukselle konsernihallinnossa koottavaan talouden ja toiminnan seurantaraporttiin sekä ennusteen talousarvion toteutumisesta kaupunginhallituksen toimeenpano-ohjeessa antaman aikataulun mukaisesti.

Talouden seurannan järjestämisestä ja siihen liittyvästä toimivallasta on määrätty jäljempänä kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskevassa osiossa.

### **40 § Rahatoimeen liittyvä toimivalta**

Rahatoimeen kuuluvat kaupungin maksuliikenteen, rahoitusomaisuuden, käyttöomaisuusarvopapereiden, muiden pitkäaikaisten sijoitusten, vieraan pääoman sekä maksuvalmiuden suunnittelu ja hoito sekä kaupunkikonsernin sisäisestä rahoitustoiminnasta huolehtiminen.

Rahatoimen hoitamisesta ja siihen liittyvästä toimivallasta on määrätty jäljempänä kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskevassa osiossa.

#### **41 § Valtionosuudet ja valtionavustukset**

Valtionosuuksia myöntävät valtiovarainministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö hakemuksetta viimeistään varainhoitovuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Valtionosuudet ovat yleiskatteellisia.

Valtionosuuksien kustannustenjaon tarkistuksessa käytettävien Valtiokonttorin ja Opetushallituksen keräämien kunnan vastuulla olevien tietojen oikeellisuudesta ja niiden tarkistamisesta vastaa kukin palvelualue.

Valtionavustusten hakemisesta, niiden toteutumisen seurannasta ja raportoinnista vastaa hallintosäännön nojalla toimivaltainen toimielin tai viranhaltija, jonka on lähetettävä konsernihallinnolle tiedoksi kopio hakemuksesta ja valtion viranomaisen siihen antamasta päätöksestä.

#### **42 § Laskun tarkastus ja hyväksyntä**

Laskun tarkastaja vastaa toimituksen oikeellisuudesta tilaukseen nähden sekä menon syntymisajankohdan todentamisesta. Tarkastuksesta tehdään merkintä laskujen käsittelyjärjestelmän tuottamaan tositteeseen.

Laskun hyväksyjä vastaa menotositteen tarkastamisesta ja oikeellisuudesta. Hyväksyjän on varmistuttava, että tosite on muodollisesti ja asiallisesti oikea, tavara, työsuoritus tai muu palvelu on merkitty vastaanotetuksi, tositteessa on oikea tilimerkintä ja että menon suorittamiseen on käytettävissä määräraha. Hyväksymisestä tehdään merkintä laskujen käsittelyjärjestelmän tuottamaan tositteeseen.

Kun laskun hyväksyminen tapahtuu sähköisen hankintapäätöksen yhteydessä, ei edellä kuvattua laskun hyväksymismenettelyä tehdä, vaan lasku siirtyy maksuun, mikäli se täsmää hankintapäätöksen kanssa. Sama hyväksymismenettely on laskuissa, jotka on ohjattu maksuun sähköisen toistuvaislaskukäsittelyn kautta.

Tarkastajana ja hyväksyjänä ei saa olla sama henkilö lukuun ottamatta kaupungin sisäisiä veloituksia, joiden hyväksyjänä voi olla myös tarkastaja. Hyväksyjäksi ei tule oikeuttaa kirjanpitäjänä tai kassanhoitajana kaupungin palveluksessa toimivaa henkilöä.

Lautakunnan tai muun toimielimen on vuosittain määrättävä sekä ilmoitettava kaupungin kirjanpidosta vastaavalle yhteisölle ne henkilöt, jotka sen puolesta hyväksyvät menotositteet.

Milloin varoja suoritetaan ennakoon, on hyväksyjän hankittava selvitys varojen nostajan vaka-  
varaisuudesta tai vaadittava hyväksyttävissä oleva vakuus. Julkisyhteisöiltä ei tarvitse vaatia vakuutta.

#### **43 § Sisäinen tarkastus, sisäinen valvonta ja riskienhallinta**

Sisäinen tarkastus on osa kaupunkikonsernin ohjaus- ja johtamisjärjestelmää, jota kaupungin-  
hallitus ja kaupunginjohtaja käyttävät valvontatoimissaan.

Sisäistä tarkastusta suoritetaan sisäisen tarkastuksen toimintasäännön ja erillisen toimintasäännössä määritellyn tarkastussuunnitelman mukaisesti.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on edistää strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista, toiminnan lainmukaisuutta, hyvän hallintotavan toteutumista sekä niihin liittyvien riskien ennaltaehkäisyä ja hallintaa.

Kaupunginhallituksella ja kaupunginjohtajalla on operatiivinen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet ja johtavat viranhaltijat vastaavat omalla tehtäväalueellaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimivuudesta.

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjauksesta sekä valvoo, että nämä toiminnot on järjestetty asianmukaisesti ja tuloksellisesti. Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja ja muut viranhaltijat, joille kaupunginhallitus on määrännyt konserniyhteisöjen valvonta- ja seurantavastuut.

#### **43 a § Sopimushallinta**

Kaupunginhallitus vastaa sopimusten hallinnan ja sopimusvalvonnan järjestämisestä ja antaa tarkemmat ohjeet sopimushallinnasta.

### **VI Luku Toimivalta henkilöstöasioissa**

#### **44 § Luvun määräysten soveltaminen**

Niistä virkasuhteeseen ja viranhaltijaan liittyvistä asioista, joista on säädetty kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa (304/2003) tai muussa laissa, päättää kaupunginhallitus, jollei laissa ole toisin säädetty tai hallintosäännössä muuta määrätty.

Esihenkilöasemassa oleva viranhaltija tai työntekijä antaa työnjohto-oikeudelliset ohjeet ja määräykset.

#### **45 § Viran haku**

Virka julistetaan haettavaksi kaupungin internetsivuilla ja mahdollisesti muulla, haettavaksi julistamisesta päättävän viranomaisen tarpeelliseksi katsomalla tavalla.

Kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa säädetyn lisäksi henkilö voidaan ottaa ilman julkista hakumenettelyä sellaiseen virkasuhteeseen, jossa on kysymys viran uudelleen täyttämistä sitä aikaisemmin hakeneiden, asianomaiset kelpoisuusehdot täyttävien joukosta, kun virkaan valittu on irtisanoutunut ennen hänelle määrättyä virantoimituksen aloittamispäivää tai ilmoittanut, ettei ota virkaa vastaan tai, kun virkasuhde on purettu koeaikana, taikka virkaan ottamista koskeva päätös on lainvoimaisella päätöksellä kumottu ja asia palautettu uudelleen käsiteltäväksi.

#### **46 § Työsopimussuhteisen tehtävän haettavaksi julistaminen**

Kuukausipalkkainen työntekijä otetaan kaupungin palvelukseen toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen hakumenettelyä käyttäen. Tehtävän haettavaksi julistamisen osalta noudatetaan soveltuvin osin sitä mitä viran hausta on edellä säädetty.

Kaupunkiin jo palvelussuhteessa oleva henkilö voidaan ottaa kaupungin palvelukseen ilman hakumenettelyä, jos hänen palvelussuhteensa on voimassa toistaiseksi tai jos hän on hoitanut vastaavia tehtäviä määräaikaisessa palvelussuhteessa välittömästi ennen palvelukseen ottamispäätöstä vähintään kuuden kuukauden ajan.

Työntekijä voidaan ottaa kaupungin palvelukseen ilman hakumenettelyä myös silloin, kun se on työvoiman heikon saatavuuden vuoksi perusteltua tai kun on kysymys määräaikaisen henkilön palkkaamisesta laissa säädettyjen määräaikaisuuden perusteiden täytyessä.

#### **47 § Täyttökielto**

Kaupunginjohtajalla on tarkastustoimiston henkilöstöä lukuun ottamatta oikeus päättää viran täyttökielellä sekä antaa kielto palkata työntekijöitä kaupungin palvelukseen. Palvelualuejohtajalla on oikeus päättää viran täyttökielellä palvelualueellaan sekä antaa palvelualueellaan kielto palkata työntekijöitä kaupungin palvelukseen.

#### **48 § Epäpätevän ottaminen määräaikaiseen virkasuhteeseen**

Virkasuhteeseen ottava viranomaisen päättää henkilön ottamisesta määräaikaiseen virkasuhteeseen erityisistä kelpoisuusvaatimuksista riippumatta kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain mukaisesti.

#### **49 § Koeaika**

Virka- tai työsuhteeseen otettaessa voidaan määrätä koeaika kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain ja työsopimuslain säätämiä enimmäismääriä noudattaen.

Koeaika on määrättävä, ellei sen määräämättä jättämiselle ole perusteltua syytä.

#### **50 § Sivutoimilupa**

Sivutoimilupaa ei tarvita kaupungin luottamustoimen hoitamiseen eikä sellaiseen tehtävään, jota viranhaltija on määrätty tai valittu hoitamaan kaupungin edustajana. Viranhaltijalla on oikeus saada tällaisen tehtävän hoitamiseen tarvittavalta virka-ajalta täysi palkkansa.

Sivutoimiluvan myöntäneen viranomaisen lisäksi kaupunginhallituksella on perustellusta syystä oikeus peruuttaa jo annettu sivutoimilupa. Jos jo myönnetty sivutoimilupa peruutetaan tai sitä muutetaan, kuullaan viranhaltijaa ennen päätöksen tekemistä.

## **VII Luku Toimivalta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa**

### **51 § Normaalista toimivallasta poikkeaminen ja raportointi**

Hallintosäännön muiden lukujen toimivaltamääräyksistä voidaan poiketa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa ja välttämättömän syyn vuoksi silloin, kun päätöksentekoa ei kyetä normaalitoimivaltuuksin riittävällä tavalla järjestämään. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi henkeen ja terveyteen kohdistuvat uhat sekä elintärkeiden palveluiden keskeytymiseen, talouteen, kiinteistöihin, muuhun omaisuuteen tai ympäristöön kohdistuvat uhat, jotka aiheuttavat välittömän vaaran tai muun vakavan toiminnallisen tai taloudellisen riskin.

Kaupunginjohtaja voi käyttää poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kunnan palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoinniseksi välttämättömän syyn vuoksi. Palvelualuejohtaja voi käyttää poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kunnan palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoinniseksi omalla palvelualueellaan välttämättömän syyn vuoksi, ellei kaupunginjohtaja päättä asiasta. Kaupunginhallitukselle tulee raportoida tähän pykälään perustuvalla toimivallalla tehdyistä päätöksistä.

### **52 § Päätösvallan käyttöön ottaminen määräajaksi kunnanhallituksen päätöksellä poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteessa**

Kaupunginhallitus voi vahvistaa kaupunginjohtajan ja palvelualuejohtajan normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan määräajaksi poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteessa 51 §:ssä mainitun välttämättömän syyn vuoksi. Kaupunginhallitus voi – vahvistamisen sijaan – sekä ennen määräajan päättymistä todeta, ettei normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan käytölle ole enää perusteita.

### **53 § Kokouskutsun määräajasta poikkeaminen**

Toimielinten kokouskutsun lähettämisen määräajasta voidaan poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa poiketa päätöksenteon nopeuttamiseksi.

**Yhteiset talousasiat -toimivaltataulukko**

| TEHTÄVÄ<br>KV kaupunginvaltuusto, KH kaupunginhallitus,<br>KYLA kaupunkiympäristölautakunta, ELHY<br>elinvoima- ja hyvinvointilautakunta                                                                                                                                                                                                          | PÄÄTÖSVALTA |    |            |                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | KV          | KH | lautakunta | viranhaltija                                                                                                                                                                       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |             |    |            |                                                                                                                                                                                    |
| <b>Talousarvio ja käyttösuunnitelma</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |             |    |            |                                                                                                                                                                                    |
| talousarvion ja taloussuunnitelman hyväksyminen                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | X           |    |            |                                                                                                                                                                                    |
| talousarvioesitykset kaupunginhallitukselle alaisensa yksikön ja toiminnan osalta, jollei palvelualueetta koskevissa erillis-säännöissä ole lautakuntien tehtäväjaosta toisin määrätty                                                                                                                                                            |             |    | X          |                                                                                                                                                                                    |
| käyttösuunnitelman hyväksyminen ja toteutumisen valvonta alaisensa yksikön osalta, jollei palvelualueetta koskevissa erillissäännöissä ole lautakuntien tehtävä- jaosta toisin määrätty                                                                                                                                                           |             | X  | X          |                                                                                                                                                                                    |
| talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä käyttösuunnitelman toteuttaminen ja seuranta alaisensa yksikön osalta                                                                                                                                                                                                            |             |    |            | kaupunginjohtaja<br>palvelualuejohtaja,<br>vastuualuejohtaja,<br>palveluyksikön ja<br>toimintayksikön<br>esihenkilö, KH:n<br>alaisen taseyksikön<br>johtaja, tarkastus-<br>johtaja |
| <b>Hankinnat</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |             |    |            |                                                                                                                                                                                    |
| periaatepäätös toiminnan merkittävästä ulkoistamisesta tai tehtävän omaksi toiminnaksi ottamisesta                                                                                                                                                                                                                                                | X           |    |            |                                                                                                                                                                                    |
| hankintaohjeet ja -ohjelma                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |             | X  |            |                                                                                                                                                                                    |
| kaupungin talousarvion ja alaisensa yksikön käyttösuunnitelman puitteissa <ul style="list-style-type: none"> <li>tavara- tai palveluhankinta hankintaohjeiden mukaisesti</li> <li>irtaimen omaisuuden muu hankki-minen ostamalla, vuokralle otta-malla tai muuten vastikkeellisesti lukuun ottamatta osakkeita ja osuuksia yhteisöissä</li> </ul> |             |    |            | kaupunginjohtaja,<br>palvelualuejohtaja,<br>vastuualuejohtaja,<br>KH:n alaisen<br>taseyksikön johtaja,<br>tarkastusjohtaja                                                         |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Yleiset määräykset: Yhteiset talousasiat

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | PÄÄTÖSVALTA |    |            |                                                                                              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | KV          | KH | lautakunta | viranhaltija                                                                                 |
| KV kaupunginvaltuusto, KH kaupunginhallitus, KYLA kaupunkiympäristölautakunta, ELHY elinvoima- ja hyvinvointilautakunta                                                                                                                                                                                 |             |    |            |                                                                                              |
| yhteishankinnat                                                                                                                                                                                                                                                                                         |             |    |            | keskitetyistä hankinnoista vastaavan yksikön päällikkö                                       |
| hankintojen ohjaus                                                                                                                                                                                                                                                                                      |             |    |            | talouspalvelut-yksikön johtaja                                                               |
| tietohallintahankinnat <ul style="list-style-type: none"> <li>IT- ja puhelinlaitteet sekä niihin liittyvät palvelut</li> <li>ohjelmistot sekä niihin liittyvät palvelut</li> </ul>                                                                                                                      |             |    |            | tietohallintojohtaja<br><br>ennen kilpailutusta tietohallintojohtajan hyväksyntä hankinnalle |
| talousarvion tai käyttösuunnitelman mukaisen rakentamishankkeen toteuttamispäätös alaisensa yksikön osalta <ul style="list-style-type: none"> <li>&gt; 500 000 €</li> <li>&lt;/= 500 000 €</li> <li>hankintapäätökset kaikkien urakoiden osalta</li> </ul>                                              |             | X  | KYLA       | toimitilajohtaja, kaupunkiympäristön palvelualuejohtaja                                      |
| <b>Irtaimen omaisuuden ja palveluiden luovuttaminen</b>                                                                                                                                                                                                                                                 |             |    |            |                                                                                              |
| myynti, vuokralle antaminen tai muu vastikkeellinen luovuttaminen alaisensa yksikön osalta lukuun ottamatta osakkeita ja osuuksia yhteisöissä sekä jäljempänä mainittua Tilakeskuksen hallitsemaa omaisuutta <ul style="list-style-type: none"> <li>&gt; 500 000 €</li> <li>&lt;/= 500 000 €</li> </ul> |             | X  | X          | kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, KH:n alaisen taseyksikön johtaja                       |
| Tilakeskuksen hallinnassa olevien tai hallintaan tulevien rakennusten, toimitilojen ja huoneistojen vuokralle antaminen tai ottaminen sekä päättäminen vuokrasopimusten purkamisesta tai irtisanomisesta ja sopimusehdoista                                                                             |             |    |            | toimitilajohtaja                                                                             |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                        | PÄÄTÖSVALTA |        |            |                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|--------|------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                | KV          | KH     | lautakunta | viranhaltija                                                                           |
| KV kaupunginvaltuusto, KH kaupunginhallitus, KYLA kaupunkiympäristölautakunta, ELHY elinvoima- ja hyvinvointilautakunta                                                                                                        |             |        |            |                                                                                        |
| päätökset kaupungin eri yksiköiden sijoittamisesta toimitiloihin, mikäli Tila-keskus ja sijoitettava yksikkö eivät ole asiassa yksimielisiä                                                                                    |             |        |            | kaupunginjohtaja<br>toimitilajohtajan<br>esittelystä ao. palvelu-<br>aluetta kuultuaan |
| <b>Osakkeet ja osuudet</b>                                                                                                                                                                                                     |             |        |            |                                                                                        |
| Lahti Energia Oy:n ja Lahti Aqua Oy:n osakkeet <ul style="list-style-type: none"> <li>• myyntilinjaus</li> <li>• lopullinen kauppa</li> <li>• hankinta</li> </ul>                                                              | X           | X<br>X |            |                                                                                        |
| muiden konserniohjeen mukaisten strategisesti tärkeiden tytäryhtiöiden enemmistö-osuuden myynti <ul style="list-style-type: none"> <li>• myyntilinjaus</li> <li>• lopullinen kauppa</li> </ul>                                 | X           | X      |            |                                                                                        |
| muiden osakkeiden ja osuuksien hankinta, myynti ja muussa tilanteessa tapahtuva luovuttaminen tai vaihtaminen <ul style="list-style-type: none"> <li>• &gt; 50 000 €</li> <li>• &lt;= 50 000 €</li> </ul>                      |             | X      |            | kaupunginjohtaja                                                                       |
| asunto-osakeyhtiön tai kiinteistöyhtiön osakkeiden hankinta, luovuttaminen ja vaihtaminen alaisensa yksikön osalta <ul style="list-style-type: none"> <li>• &gt; 500 000 €/päätos</li> <li>• &lt;= 500 000 €/päätos</li> </ul> |             | X      | KYLA       | kaupunkiympäristön<br>palvelualuejohtaja,<br>toimitilajohtaja                          |
| <b>Kiinteän omaisuuden luovuttaminen ja hankinta</b>                                                                                                                                                                           |             |        |            |                                                                                        |
| maa-alueiden, rakennusten ja laitteiden hankinta, luovuttaminen tai vaihtaminen alaisensa yksikön osalta <ul style="list-style-type: none"> <li>• &gt; 350 000 €/päätos</li> <li>• &lt;= 350 000 €/päätos</li> </ul>           |             |        | KYLA       | suunnittelujohtaja,<br>toimitilajohtaja                                                |
| mikäli maa-alue ja sillä oleva rakennus ovat eri palvelualueiden hallinnassa, myyntipäätos kokonaisuudesta                                                                                                                     |             |        | KYLA       |                                                                                        |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Yleiset määräykset: Yhteiset talousasiat

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                                       | PÄÄTÖSVALTA |        |            |                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|--------|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                               | KV          | KH     | lautakunta | viranhaltija                                                                                       |
| KV kaupunginvaltuusto, KH kaupunginhallitus, KYLA kaupunkiympäristölautakunta, ELHY elinvoima- ja hyvinvointilautakunta                                                                                                                                                       |             |        |            |                                                                                                    |
| tarjouksen tekeminen kaupungin puolesta kiinteistön pakkohuutokaupassa                                                                                                                                                                                                        |             |        | KYLA       |                                                                                                    |
| <b>Tilinpäätös ja tilit</b>                                                                                                                                                                                                                                                   |             |        |            |                                                                                                    |
| luottotappiot ja arvonalennukset <ul style="list-style-type: none"> <li>• &gt; 250 000 €</li> <li>• &lt;/= 250 000 € alaisensa yksikön osalta</li> <li>• &lt;/= 25 000 €</li> </ul>                                                                                           |             | X<br>X | X          | kaupunginjohtaja<br>palvelualuejohtaja<br>taseyksikön johtaja                                      |
| käyttöomaisuuden poistosuunnitelma KV:n yleislinjausten perusteella                                                                                                                                                                                                           |             | X      |            |                                                                                                    |
| pankkitilien avaaminen ja lopettaminen                                                                                                                                                                                                                                        |             |        |            | talousjohtaja                                                                                      |
| arvo-osuustilien avaaminen ja lopettaminen                                                                                                                                                                                                                                    |             |        |            | talousjohtaja                                                                                      |
| <b>Omaisuudesta huolehtiminen</b>                                                                                                                                                                                                                                             |             |        |            |                                                                                                    |
| kaupunkitason vakuutukset                                                                                                                                                                                                                                                     |             | X      |            |                                                                                                    |
| jäämistön hakeminen kaupungille                                                                                                                                                                                                                                               |             |        | ELHY       |                                                                                                    |
| jäämistön ja lahjoituksen vastaanottaminen kaupungille sekä testamentattujen tai lahjoitettujen varojen hoitoa ja käyttöä koskevien ohjeiden antaminen alaisensa yksikön osalta, jollei testamentissa tai lahjakirjassa ole toisin määrätty taikka valtuusto muuta päättänyt. |             |        | ELHY       |                                                                                                    |
| jäämistövarojen kohdentaminen määritellyn käyttötarkoituksen mukaisesti <ul style="list-style-type: none"> <li>• &gt; 50 000 €</li> <li>• &lt;/= 50 000 €</li> </ul>                                                                                                          |             |        | ELHY       | osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntija-palvelut -yksikön esihenkilö, hyvinvointi-koordinaattori |
| <b>Muut talouteen liittyvät päätökset</b>                                                                                                                                                                                                                                     |             |        |            |                                                                                                    |
| vahingonkorvauksen suorittamisesta päättäminen alaisensa yksikön osalta                                                                                                                                                                                                       |             |        |            |                                                                                                    |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Yleiset määräykset: Yhteiset talousasiat

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | PÄÄTÖSVALTA |    |            |                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | KV          | KH | lautakunta | viranhaltija                                                                                                                        |
| KV kaupunginvaltuusto, KH kaupunginhallitus, KYLA kaupunkiympäristölautakunta, ELHY elinvoima- ja hyvinvointilautakunta                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |             |    |            |                                                                                                                                     |
| <p>kaupunkiin kohdistuvan vaatimuksen johdosta</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>&gt; 50 000 €/päätos</li> <li>&lt;/= 50 000 €/päätos</li> </ul> <p>Lahden kaupungin vahinkorahastosta maksettavista korvauksista määrätään erikseen vahinkorahaston säännöissä.</p>                                                                                                                                               |             | X  | X          | kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, KH:n alaisen tase-yksikön johtaja                                                             |
| konsernihallinnon tai palvelualueen taksat ja maksut valtuuston päättämien yleisten perusteiden perusteella, ellei lainsäädännöstä muuta johdu tai jäljempänä palvelu-aluekohtaisista osioissa muuta määrätä                                                                                                                                                                                                                |             | X  | X          |                                                                                                                                     |
| <p>helpotuksen, vapautuksen tai lykkäyksen myöntäminen kunnallisen maksun ja sille määrätyn viivästyskoron sekä yksittäistapauksessa kaupungille tulevan yksityisoikeudellisen maksun, korvauksen tai saatavan suorittamisesta alaisensa yksikön osalta, milloin se säädösten tai määräysten mukaan on sallittua</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>&gt; 25 000 €/päätos</li> <li>&lt;/= 25 000 €/päätos</li> </ul> |             | X  | X          | kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, KH:n alaisen tase-yksikön johtaja, jollei palvelualuekohtaisissa osioissa ole toisin mainittu |
| valtionosuuksien tyytymispäätökset                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |             | X  |            |                                                                                                                                     |
| <p>rahoitus- ja hankehakemukset ulkopuolisille rahoittajille (esim. EU-ohjelmat, ministeriöiden, virastojen ja laitosten myöntämät valtionavustukset, Sitra sekä muut ulkopuoliset rahoittajat), kun Lahden kaupungin omarahoitusosuus hankkeessa on</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>&gt; 200 000 €</li> <li>&lt;/= 200 000 €</li> </ul>                                                                         |             | X  | X          | kaupunginjohtaja,                                                                                                                   |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Yleiset määräykset: Yhteiset talousasiat

| TEHTÄVÄ                                                                                                                              | PÄÄTÖSVALTA |    |            |                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                      | KV          | KH | lautakunta | viranhaltija                                                                                                                       |
| KV kaupunginvaltuusto, KH kaupunginhallitus, KYLA kaupunkiympäristölautakunta, ELHY elinvoima- ja hyvinvointilautakunta              |             |    |            |                                                                                                                                    |
|                                                                                                                                      |             |    |            | palvelualuejohtaja, KH:n alaisen taseyksikön johtaja, vastuualuejohtaja                                                            |
| rahoitushakemus ulkopuolisesta rahoituksesta kaupungin operatiiviseen toimintaan (esim. erilaiset valtion myöntämät rahoitusosuudet) |             |    |            | kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, KH:n alaisen taseyksikön johtaja, jollei palvelualuekohtaisissa osioissa ole toisin mainittu |

### Yhteiset henkilöstöasiat -toimivaltataulukko

Päätösvalta henkilöstöasioissa virka- ja työehtosopimusten ja voimassa olevan lainsäädännön sekä kaupungissa noudatettavan käytännön ja henkilöstöhallinnon antaminen toimintaohjeiden mukaisesti

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                     | PÄÄTÖSVALTA |    |                |                                                                            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|----------------|----------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                             | KV          | KH | lautakunta     | viranhaltija                                                               |
|                                                                                                                                                                                                                                             |             |    |                |                                                                            |
| <b>Työnantajatoiminnot</b>                                                                                                                                                                                                                  |             |    |                |                                                                            |
| kunnalle työnantajana kuuluvat tehtävät, ellei niitä ole siirretty muulle viranomaiselle                                                                                                                                                    |             | X  |                |                                                                            |
| henkilöstöpolitiikan linjaukset                                                                                                                                                                                                             |             | X  |                |                                                                            |
| työnantajan edustajat                                                                                                                                                                                                                       |             |    |                | kaupunginjohtaja<br>ensisijaisena ja<br>henkilöstöjohtaja<br>toissijaisena |
| paikalliset sopimukset                                                                                                                                                                                                                      |             |    |                | henkilöstöjohtaja                                                          |
| päättää tarvittaessa KT-yhteyshenkilöstä                                                                                                                                                                                                    |             |    |                | henkilöstöjohtaja                                                          |
| työnantajan työsuojelupäällikkötehtävät                                                                                                                                                                                                     |             |    |                | työhyvinvointi-<br>päällikkö                                               |
| toimintaohjeet henkilöstöasioissa sekä virka- ja työehtosopimusten sekä muiden henkilöstöä koskevien sopimusten ja määräysten soveltamisohjeet                                                                                              |             |    |                | henkilöstöjohtaja                                                          |
| <b>Virat ja työsuhteet</b>                                                                                                                                                                                                                  |             |    |                |                                                                            |
| viran perustaminen/lakkauttaminen <ul style="list-style-type: none"> <li>• palvelualuejohtaja, tarkastusjohtaja</li> <li>• opettajat</li> <li>• muut virat</li> </ul>                                                                       | X           | X  | SIVLA,<br>ELHY |                                                                            |
| virka- tai tehtävänimikkeen muuttaminen tai virkasuhteen muuttaminen työsuhteiseksi                                                                                                                                                         |             |    |                | virkaan tai tehtävään ottava viranomainen                                  |
| virKatehtävien/virantoimitusvelvollisuuden muuttaminen KVhL 23 § (ei koske työnjohto-oikeutta eikä uuden viran perustamiseen verrattavaa virkatehtävien muuttamista) <ul style="list-style-type: none"> <li>• palvelualuejohtaja</li> </ul> |             |    |                | kaupunginjohtaja                                                           |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | PÄÄTÖSVALTA |    |            |                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | KV          | KH | lautakunta | viranhaltija                                                                                       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |             |    |            |                                                                                                    |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• muut virat</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                  |             |    |            | virkaan ottava viranomainen                                                                        |
| viran/tehtävän kelpoisuusehdot ja tehtävän kuvan vahvistaminen (jos erityislainsäädännöstä ei muuta johdu)                                                                                                                                                                                                      |             |    |            | virkaan tai tehtävään ottava viranomainen / esihenkilö                                             |
| viran/tehtävän haettavaksi julistaminen <ul style="list-style-type: none"> <li>• valtuuston täytettävä virka tarkastusjohtajaa lukuun ottamatta</li> <li>• tarkastusjohtaja</li> <li>• muut virat ja tehtävät</li> </ul>                                                                                        |             | X  | TARKLA     | virkaan tai tehtävään ottava viranomainen / esihenkilö                                             |
| henkilöstövalinnat <ul style="list-style-type: none"> <li>• kaupunginjohtaja, palvelualuejohtajat ja tarkastusjohtaja</li> <li>• tarkastustoimiston henkilöstö tarkastusjohtajaa lukuun ottamatta</li> <li>• muut viranhaltijat ja työntekijät</li> </ul>                                                       | X           |    | TARKLA     | kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, jos ao. palvelu- aluetta koskevassa osiossa ei muuta mainita |
| koeajan määrittäminen ja siitä sopiminen                                                                                                                                                                                                                                                                        |             |    |            | virkaan tai tehtävään ottava viranomainen / esihenkilö                                             |
| ehdollisen virkavaalin vahvistaminen/viranhoitomääräys, kun ehdon täyttävä asiakirja (terveydellisiä edellytyksiä koskevat tiedot, rikosrekisteriote) on toimitettu <ul style="list-style-type: none"> <li>• valtuuston suorittama vaali</li> <li>• muu toimielin tai viranhaltija on virkaan ottaja</li> </ul> |             | X  |            | virkaan ottava viranomainen                                                                        |
| viran siirtäminen organisaatiossa tai viranhaltijan siirtäminen toiseen virkaan <ul style="list-style-type: none"> <li>• kaupunginjohtaja ja tarkastusjohtaja</li> <li>• muut viranhaltijat</li> </ul>                                                                                                          | X           |    |            |                                                                                                    |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                   | PÄÄTÖSVALTA |    |            |                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                           | KV          | KH | lautakunta | viranhaltija                                                                                                                                                                                                                                            |
|                                                                                                                                                                                                                           |             |    |            |                                                                                                                                                                                                                                                         |
| työsopimussuhteisten siirtäminen tekemällä uusi työsopimus palvelusuhteen ehtojen muuttuessa                                                                                                                              |             |    |            | kaupunginjohtaja, tarkastusjohtaja, palvelualuejohtaja, vastuualuejohtaja sekä palveluyksikön ja toimintayksikön esihenkilö kukin alaisensa yksikön osalta tai molempiin virkoihin ottava viranomainen<br><br>tehtävään ottava viranomainen/ esihenkilö |
| viran siirtäminen organisaatiossa tai viranhaltijan siirtäminen toiseen virkaan tai työsopimussuhteisen siirtäminen siinä tapauksessa, että luovuttava ja vastaanottava organisaatio eivät asiasta pääse yksimielisyyteen |             |    |            | kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja                                                                                                                                                                                                                    |
| virantoimituksesta pidättäminen <ul style="list-style-type: none"> <li>• kaupunginjohtaja</li> <li>• muu valtuuston valitsema viranhaltija</li> <li>• muut viranhaltijat</li> </ul>                                       | X           | X  | X          | väliaikainen päätös kunnes toimitella käsittelee asiaa: kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, vastuualuejohtaja                                                                                                                                         |
| palvelussuhteen irtisanominen tai purkaminen, lomautusilmoituksen antaminen                                                                                                                                               |             |    |            | virkaan tai tehtävään ottava viranomainen / esihenkilö                                                                                                                                                                                                  |
| lomautuksesta päättäminen                                                                                                                                                                                                 |             | X  |            |                                                                                                                                                                                                                                                         |
| lomautuksesta päättäminen yksittäisissä tilanteissa tuotannollisella perusteella                                                                                                                                          |             |    |            | henkilöstöjohtaja                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Palkkaus ja työaika</b>                                                                                                                                                                                                |             |    |            |                                                                                                                                                                                                                                                         |
| tehtäväkohtaisen/tasopalkan määrittäminen ja muuttaminen <ul style="list-style-type: none"> <li>• kaupunginjohtaja</li> </ul>                                                                                             |             | X  |            |                                                                                                                                                                                                                                                         |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                                | PÄÄTÖSVALTA |    |            |                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|------------|---------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                        | KV          | KH | lautakunta | viranhaltija                                                  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                        |             |    |            |                                                               |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• valtuuston täytettävä virka lukuun ottamatta tarkastusjohtajaa</li> <li>• tarkastusjohtaja ja muu tarkastustoimiston henkilöstö</li> <li>• kaupunginhallituksen täytettävä virka</li> <li>• muut virat ja tehtävät</li> </ul> |             |    | TARKLA     | kaupunginjohtaja<br><br>kaupunginjohtaja<br>henkilöstöjohtaja |
| tasopalkan korottaminen tai alentaminen samassa palkkaryhmässä saman nimikkeen sisällä                                                                                                                                                                                 |             |    |            | henkilöstöjohtaja                                             |
| valtakunnallisten tasolisien suuruus                                                                                                                                                                                                                                   |             |    |            | henkilöstöjohtaja                                             |
| paikallisten tasolisien sisältö ja suuruus                                                                                                                                                                                                                             |             |    |            | henkilöstöjohtaja                                             |
| valtakunnallisen tasolisän myöntäminen                                                                                                                                                                                                                                 |             |    |            | esihenkilö                                                    |
| paikallisen tasolisän myöntäminen                                                                                                                                                                                                                                      |             |    |            | henkilöstöjohtaja                                             |
| henkilökohtaiset lisät <ul style="list-style-type: none"> <li>• kaupunginjohtaja</li> <li>• palvelualuejohtajat</li> <li>• tarkastustoimiston henkilöstö</li> <li>• muut viranhaltijat ja työntekijät</li> </ul>                                                       |             | X  | TARKLA     | kaupunginjohtaja<br>kaupunginjohtaja,<br>palvelualuejohtaja   |
| rekrytointilisä <ul style="list-style-type: none"> <li>• palvelualuejohtajat, heidän suorat alaisensa</li> <li>• tarkastustoimiston henkilöstö</li> <li>• muut viranhaltijat ja työntekijät</li> </ul>                                                                 |             |    | TARKLA     | kaupunginjohtaja<br>kaupunginjohtaja,<br>henkilöstöjohtaja    |
| tulospalkkauksen tai muun vastaavan palkitsemisen periaatteista päättäminen                                                                                                                                                                                            |             | X  |            |                                                               |
| tulospalkkausjärjestelmistä ja tulospalkkioiden tai muiden vastaavien palkitsemisien maksamisesta päättäminen vahvistettujen periaatteiden mukaisesti                                                                                                                  |             |    |            | kaupunginjohtaja                                              |
| järjestelyvarojen kohdentaminen yksittäisiin palkkoihin                                                                                                                                                                                                                |             |    |            | henkilöstöjohtaja                                             |
| Aiheettomasti maksetun palkan tai muun palvelussuhteesta johtuvan taloudellisen etuuden takaisinperintä <ul style="list-style-type: none"> <li>• kaupunginjohtaja</li> <li>• palvelualuejohtajat</li> </ul>                                                            |             | X  |            | kaupunginjohtaja                                              |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                 | PÄÄTÖSVALTA |            |                |                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------------|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                         | KV          | KH         | lautakunta     | viranhaltija                                                                                                   |
|                                                                                                                                                                                                                                                         |             |            |                |                                                                                                                |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>tarkastustoimiston henkilöstö</li> <li>muut viranhaltijat ja työntekijät</li> </ul>                                                                                                                              |             |            | TARKLA         | palvelualuejohtaja                                                                                             |
| palveluaikaan perustuviin palkan osiin oikeuttavan palveluajan hyväksyminen                                                                                                                                                                             |             |            |                | esihenkilö                                                                                                     |
| monipaikkatyöstä sopiminen                                                                                                                                                                                                                              |             |            |                | esihenkilö                                                                                                     |
| poikkeavat työajat ja niihin liittyvät työjärjestelyt (esim. mahdollisuus osa-aikatyöhön osa-aikaisten eläkkeiden yhteydessä)                                                                                                                           |             |            |                | esihenkilö                                                                                                     |
| työvuorojärjestelmä ja -luettelot, määrääminen lisä-, yli-, ilta-, yö-, lauantai- tai sunnuntaityöhön, varallaolo ja sen korvaaminen                                                                                                                    |             |            |                | esihenkilö                                                                                                     |
| kertapalkkiosta päättäminen                                                                                                                                                                                                                             |             |            |                | esihenkilö                                                                                                     |
| <b>Virka- ja työvapaat ja vuosiloma</b>                                                                                                                                                                                                                 |             |            |                |                                                                                                                |
| virka/työvapaa, johon lainsäädännön, virka- ja työehtosopimuksen tai muun säännöksen perusteella ehdoton oikeus <ul style="list-style-type: none"> <li>kaupunginjohtaja</li> <li>tarkastusjohtaja</li> <li>muut viranhaltijat ja työntekijät</li> </ul> |             | KH:n<br>PJ | TARKLA:n<br>PJ | esihenkilö                                                                                                     |
| harkinnanvarainen virka/työvapaa <ul style="list-style-type: none"> <li>kaupunginjohtaja</li> <li>tarkastusjohtaja</li> <li>palvelualuejohtajat</li> <li>muut viranhaltijat ja työntekijät<br/>≤ 1 vuoden aika</li> <li>&gt; 1 vuoden aika</li> </ul>   |             | X          | TARKLA:n<br>PJ | kaupunginjohtaja<br>lähin virkasuhteinen esihenkilö<br>kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, vastuualuejohtaja |
| koulutukseen osallistuminen ja koulutuksen ajalta myönnettävät edut <ul style="list-style-type: none"> <li>kaupunginjohtaja</li> <li>tarkastusjohtaja</li> </ul>                                                                                        |             | KH:n<br>PJ |                |                                                                                                                |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | PÄÄTÖSVALTA |                                       |                                           |                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|---------------------------------------|-------------------------------------------|---------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | KV          | KH                                    | lautakunta                                | viranhaltija              |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |             |                                       |                                           |                           |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• muut viranhaltijat ja työntekijät</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |             |                                       | TARKLA:n PJ                               | esihenkilö                |
| vuosiloman määrääminen <ul style="list-style-type: none"> <li>• kaupunginjohtaja</li> <li>• tarkastusjohtaja</li> <li>• muut viranhaltijat ja työntekijät</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |             | KH:n PJ                               | TARKLA:n PJ                               | esihenkilö                |
| <b>Muut henkilöstöä koskevat päätökset</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |             |                                       |                                           |                           |
| sijaisen määrääminen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |             |                                       |                                           | sijaistettavan esihenkilö |
| matkasuunnitelman, -laskun ja kululaskun hyväksyminen <ul style="list-style-type: none"> <li>• kaupunginvaltuuston puheenjohtaja ja kaupunginhallituksen jäsenet</li> <li>• kaupunginvaltuutetut, kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja tarkastuslautakunnan puheenjohtaja</li> <li>• muut lautakuntien puheenjohtajat</li> <li>• lautakuntien jäsenet ja lautakuntien alaiset jaostot</li> <li>• Wellamo-opiston johtokunta</li> <li>• kaupunginjohtaja</li> <li>• tarkastusjohtaja</li> <li>• muut viranhaltijat ja työntekijät</li> </ul> Puheenjohtaja voi siirtää hyväksymistoimivaltansa toimielimen alaiselle viranhaltijalle hallintosäännön yleisten määräysten 4 §:ssä tarkoitetulla tavalla. | KV:n PJ     | KH:n PJ<br><br>KH:n PJ<br><br>KH:n PJ | LTK:n PJ<br>SIVLA:n PJ<br><br>TARKLA:n PJ | esihenkilö                |
| sivutoimiluvan myöntäminen ja sivutoimilomituksen vastaanottaminen sekä sivutoimen kieltäminen <ul style="list-style-type: none"> <li>• kaupunginjohtaja</li> <li>• tarkastusjohtaja</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |             | KH:n PJ                               | TARKLA:n PJ                               |                           |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                         | PÄÄTÖSVALTA |            |                |                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------------|----------------|----------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                 | KV          | KH         | lautakunta     | viranhaltija                                                                     |
|                                                                                                                                                                                                                                                 |             |            |                |                                                                                  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• muut viranhaltijat</li> </ul>                                                                                                                                                                          |             |            |                | lähin virkasuhteinen esihenkilö                                                  |
| terveydentilaa koskevat tiedot (tietojen pyytäminen, tarkastuksiin ja tutkimuksiin määrittäminen) <ul style="list-style-type: none"> <li>• kaupunginjohtaja</li> <li>• tarkastusjohtaja</li> <li>• muut viranhaltijat ja työntekijät</li> </ul> |             | KH:n<br>PJ | TARKLA:n<br>PJ | esihenkilö                                                                       |
| työterveyshuollon, yhteistoiminnan ja muiden henkilöstöpalvelujen järjestäminen                                                                                                                                                                 |             |            |                | henkilöstöjohtaja                                                                |
| työsuojeluyhteistoiminnan järjestäminen                                                                                                                                                                                                         |             |            |                | työhyvinvointi-päällikkö                                                         |
| opiskelijan työssäoppimisjaksoa koskevan sopimuksen hyväksyminen oppilaitoksen kanssa                                                                                                                                                           |             |            |                | esihenkilö                                                                       |
| varoituksen antaminen viranhaltijalle/työntekijälle                                                                                                                                                                                             |             |            |                | esihenkilö, joka voi halutessaan saattaa asian oman esihenkilönsä ratkaistavaksi |

- Esihenkilöllä tarkoitetaan tässä taulukossa lähiesihenkilöä. Taulukkoon on käytettävyyden parantamiseksi koottu myös työnjohdollisen toimivallan piiriin kuuluvia päätöksiä, jotka eivät ole julkisen vallan käyttöä eivätkä siten edellytä virkasuhdetta.
- Lähimmällä virkasuhteisella esihenkilöllä tarkoitetaan tässä taulukossa päätöksen kohteesta katsottuna ensimmäistä virassa toimivaa esihenkilötasoa ylöspäin mentäessä.

## KAUPUNGINVALTUUSTOA KOSKEVAT SÄÄNNÖT

### I luku Yleiset määräykset

#### 1 § Valtuuston toiminnan järjestelyt

Valtuuston toimikauden ensimmäisen kokouksen kutsuu koolle kaupunginhallituksen puheenjohtaja, ja kokouksen avaa iältään vanhin läsnä oleva valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes valtuuston puheenjohtaja sekä varapuheenjohtajat on valittu.

Puheenjohtajiston toimikausi on kaksi vuotta.

Valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä koskevien asioiden valmistelua johtaa valtuuston puheenjohtaja, jollei valtuusto toisin päättä.

Valtuuston kokousten pöytäkirjanpitäjänä toimii ja sen muistakin sihteerintehtävistä huolehtii hallintojohtaja. Tilapäisen valiokunnan sihteerin valitsee valtuusto.

#### KuntaL 18 § Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

Valtuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia toimikaudekseen, jollei valtuusto ole päättänyt lyhyemmästä toimikaudesta. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat valitaan samassa vaalitoimituksessa.

#### KuntaL 94 § 3 mom. Valtuuston kokoontuminen

Valtuuston kutsuu koolle puheenjohtaja. Kokouskutsun valtuuston ensimmäiseen kokoukseen antaa kunnanhallituksen puheenjohtaja, ja kokouksen avaa iältään vanhin läsnä oleva valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat on valittu. Kutsussa on ilmoitettava käsiteltävät asiat.

#### KuntaL 102 § Kokouksen johtaminen ja puheenvuorot

Puheenjohtaja johtaa asioiden käsittelyä ja pitää huolta järjestyksestä valtuuston kokouksessa. Mikäli valtuutettu käytöksellään häiritsee kokouksen kulkua, puheenjohtajan tulee kehottaa valtuutettua käyttäytymään asianmukaisesti. Jos valtuutettu ei noudata kehotusta, puheenjohtaja voi määrätä valtuutetun poistettavaksi. Jos syntyy epäjärjestys, puheenjohtajan on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

Toimielimen jäsenellä on puheoikeus käsiteltävänä olevassa asiassa. Jäsenen on puheessaan pysyttävä asiassa. Jos puhuja poikkeaa asiasta, puheenjohtajan on kehotettava häntä palaamaan asiaan. Jos puhuja ei noudata kehotusta, puheenjohtaja voi kieltää häntä jatkamasta puhetta. Jos puhuja ilmeisen tarpeettomasti pitkittää puhettaan, puheenjohtaja voi asiasta huomautettuaan kieltää häntä jatkamasta puhettaan.

## **1 a § Valtuustotoimikunta**

Valtuustotoimikuntaan kuuluvat jäseninä kaupunginvaltuuston puheenjohtajisto. Valtuustotoimikunnan puheenjohtajana toimii valtuuston puheenjohtaja ja hänen poissa ollessaan varapuheenjohtajat sijaantulojärjestyksessä. Toimikunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta ja sen sihteerinä toimii hallintojohtaja.

Valtuustotoimikunnan tehtävät:

- kehittää kaupunginvaltuuston työskentelyä ja kokouskäytäntöjä
- valmistella esitykset Lahti-mitalin saajasta sekä luottamushenkilöille esitettävistä kunnia- ja ansiomerkeistä

## **2 § Valtuustoryhmän muodostaminen**

Valtuutetut voivat valtuustotyöskentelyä varten muodostaa valtuustoryhmiä. Myös varajäsen voi kuulua valtuustoryhmään.

Valtuustoryhmän muodostamisesta, nimestä, puheenjohtajasta ja muista henkilöistä, joilla on oikeus edustaa valtuustoryhmää, on annettava valtuustolle kirjallinen ilmoitus. Ilmoitukseen on liitettävä asianomaisen ryhmän kirjallinen hyväksyminen. Valtuustoryhmän nimen tulee erottua muiden valtuustoryhmien nimistä niin, etteivät ne ole sekoitettavissa toisiinsa.

Valtuustoryhmänä pidetään myös yhtä valtuutettua, jos hän on tehnyt 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen.

## **3 § Valtuustoryhmään liittyminen sekä siitä eroaminen tai erottaminen**

Liittymisestä valtuustoryhmään ja siitä eroamisesta valtuutetun on ilmoitettava kirjallisesti valtuustolle. Liittymisilmoitukseen on liitettävä asianomaisen ryhmän kirjallinen hyväksyminen.

Jos valtuutettu on erotettu valtuustoryhmästä, valtuustoryhmän on ilmoitettava tästä kirjallisesti valtuustolle.

Valtuustoryhmän on ilmoitettava kirjallisesti valtuustolle ryhmää edustamaan oikeutettua henkilöä koskevista muutoksista.

## **4 § Valtuustoryhmää koskeva kokouskutsu ja -tilat**

Konsernihallinto osoittaa valtuustoryhmien kokouksia varten tarvittavat kokoustilat, joista ei suoriteta korvausta.

Kutsu ryhmäkokoukseen voidaan toimittaa valtuuston kokouskutsun yhteydessä.

## **5 § Valtuustoryhmän tehtävät varajäseniä kutsuttaessa**

Valtuustoryhmä avustaa valtuuston puheenjohtajaa järjestyksessä oikean varajäsenen kutsumisessa valtuuston kokoukseen siitä estyneen valtuutetun sijaan.

## **6 § Päätösten ilmoittaminen valtuustoryhmille**

Valtuuston kunkin kokouksen jälkeen on valtuustoryhmille lähetettävä jäljennös kokouksen pöytäkirjasta tai riittävä selvitys tehdyistä päätöksistä.

## **7 § Luettelon pitäminen valtuustoryhmistä**

Konsernihallinnon on valtuustoryhmien valtuustolle tekemien ilmoitusten perusteella pidettävä ajan tasalla olevaa luetteloa valtuustoryhmistä, niiden jäsenistä ja ryhmien toimihenkilöistä.

## **8 § Istumajärjestys**

Valtuutetut istuvat kokouksessa valtuustoryhmittäin puheenjohtajan hyväksymän istumajärjestyksen mukaisesti.

## **II luku Valtuutetun aloiteoikeus**

### **9 § Valtuutettujen aloitteet**

Kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen on valtuustoryhmällä ja valtuutetulla oikeus, ilmoitettuaan siitä aikaisemmin puheenjohtajalle, tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Aloite annetaan puheenjohtajalle sen jälkeen, kun se on tiiviisti enimmillään 1 minuutissa esitelty valtuustolle.

Aloitetta ei oteta heti käsiteltäväksi, vaan se lähetetään kaupunginhallituksen valmisteltavaksi. Valtuusto voi erikseen päättää, että aloitteesta käydään lähetekeskustelu siitä, miten asia on valmisteltava.

Kaupunginhallituksen on vuosittain maaliskuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle luettelo valtuutettujen tekemistä ja kaupunginhallitukselle lähetetyistä aloitteista, joita valtuusto ei edellisen vuoden loppuun mennessä ole lopullisesti käsitellyt. Samalla on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdytty. Valtuusto voi todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

Kaupunginhallituksen on esitettävä kaupunginvaltuustolle luettelo sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa kaupungin asukkaiden tekemistä aloitteista ja niiden johdosta suoritetuista toimenpiteistä vuosittain maaliskuun loppuun mennessä.

## **9 a § Talousarviovaikutteinen aloite**

Valtuutetun aloite, joka koskee määrärahan ottamista seuraavan vuoden talousarvioon, on talousarviovaikutteinen aloite. Vuosittain toukokuun loppuun mennessä saapuneiden talousarviovaikutteisten aloitteiden toteuttamismahdollisuudet arvioidaan talousarviovalmistelun yhteydessä. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle vastauksen toteutukseen etenevistä talousarviovaikutteisista aloitteista talousarviosta päätettäessä.

## **10 § Kaupunginhallitukselle osoitettava kysymys**

Vähintään 14 valtuutettua voi tehdä kaupunginhallitukselle osoitetun kirjallisen kysymyksen kunnan toimintaa, hallintoa tai talouden hoitoa koskevasta asiasta. Kysymys on toimitettava kirjallisena kaupungin kirjaamoon.

Kaupunginhallituksen on vastattava kysymykseen viimeistään siinä valtuuston kokouksessa, joka ensiksi pidetään kuuden viikon kuluttua kysymyksen saapumisesta, tai ilmoitettava syy, minkä vuoksi vastausta ei ole voitu antaa.

Vastaus tai ilmoitus on merkittävä tiedoksi. Jos kysymystä käsiteltäessä tehdään ehdotus tilapäisen valiokunnan asettamisesta tutkimaan kysymyksessä tarkoitettua asiaa, valtuuston on päätettävä tästä. Muuta päätöstä ei kysymyksen johdosta saa tehdä.

## **11 § Tiedotustilaisuus ja kyselytunti**

Merkittävimpien valtuustossa esille tulevien tai tärkeiden muiden asioiden selostamiseksi valtuutetuille pidetään tarvittaessa tiedotustilaisuuksia.

Valtuutetut voivat käytettävissä olevan ajan puitteissa selostuksen jälkeen tehdä asiaa koskevia kysymyksiä, joihin annetaan lyhyet vastaukset.

Valtuutettujen esittämien kirjallisten kyselyjen käsittelemistä varten pidetään tarvittaessa kyselytunteja. Kyselytunti aloitetaan välittömästi tiedotustilaisuuden jälkeen.

Valtuutetulla on oikeus esittää kaupunginhallituksen puheenjohtajalle, kaupunginjohtajalle sekä kullekin palvelualuejohtajalle hänen omalla toimialallaan kyselytunnilla vastattavaksi lyhyitä, kulloinkin yhteen asiaan kohdistuvia kyselyjä kaupungin hallinnon ja talouden hoitoa koskevista asioista.

Kysely on kirjallisena toimitettava kaupungin kirjaamoon viimeistään viikkoa ennen tiedotustilaisuutta. Myöhemmin toimitetut kyselyt sekä kyselyt, joihin ei kyselytunnilla ehditä vastata, siirtyvät seuraavaan kyselytuntiin. Samalla kyselytunnilla vastattavaksi saa valtuutettu esittää enintään kaksi kyselyä.

Kyselyt otetaan vastattaviksi niiden saapumisjärjestyksessä. Puheenjohtajalla on kuitenkin oikeus määrätä tasapuolisuutta noudattaen muukin vastaamisjärjestys.

Kyselyyn on lyhyesti vastattava seuraavalla kyselytunnilla. Vastauksen antamisen jälkeen kyselyn esittäjällä on oikeus välittömästi tehdä kaksi asiaan liittyvää lyhyttä lisäkysymystä, joihin

vastauksen antajan tulee heti vastata. Jollei kyselyyn vastata, on syy siihen ilmoitettava. Kyselyjen johdosta ei käydä keskustelua.

Tiedotustilaisuudesta ja kyselytunnista ilmoitetaan valtuutetuille, mikäli mahdollista, kokouskutsun yhteydessä.

Tiedotustilaisuuden ja kyselytunnin puheenjohtajana toimii valtuuston puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja sihteerinä valtuuston pöytäkirjanpitäjä. Tiedotustilaisuudessa selostetuista asioista ja kyselytunnilla esitetyistä kyselyistä, niihin liittyvistä lisäkysymyksistä sekä näihin annetuista vastauksista sihteerin pitää luettelo.

Tiedotustilaisuus ja kyselytunti ovat julkiset.

### **III luku Valtuuston kokoukset**

#### **12 § Kokouskutsu**

Kutsun valtuuston toimikauden ensimmäiseen kokoukseen antaa kaupunginhallituksen puheenjohtaja.

Kutsu valtuuston kokoukseen on vähintään neljä päivää ennen kokousta lähetettävä erikseen kullekin valtuutetulle sekä niille, joilla on kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat.

Puheenjohtaja voi peruuttaa kokouksen, mikäli kokouksen pitäminen ei ole aiheellista käsiteltävien asioiden vähäisen määrän tai muun perustellun syyn vuoksi.

#### **KuntaL 108 § Kunnan ilmoitukset**

Kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi julkaisemalla ne yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu, sekä tarpeen vaatiessa muulla kunnan päättämällä tavalla.

Ilmoitusten on oltava yleisessä tietoverkossa 14 vuorokautta, jollei asian luonteesta muuta johdu. Ilmoituksen sisältämät henkilötiedot on poistettava tietoverkosta edellä mainitun ajan kuluttua.

#### **KuntaL 94 § Valtuuston kokoontuminen**

Valtuusto kokoontuu päättämääränsä aikoina ja myös silloin, kun valtuuston puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi.

Valtuusto on kutsuttava koolle myös kunnanhallituksen tai vähintään neljäjäsenen valtuutetuista sitä pyytäessä ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Tällainen asia on valmisteltava kiireellisesti.

Valtuuston kutsuu koolle puheenjohtaja. Kutsussa on ilmoitettava käsiteltävät asiat.

KuntaL 95 § Valtuustossa käsiteltävät asiat

Valtuusto voi käsitellä asian, joka on mainittu kokouskutsussa ja joka on valmisteltu 93 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Jos asia on kiireellinen, valtuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväkseen, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa. Jos asiaa ei ole valmisteltu, päätös asian ottamisesta käsiteltäväksi on tehtävä yksimielisesti.

**12 a § Valtuuston varsinainen kokous ja sähköinen kokous**

Valtuusto voi käsitellä asian varsinaisessa kokouksessaan, jossa kokouksen osallistujat ovat läsnä kokouspaikalla.

Vaihtoehtoisesti kokous voidaan pitää sähköisessä toimintaympäristössä, johon osallistutaan sähköisen yhteyden avulla (sähköinen kokous).

Valtuuston kokouksessa voidaan käyttää sähköistä kokousjärjestelmää.

Yleisölle on järjestettävä mahdollisuus seurata valtuuston sähköistä kokousta internetin kautta sekä kokouskutsussa mainitussa tilassa.

Valtuuston suljettuun sähköiseen kokoukseen voi osallistua vain sellaisesta paikasta, jossa salassa pidettävät tiedot ja kokouksessa käytyt keskustelut eivät ole ulkopuolisen kuultavissa tai nähtävissä.

Kaupunginhallitus tai sen nimeämä viranhaltija vastaa siitä, että valtuuston sähköisiin kokouksiin tarvittavat tekniset laitteet, järjestelmät ja tietoliikenneyhteydet ovat ajantasaisia ja tietoturvallisia lakien edellyttämällä tavalla.

**12 b § Jatkokokous**

Jos kaikkia kokouskutsussa mainittuja asioita ei saada kokouksessa käsiteltyä, käsittelemättä jääneet asiat voidaan siirtää jatkokokoukseen, johon ei tarvitse antaa eri kutsua. Kokouksesta poissa olleille lähetetään sähköinen viesti jatkokokouksen ajasta ja paikasta.

**12 c § Lähetekeskustelu**

Kaupunginvaltuusto voi kaupunginhallituksen ehdotuksesta käydä lähetekeskustelun yksittäisestä merkittävästä valtuustossa esille tulevasta tai taloudellisesti tai yhteiskunnallisesti laajakantoisesta asiasta, jonka valmistelu on käynnissä. Keskustelun aikana ei saa tehdä ehdotuksia, lähetekeskustelu on merkittävä tiedoksi. Keskustelun sujuvan kulun turvaamiseksi valtuuston puheenjohtajalla on oikeus määritellä valtuutetun puheenvuoron enimmäispituus.

### **13 § Esityslista**

Esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista tarpeellisine liitteineen ja ehdotukset valtuuston päätöksiksi, on lähetettävä kokouskutsun yhteydessä, jolleivät erityiset syyt ole esteenä. Liitetiedostoja voidaan julkaista sähköisessä kokousjärjestelmässä. Esityslistan allekirjoittaa kaupunginvaltuuston puheenjohtaja.

Esityslista liitteineen on, jolleivät erityiset syyt ole esteenä, toimitettava valtuutetuille ja kaupunginhallituksen jäsenille sekä kaupunginjohtajalle ja palvelualuejohtajille vähintään neljä päivää ennen valtuuston kokousta.

Esityslista liitteineen on edellä 2 momentissa mainitussa ajassa lähetettävä lisäksi valtuustoryhmille.

Valtuusto voi päättää, kuinka monelle varavaltuutetulle esityslista toimitetaan.

#### **Kuntal 93 § Valtuustoasioiden valmistelu**

Kunnanhallituksen on valmistettava valtuustossa käsiteltävät asiat lukuun ottamatta asioita, jotka koskevat valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä taikka jotka 121 §:ssä tarkoitettu tarkastuslautakunta on valmistellut.

#### **Kuntal 95 § Valtuustossa käsiteltävät asiat**

Valtuusto voi käsitellä asian, joka on mainittu kokouskutsussa ja joka on valmisteltu 93 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Jos asia on kiireellinen, valtuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväkseen, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa. Jos asiaa ei ole valmisteltu, päätös asian ottamisesta käsiteltäväksi on tehtävä yksimielisesti.

### **14 § Kokouksesta tiedottaminen**

Valtuuston kokouksen ajasta ja paikasta tiedotetaan ennen kokousta niissä tiedotusvälineissä, joissa valtuusto on päättänyt kokouksistaan ilmoittaa sekä kaupungin internetsivuilla.

### **15 § Varavaltuutetun kutsuminen**

Valtuutetun, joka on estynyt hoitamasta valtuutetun tointaan tai joka on esteellinen käsittelemään jotakin asiaa, on viipymättä ilmoitettava asiasta valtuuston puheenjohtajalle. Puheenjohtajalle tehtävä ilmoitus voidaan jättää myös hallintojohtajalle.

Saatuaan valtuutetulta tai muuten luotettavasti tiedon esteestä tai esteellisyydestä puheenjohtajan on kutsuttava valtuutetun sijaan kuntalain 17 §:ssä tarkoitettu varavaltuutettu.

Puheenjohtajan on tarvittaessa saatettava valtuutetun ja muun läsnäoloon oikeutetun henkilön esteellisyys valtuuston ratkaistavaksi. Henkilö, jonka esteellisyydestä päätetään, ei saa olla käsittelemässä omaa esteellisyyttään. Esteelliseksi väitetyle henkilölle on varattava tilaisuus

tulla kuulluksi ennen väitteen käsittelyn aloittamista ja esteellisyyttä koskeva ratkaisu on perusteltava.

#### KuntaL 17 § Varavaltuutetut

Valtuutetuille valitaan varavaltuutettuja jokaisen kunnallisvaaleissa esiintyneen vaaliliiton, puolueen ja yhteislistan ensimmäisistä valitsematta jääneistä ehdokkaista sama määrä kuin valtuutettuja, kuitenkin vähintään kaksi. Yhteislistan ulkopuolella olleen valitsijayhdistyksen ehdokkaana valitulla valtuutetulla ei ole varavaltuutettua.

### **16 § Kaupunginhallituksen edustus valtuuston kokouksessa**

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan sekä kaupunginjohtajan, kaupunginjohtajan varahenkilön, sekä palvelualuejohtajien ja lakiasiaintohtajan on oltava läsnä valtuuston kokouksessa. Heidän poissaolonsa ei estä asioiden käsittelyä.

Kaupunginhallituksen jäsenillä on läsnäolo-oikeus.

Edellä mainitulla henkilöllä on oikeus ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen, jollei hän ole samalla valtuutettu.

### **17 § Puheenjohtajan luovuttaminen varapuheenjohtajalle ja tilapäinen puheenjohtaja**

Puheenjohtaja voi tarvittaessa valtuuston suostumuksella luovuttaa puheenjohtajan kokouksessa varapuheenjohtajalle ja osallistua sinä aikana kokoukseen jäsenenä.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtajat ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokoukselle tilapäinen puheenjohtaja.

### **18 § Nimenhuuto ja päätösvaltaisuuden toteaminen**

Läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut todetaan äänestyslaitteella tai tarvittaessa poikkeus-tilanteessa muulla tavalla tapahtuvalla nimenhuudolla.

Nimenhuudon jälkeen puheenjohtaja toteaa, onko valtuusto laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen.

#### KuntaL 103 § Päätösvaltaisuus

Valtuusto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmannelle valtuutetuista on läsnä.

### **19 § Läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut**

Valtuutettu, joka ei ole saapuvilla nimenhuudossa, merkitään pöytäkirjaan poissa olevaksi. Jos hän saapuu kokoukseen myöhemmin, on hänen ilmoitauduttava puheenjohtajalle, jolloin pöytä-

kirjaan merkitään, minkä asian käsittelyn aikana hän on kokoukseen saapunut. Vastaavasti menetellään silloin, kun valtuutettu poistuu kesken kokouksen.

Läsnä oleviksi katsotaan valtuutetut ja varavaltuutetut, jotka pöytäkirjan mukaan ovat saapuneet kokoukseen eivätkä ole ilmoittaneet siitä poistuvansa tai joita muuten ei ole todettu poissa oleviksi.

Puheenjohtaja voi toimittaa kokouksen kestäessä tai kokoustauon päätyttyä uuden nimenhuudon, jos se läsnä olevien toteamiseksi on tarpeen.

## **20 § Asioiden käsittelyjärjestys**

Asiat esitellään valtuustolle esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei valtuusto toisin päättä.

Käsittelyn pohjana (pohjaehdotuksena) on kaupunginhallituksen ehdotus taikka, milloin tarkastuslautakunta tai tilapäinen valiokunta on valmistellut asian, niiden ehdotus. Jos kaupunginhallituksen ja valiokunnan ehdotukset poikkeavat toisistaan, niiden välillä toimitetaan äänestys.

Jos kaupunginhallitus, tarkastuslautakunta tai tilapäinen valiokunta on muuttanut esityslistalla olevaa ehdotustaan ennen kuin valtuusto on tehnyt päätöksen asiasta, pohjaehdotuksena on muutettu ehdotus. Jos ehdotus on peruutettu, asia on jätettävä käsittelemättä.

## **21 § Talousarvioehdotuksen käsittely**

Mikäli valtuusto ei kokonaisuudessaan hyväksy kaupunginhallituksen talousarvioehdotusta, asia palautuu hyväksymättä jääneiltä osiltaan uudelleen käsiteltäväksi kaupunginhallituksessa, joka tulee kutsua koolle samaksi ajaksi kuin valtuuston kokous pidetään. Valtuuston kokous keskeytetään kaupunginhallituksen kokouksen ajaksi.

Jatkaessaan asian käsittelyä valtuusto ottaa lopullisesti kantaa sekä niihin muutoksiin, jotka se oli ensimmäisessä käsittelyssään tehnyt talousarvioehdotukseen, että niihin muutoksiin, jotka kaupunginhallitus näiden johdosta esittää siihen tehtäväksi. Talousarvio hyväksytään ensimmäisessä käsittelyssä hyväksymättä jääneiltä osiltaan lopullisesti tässä toisessa käsittelyssä.

## **22 § Puheenvuorot**

Kun asia on esitelty, siitä on varattava tilaisuus keskustella.

Puheenvuoro, vastaus- ja työjärjestyspuheenvuoro mukaan lukien, on pyydettävä äänestyslaitetta käyttämällä tai tarvittaessa poikkeustilanteessa toimittamalla puheenjohtajalle kirjallinen puheenvuoropyyntö.

Puheenvuorot annetaan äänestyslaitetta käyttäen pyydettyä järjestyksessä tai tarvittaessa poikkeustilanteessa siinä järjestyksessä, jossa kirjalliset puheenvuoropyynnöt on toimitettu puheenjohtajalle. Jos useat pyytävät yhtä aikaa puheenvuoroa, määrää puheenjohtaja missä järjestyksessä kukin heistä sen saa.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan, kaupunginjohtajan tai palvelualuejohtajien pyydettyä puheenvuoron annetaan se hänelle ennen muita.

Jos valtuutettu tahtoo vastata puheenvuoroon ja hän on tätä pyytänyt joko tuon puheenvuoron aikana tai heti sen päätyttyä, voi puheenjohtaja oikeuttaa hänet käyttämään puheenvuoron ennen aikaisemmin pyydettyjä puheenvuoroja. Sellaisessa vastauspuheenvuorossa, joka saa kestää enimmillään 1 minuutin, älköön esitettävä muuta kuin selvityksiä ja oikaisuja toisen puheenvuoron johdosta tai vastine siinä esitettyyn väitteeseen. Puheenjohtajalla on tarvittaessa oikeus ohjata vastauspuheenvuoron käyttäjä esittämään puheenvuoronsa puhujapöytästä, tai keskeyttää puheenvuoro. Milloin vastauspuheenvuoropyyntöjä on useita, puheenjohtajalla on oikeus harkintansa mukaan erikseen avata ja päättää niitä koskeva keskustelu.

Erityisissä tapauksissa puheenjohtaja voi, poiketen siitä, mitä edellä tässä pykälässä on määrätty, antaa asian käsittelyn alussa yhden puheenvuoron kunkin valtuustoryhmän edustajalle ryhmien suuruuden mukaisessa järjestyksessä.

Asian käsittelyjärjestystä koskeva työjärjestyspuheenvuoro on annettava ennen muita.

Valtuutetun puheenvuoron suositeltu enimmäispituus on 5 minuuttia. Kokouksen sujuvan kulun turvaamiseksi puheenjohtajalla on oikeus yksittäisessä asiassa rajoittaa valtuutettujen puheenvuorojen pituutta niin, että ryhmäpuheenvuoro voi kestää 15 minuuttia ja muu puheenvuoro 5 minuuttia.

## **23 § Puheenvuorojen käyttäminen**

Valtuutetun tulee esittää puheenvuoronsa sitä varten varatulta paikalta.

Valtuutettu saa esittää kaikki enintään 1 minuutin mittaiset puheenvuorot mikrofonia käyttäen omalta paikalta tai tarvittaessa poikkeustilanteessa puhujapöytästä. Puheenjohtajan erityisestä syystä antamalla luvalla normaalipuheenvuoron saa pitää omalta paikalta 1 minuuttia pidempänäkin.

Ainoastaan puheenjohtajalla on oikeus keskeyttää puhuja.

KuntaL 102 § 2 mom.

Valtuutetulla on puheoikeus käsiteltävänä olevassa asiassa. Valtuutetun on puheessaan pysyttävä asiassa. Jos valtuutettu puheessaan poikkeaa asiasta, puheenjohtajan on kehotettava häntä palaamaan asiaan. Jos valtuutettu ei noudata kehotusta, puheenjohtaja voi kieltää häntä jatkamasta puhetta. Jos valtuutettu ilmeisen tarpeettomasti pitkittää puhettaan, puheenjohtaja voi asiasta huomautettuaan kieltää häntä jatkamasta puhettaan.

KuntaL 69 § ja 70 § Kunnan luottamushenkilöt

Luottamushenkilön tulee edistää kunnan ja sen asukkaiden parasta sekä toimia luottamustehtävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla.

Luottamushenkilön tai henkilön, joka on ehdolla muuhun luottamustoimeen kuin valtuuteksi, on valtuuston tai asianomaisen toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa tai esteellisyytensä arvioinnissa.

## **24 § Pöydällepanoehdotus ja asian käsittelyn keskeyttäminen**

Jos keskustelun kuluessa tehdään kannatettu ehdotus asian pöydällepanosta tai jokin muu ehdotus, jonka hyväksyminen keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, seuraavien puhujien on puheenjohtajan kehotuksesta rajoitettava puheenvuoronsa koskemaan vain tätä ehdotusta ja siitä on tehtävä päätös ennen kuin keskustelua itse asiasta jatketaan. Jos ehdotus hyväksytään, puheenjohtaja keskeyttää asian käsittelyn; jos se hylätään, jatkuu käsittely.

Asia, joka esitetään ensimmäisen kerran valtuustolle eikä esityslistaa ole toimitettu kokouskutsun yhteydessä neljää päivää aikaisemmin, pannaan pöydälle seuraavaan kokoukseen, jos vähintään neljäsosa läsnä olevista valtuutetuista sitä pyytää. Muussa tapauksessa asian pöydällepanosta päätetään äänten enemmistöllä.

Jos asia jää pöydälle, on sitä ennen tehdyt, kaupunginhallituksen tai valiokunnan ehdotuksesta poikkeavat ehdotukset, jotka halutaan pitää voimassa, asian jatkokäsittelyssä uudistettava.

## **25 § Ehdotukset**

Keskustelun kuluessa tehty muu kuin pöydälle panemista asian palauttamista tai hylkäämistä koskeva ehdotus on annettava kirjallisena.

Kun kaikki puheenvuorot on käytetty, puheenjohtaja julistaa keskustelun päättyneeksi. Tämän jälkeen hänen on esitettävä valtuuston hyväksyttäväksi selostus keskustelun kuluessa tehdyistä ehdotuksista.

Ehdotusta, jota ei ole kannatettu tai joka on tehty vaihtoehtoisena taikka ehdotusta, joka menee käsiteltävän asian ulkopuolelle, ei oteta äänestettäväksi. Pohjaehdotus otetaan kuitenkin äänestettäväksi, vaikka sitä ei ole kannatettu.

Jollei ole muita äänestykseen otettavia ehdotuksia kuin pohjaehdotus, puheenjohtajan on julistettava se valtuuston päätökseksi.

## **26 § Äänestystapa**

Äänestys on toimitettava avoimesti. Kunkin valtuutetun äänestyskäyttäytyminen näkyy äänestyslaitteelta sitä mukaan, kun valtuutetut äänestävät. Valtuutettu voi asiasta puheenjohtajalle ilmoitettuaan korjata äänestyksessä tapahtuneen virheensä välittömästi äänestyksen tapahduttua. Valtuutettu ei voi muuttaa äänestyskäyttäytymistään enää sen jälkeen, kun puheenjohtaja on todennut äänestyksen päättyneeksi.

## 27 § Äänestysjärjestys

Jos ehdotuksista on äänestettävä, puheenjohtaja esittää valtuuston hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen, jota laadittaessa on otettava huomioon, että:

- 1) ensiksi asetetaan äänestettäväksi pohjaehdotuksesta kaksi eniten poikkeavaa ehdotusta. Niistä voittanut asetetaan jäljellä olevista ehdotuksista eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta vastaan, ja näin jatketaan, kunnes saadaan lopullinen vastaehdotus pohjaehdotukselle. Kuitenkin, jos äänestykseen on otettava pohjaehdotuksen kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus, se on asetettava viimeisenä äänestettäväksi muista ehdotuksista voittanutta vastaan;
- 2) jos asia koskee määrärahan myöntämistä, asetetaan ensin äänestettäväksi määrältään suurimman ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen ja näin jatketaan ehdotusten suuruuden mukaisessa järjestyksessä, kunnes jokin ehdotus hyväksytään, minkä jälkeen pienemmistä ehdotuksista ei enää äänestetä; sekä
- 3) jos ehdotus on sellainen, että sen hyväksyminen tai hylkääminen on riippumaton muista ehdotuksista, on sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä äänestettävä erikseen.

Jos päätöksen tekemiseen vaaditaan lain mukaan määräenemmistön kannatus, puheenjohtajan on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.

## Kuntal 104 § Äänestys

Jos toimielin on asiasta yksimielinen tai vastaehdotusta ei ole kannatettu, puheenjohtaja toteaa päätöksen. Muussa tapauksessa puheenjohtaja toteaa ehdotukset, joita ei kannatuksen puuttuessa oteta äänestettäväksi, ja ehdotukset, joista äänestetään. Puheenjohtaja saattaa toimielimen hyväksyttäväksi äänestystavan ja, jos äänestyksiä on toimitettava useampia, äänestysjärjestyksen sekä tekee äänestysesityksen siten, että vastaus "jaa" tai "ei" ilmaisee kannanoton ehdotukseen.

Äänestys toimitetaan avoimesti. Päätökseksi tulee ehdotus, joka on saanut eniten ääniä, tai äänten mennessä tasan ehdotus, jota puheenjohtaja on äänestänyt.

## Kuntal 43 § Kunnanjohtajan irtisanominen tai siirtäminen muihin tehtäviin

Edellä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemiseen vaaditaan, että sitä kannattaa kaksi kolmasosaa kaikista valtuutetuista. Päätös voidaan panna heti täytäntöön. Samalla kunnanjohtaja voidaan vapauttaa tehtäviensä hoidosta.

## 28 § Toivomusponsi

Tehtyään käsiteltävänä olevassa asiassa päätöksen valtuusto voi hyväksyä kaupunginhallitukselle osoitettavan toivomusponnen, jonka tulee liittyä käsiteltävänä olevaan asiaan ja joka ei saa olla ristiriidassa valtuuston päätöksen kanssa eikä muuttaa tai laajentaa sitä.

## IV luku Vaalit

### 29 § Yleiset määräykset

Milloin vaali toimitetaan suljetuin lipuin, äänestyslipun on oltava kokoon taitettu niin, ettei sen sisältö ole näkyvässä. Äänestyslipussa ei saa olla asiattomia merkintöjä.

Äänestysliput annetaan valtuuston puheenjohtajalle nimenhuudon määräämässä järjestyksessä.

Ääniä voidaan antaa jokaiselle vaalissa kysymykseen tulevalle ehdokkaalle, vaikkei häntä olisi keskustelussa ehdotettu tai kannatettu.

### KuntaL 105 § Vaali

Vaalissa tulevat valituiksi se tai ne, jotka ovat saaneet eniten ääniä.

Luottamushenkilöiden vaali toimitetaan suhteellisenä, jos sitä vaatii läsnä olevista toimielimen jäsenistä vähintään määrä, joka saadaan jakamalla läsnä olevien lukumäärä valittavien lukumäärällä lisättynä yhdellä. Jos osamääräksi tulee murtoluku, se korotetaan lähinnä ylempään kokonaislukuun.

Varajäsenet valitaan samassa vaalissa kuin varsinaiset jäsenet. Jos varajäsenet ovat henkilökohtaisia, ehdokkaat on hyväksyttävä ennen vaalia ja ehdokkaana tulee olla sekä varsinainen jäsen että tämän varajäsen. Jos varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia, valituiksi tulevat varsinaisiksi jäseniksi valittujen jälkeen seuraavaksi eniten ääniä tai korkeimmat vertausluvut saaneet ehdokkaat.

Suhteellista vaalia toimitettaessa on noudatettava soveltuvin osin, mitä kunnallisvaaleista säädetään. Lisäksi valtuusto voi antaa määräyksiä vaalin toimittamisesta. Suhteellinen vaali ja vaadittaessa myös enemmistövaali on toimitettava suljetuin lipuin. Äänten mennessä tasan ratkaisee arpa.

### 30 § Vaalitoimituksen avustajat

Toimitettaessa enemmistövaali suljetuin lipuin kokouksen pöytäkirjantarkastajat toimivat samalla ääntenlaskijoina ja avustavat muutenkin vaalitoimituksessa, jollei valtuusto toisin päättä.

### Suhteellinen vaali

### 31 § Valtuuston vaalilautakunta

Valtuusto valitsee ensimmäisessä kokouksessaan keskuudestaan toimikaudekseen suhteellisten vaalien toimittamista varten vaalilautakunnan. Lautakunnassa on viisi varsinaista jäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen.

Valtuusto valitsee jäseniksi valituista lautakunnan puheenjohtajan ja yhden varapuheenjohtajan noudattaen samaa menettelyä kuin valtuuston puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia valittaessa.

Lautakunnan sihteerinä toimii valtuuston pöytäkirjanpitäjä, jollei valtuusto toisin päättä. Lautakunta voi kutsua avukseen asiantuntijoita.

### **32 § Ehdokaslistojen jättäminen ja vaalitoimituksen nimenhuuto**

Valtuusto määrää ajankohdan, milloin ehdokaslistat on viimeistään annettava valtuuston puheenjohtajalle sekä milloin vaalitoimituksen nimenhuuto aloitetaan.

### **33 § Ehdokaslistojen laatiminen**

Ehdokaslistassa saa olla enintään niin monen ehdokkaan nimi kuin vaalissa on valittavia jäseniä ja varajäseniä.

Ehdokaslistan otsikossa on mainittava, missä vaalissa sitä käytetään. Ehdokaslista on vähintään kahden valtuutetun allekirjoitettava. Ensimmäinen allekirjoittaja toimii listan asiamiehenä, antaa sen valtuuston puheenjohtajalle ja on oikeutettu tekemään siihen 34 §:ssä tarkoitetut oikaisut.

### **34 § Ehdokaslistojen tarkastus ja oikaiseminen**

Kun ehdokaslistojen antamisen määräaika on päättynyt, valtuuston puheenjohtaja antaa ehdokaslistat vaalilautakunnalle, joka tutkii ehdokkaiden vaalikelpoisuuden ja tarkastaa, ovatko ne muutoin asianmukaisesti laaditut.

Jos listassa on virheellisyys, annetaan asiamiehelle tilaisuus sen korjaamiseen vaalilautakunnan asettamassa määräajassa.

Jos sama henkilö on asiamiehen toimittaman ehdokaslistan korjaamisen jälkeenkin ehdokkaana kahdella tai useammalla listalla, vaalilautakunnan on, mikäli mahdollista, tiedusteltava ehdokkaalta, mille listalle hänen nimensä jätetään.

### **35 § Ehdokaslistojen yhdistelmä**

Sitten kun edellä 34 §:ssä mainittuja oikaisuja varten varattu määräaika on päättynyt, vaalilautakunta laatii hyväksytyistä ehdokaslistoista yhdistelmän, johon jokaiselle ehdokaslistalle merkitään järjestysnumero.

Ehdokaslistojen yhdistelmä on pantava ennen vaalitoimituksen nimenhuudon alkamista valtuuston istuntohuoneeseen nähtäväksi ja valtuustolle julkiluettava. Vaalin nimenhuutoa ei saa pitää ennen kuin vähintään neljännestunti on kulunut nähtäville panemisesta.

### **36 § Vaalitoimitus**

Kunkin valtuutetun on nimenhuudon määräämässä järjestyksessä annettava valtuuston puheenjohtajalle äänestyslippu, johon hän on merkinnyt äänestämänsä ehdokaslistan numeron.

### **37 § Vaalin tuloksen toteaminen ja äänestyslippujen säilyttäminen**

Nimenhuudon päätyttyä valtuuston puheenjohtaja antaa äänestysliput vaalilautakunnalle, joka tutkii niiden pätevyyden sekä laskee ja toteaa vaalin tuloksen noudattaen soveltuvin osin, mitä kunnallisvaaleista säädetään.

Vaalilautakunta antaa vaalin tuloksesta kirjallisen ilmoituksen valtuuston puheenjohtajalle, joka ilmoittaa vaalin tuloksen valtuustolle.

Vaalissa annetut äänestysliput on säilytettävä, kunnes päätös vaalissa, jossa niitä on käytetty, on saanut lainvoiman. Sama koskee arvonnassa käytettyjä lippuja. Jos vaali on toimitettu suljetuin lipuin, ne on säilytettävä suljetussa päällyksessä.

## **V luku Pöytäkirja**

### **38 § Pöytäkirja**

Valtuuston pöytäkirjan pitämisessä noudatetaan soveltuvin osin hallintosäännön yleisiä määräyksiä. Milloin äänestys on toimitettu nimenhuudolla, on äänestysluettelo liitettävä pöytäkirjaan. Varsinaisen pöytäkirjan ohessa valtuuston kokoukset videoidaan ja säilytetään videotallenteina.

#### **KuntaL 106 § Eriävä mielipide**

Päätöksentekoon osallistuneella, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan, sekä asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta, on oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipide. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Ennen pöytäkirjan tarkastamista esitetyt kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan.

Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut ei ole vastuussa päätöksestä. Esittelijä on vastuussa hänen esittelystään tehdystä päätöksestä, jollei hän ole ilmoittanut eriävää mielipidettä.

#### **KuntaL 107 § Pöytäkirja**

Toimielimen kokouksesta pidetään pöytäkirjaa.

Luottamushenkilön ja viranhaltijan päätöksistä pidetään pöytäkirjaa, jollei se päätöksen luonteen johdosta ole tarpeetonta.

#### **KuntaL 140 § Pöytäkirjan pitäminen nähtävänä**

Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakunnan pöytäkirja siihen liitettyine oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Muun viranomaisen pöytäkirja pidetään vastaavasti yleisesti nähtävänä, jos asianomainen viranomainen katsoo sen tarpeelliseksi.

### **39 § Pöytäkirjan tarkastus**

Valtuuston pöytäkirjan tarkastaa kaksi kullakin kerralla tähän tehtävään valittua valtuutettua, jollei valtuusto jonkin asian kohdalla toisin päättä.

### **40 § Valtuuston kansliatehtävät**

Valtuuston kansliatehtävät hoitaa konsernihallinto.

## KAUPUNGINHALLITUSTA JA KONSERNIHALLINTOA KOSKEVAT ERILLISSÄÄNNÖT

### 1 § Toimikausi ja puheenjohtajat

Kaupunginhallituksen toimikausi on kaksi vuotta.

Valtuusto valitsee kaupunginhallituksen jäsenten keskuudesta näiden toimikaudeksi kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat.

### 2 § Kaupunginhallitus

Sen lisäksi mitä kuntalaissa säädetään kaupunginhallituksen tehtävistä, sen tehtävänä on:

- 1) huolehtia kaupungin yleisestä kehittämisestä sekä tehdä kaikilla kunnallisen toiminnan aloilla esityksiä, jotka se katsoo tarpeellisiksi ja kaupungin etujen mukaisiksi,
- 2) valmistella kaupungin strategiset linjaukset sekä seurata ja tukea kaupunginvaltuuston päättämän strategian toteutumista,
- 3) valvoa, että kaupungin lautakunnat, johtokunnat, toimikunnat ja kaupungin palveluksessa olevat henkilöt suorittavat tehtävänsä voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä noudattaen sekä toimivat kaupungin etujen mukaisesti, sekä antaa tarvittaessa yleisohjeita kaupungin hallintoon kuuluvissa asioissa,
- 4) hoitaa kaupungin omaisuutta siltä osin kuin tehtävä ei lain tai muiden voimassa olevien määräysten mukaan kuulu lautakunnalle, johtokunnalle, toimikunnalle tai viranhaltijalle, sekä antaa tarpeelliset ohjeet näille uskotun omaisuuden hoitamisesta.

Kaupunginhallitus vastaa

- 5) kaupungin elinkeino- ja ympäristöpolitiikasta,
- 6) koko alueen elinvoimasta erityiskysymyksinä kaupungin osakeskukset, maaseutualue ja maaseudun elinkeinot,
- 7) korkeakoulupolitiikasta,
- 8) työllisyyspolitiikasta,
- 9) yhdyspintatyöstä hyvinvointialueen kanssa,
- 10) koko konsernin toimitiloihin ja kiinteistöihin liittyvästä tilapolitiikasta sekä siihen liittyvästä valvonnasta ja ohjauksesta ja niihin kohdistuvien merkittävien hankkeiden periaatepäätöksistä,
- 11) alaisuudessaan toimivien taseyksiköiden toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta, ja kaupunginvaltuuston kaupunginhallituksen alaisille taseyksiköille asettamien palvelutavoitteiden sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen valvonnasta, sekä ohjaa ja valvoo taseyksikön toiminnan ja talouden suunnittelun, toteutuksen ja kehittämisen ohjauksesta ja valvonnasta sekä toiminnan tuloksien seurannasta.
- 12) Lisäksi kaupunginhallitus päättää yhtiöiden tulostavoitteet ja valvoo niiden toteutumista.

Kaupunginjohtajan, pöytäkirjanpitäjän, lakiasiainjohtajan ja kaupunginhallituksen erikseen päättämien pysyvien asiantuntijoiden tai heidän sijaistensa tulee olla läsnä kaupunginhallituksen kokouksissa.

Kaupunginhallitus voi tarvittaessa kuulla kokouksessaan asiantuntijoita. Kaupunginjohtaja voi kaupunginhallituksen puheenjohtajan lisäksi kutsua kokoukseen tarvittavia asiantuntijoita.

Kaupunginhallitus voi asettaa toimikunnan määrätyn tehtävän hoitamista varten. Toimikunta asetetaan enintään kaupunginhallituksen toimikaudeksi.

### **3 § Kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä konsernivastuullinen kaupunginhallituksen jäsen**

Kaupunginhallituksen puheenjohtajisto toimii kollegiona kaupunginhallituksen puheenjohtajan johdolla.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan tehtävänä on sen lisäksi, mitä kuntalaissa säädetään,

- 1) vastata kaupungin poliittisen prosessin kokonaisjohtamisesta ja kaupunginhallituksen ja lautakuntien välisestä sekä kuntayhtymiin ja tytäryhteisöihin suuntautuvasta poliittisesta koordinoinnista ja omalta osaltaan kaupungin edustamisesta,
- 2) johtaa asioiden käsittelyä kaupunginhallituksen kokouksissa,
- 3) seurata lautakuntien ja niiden jaostojen, johtokuntien, toimikuntien sekä luottamus- henkilöiden ja viranhaltijoiden toimintaa, päätösten laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin asian ottamiseksi kaupunginhallituksen käsiteltäväksi,
- 4) seurata kaupungin kehitystä ja tehdä kaupunginhallitukselle sitä koskevia aloitteita.

Kaupunginhallituksen varapuheenjohtajien tehtävänä on avustaa kaupunginhallituksen puheenjohtajaa hänen edellä mainituissa tehtävissään sekä vastata omalta osaltaan kaupungin edustamisesta.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien tulee tarvittaessa antaa tietoja kaupunginhallitukselle ja kaupunginjohtajalle lauta- tai johtokunnan ja sen alaisen viraston tai laitoksen toimialaan kuuluvista asioista.

Kaupunginhallitus valitsee keskuudestaan konserniyhtiöitä (omistajaohjausta) ja Tilakeskusta koskevista asioista vastaavan jäsenen, jonka tehtävänä on seurata ja valvoa kyseisiä asioita ja raportoida niistä kaupunginhallitukselle.

### **4 § Kaupunginjohtaja ja palvelualuejohtajat**

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunkia kaupunginhallituksen alaisena. Kaupunginjohtajan tehtävänä on johtaa kaupungin hallintoa erityisesti kaupungista ulospäin suuntautuvissa tehtävissä sekä vastata kaupungin talouden ja toiminnan tuloksellisuudesta kokonaisuutena.

Kaupunginjohtajan päävastuualueet ovat kaupunkikonsernin johto, kaupunkistrategia, kaupunkisuunnittelu, kansainväliset asiat, yhteiskuntasuhteet, elinkeinoelämä, viestintä ja taloushallinto. Kaupungin henkilöstön ylimpänä esihenkilönä kaupunginjohtajan vastuualueeseen kuuluvat myös henkilöstöasiat.

Kaupunginjohtajan apuna toimii kaupunginjohtajan johtoryhmä, jonka jäsenet kaupunginjohtaja valitsee.

Palvelualuejohtajat toimivat kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan alaisuudessa ja johdolla. Palvelualuejohtajien tehtävänä on johtaa ja kehittää palvelualueensa toimintaa kaupungin strategian mukaisesti, valvoa palvelualueelle kuuluvia yhteisöjä ja säätiöitä sekä huolehtia siitä, että kaupunginvaltuuston palvelualueelle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuvat.

Kaupunginjohtajan ja palvelualuejohtajien tulee palvelualueillaan suorittaa myös muut kaupunginhallituksen määräämät tehtävät. Kaupunginjohtaja voi antaa palvelualuejohtajille tarpeelliseksi katsomiaan erityistehtäviä.

Kaupunginjohtajaksi ja palvelualuejohtajaksi valittavalta vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto ja hyvä käytännön perehtyneisyys kunnallishallintoon.

Palvelualuejohtajilla ja kaupunginhallituksen alaisten taseyksiköiden johtajilla on oikeus käyttää kaupunginjohtajalle kuntalaissa annettua puhevaltaa kaupunginhallituksen puolesta vastuualueeseensa kuuluvissa asioissa. Epäselvissä tapauksissa puhevallan käyttöoikeus on kaupunginjohtajalla.

## 5 § Konsernihallinto

Konsernihallinto toimii kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan alaisuudessa lukuun ottamatta ulkoista tarkastusta, joka toimii tarkastuslautakunnan alaisuudessa.

Konsernihallinnon tehtävänä on vastata kaupunkitasoisista talous-, henkilöstö-, hallinto-, omistajaohjaus-, laki-, tila-, viestintä-, kaupunkimarkkinointi-, tieto-, strategia- ja kehityspalveluista.

Kaupunginhallituksen hyväksymässä toimintasäännössä määrätään tarkemmin konsernihallinnon tehtävistä ja organisaatiosta.

## 6 § Taseyksiköt

Kaupunginhallituksen alaisuudessa voi toimia kunnallisia taseyksiköitä.

Taseyksiköiden tehtävistä määrätään toimintasäännöllä.

Taseyksiköt voivat tarjota palveluitaan myös ulkopuolisille.

Kaupunginhallitus valvoo ja ohjaa taseyksiköiden toimintaa kaupunginvaltuuston määrittämien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti.

Kaupunginhallituksella on otto-oikeus taseyksiköiden viranhaltijoiden päätöksiin. Asian ottamisesta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi voi päättää hallintosäännössä mainittujen lisäksi taseyksikön johtaja.

## **7 § Toimivallan siirto ylemmälle taholle**

Kaupunginjohtaja voi saattaa asian, joka hänellä on oikeus ratkaista toimivaltataulukossa talousasiat -otsikon alla, kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

## **8 § Muut määräykset**

Lauta- ja johtokuntien on ilmoitettava hyvissä ajoin kokouksistaan kaupunginhallituksen puheenjohtajalle, kaupunginhallituksen lauta- tai johtokuntaan määäämälle edustajalle, kaupunginjohtajalle ja palvelualueensa palvelualuejohtajalle sekä lähetettävä näille kokouksen esityslista.

## Kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                | PÄÄTÖSVALTA |                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                        | KH          | viranhaltija                                                                            |
| KH kaupunginhallitus                                                                                                                                                                   |             |                                                                                         |
|                                                                                                                                                                                        |             |                                                                                         |
| <b>Omistajaohjaus</b>                                                                                                                                                                  |             |                                                                                         |
| hoitaa konserniohjeen mukaiset konserniohjaukseen ja valvontaan liittyvät tehtävät                                                                                                     | X           |                                                                                         |
| seuraa ja ohjaa konserniyhtiöihin ja seudullisiin yhteistyö-<br>elimiin liittyvien merkittävien asioiden valmistelua                                                                   | X           |                                                                                         |
| päättää yhteisöjen ja säätiöiden valvontavastuun jakami-<br>sesta kaupunginjohtajalle, palvelualuejohtajille ja erikseen<br>päättämälleen muulle viranhaltijalle                       | X           |                                                                                         |
| valvoo valvontavastuulleen kuuluvien yhteisöjen ja säätiöi-<br>den toimintaa ja tekee kaupunginhallitukselle niitä<br>koskevia tarpeellisiksi katsomiaan esityksiä                     |             | kaupunginjohtaja,<br>palvelualuejohtajat,<br>muu viranhaltija                           |
| ohjaa seudullista yhteistyötä koskevien asioiden valmis-<br>telua ja antaa seudulliseen omistajaohjaukseen liittyvät<br>toimiohjeet operatiivisissa asioissa                           | X           | kaupunginjohtaja,<br>palvelualuejohtajat,<br>muu viranhaltija KH:n<br>päättöksen mukaan |
| valitsee kaupungin edustajat yhtiö- ja yhtymäkokouksiin ja<br>nimeää jäsenehdokkaat tai jäsenet yhteisöjen ja säätiöi-<br>den hallintoelimiin                                          | X           | kaupunginjohtaja,<br>palvelualuejohtajat,<br>muu viranhaltija KH:n<br>päättöksen mukaan |
| antaa konserniohjeet sekä ohjeet niille, jotka edustavat<br>kaupunkia yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelimissä taikka<br>muissa kaupungin ulkopuolissa toimielimissä                 | X           | kaupunginjohtaja,<br>palvelualuejohtajat,<br>muu viranhaltija KH:n<br>päättöksen mukaan |
| edustaa kaupunkia niissä asunto- tai kiinteistöosake-<br>yhtiöiden yhtiökokouksissa, joissa Tilakeskus vastaa<br>kaupungin omistamiin osakkeisiin liittyvästä omistaja-<br>hallinnasta |             | toimitilajohtaja                                                                        |
| yhteisöjen perustaminen, lakkauttaminen tai selvitystilaan<br>asettaminen sekä yhtiöjärjestyksen, perussopimuksen<br>tms. ja osakassopimusten hyväksyminen                             | X           |                                                                                         |
| yhdistyksen perustaminen ja lakkauttaminen,                                                                                                                                            | X           | LAUTAKUNNAT                                                                             |
| yhdistykseen liittyminen ja sellaisesta eroaminen alaisensa<br>toiminnan osalta                                                                                                        | X           |                                                                                         |
| Tilakeskuksen talonrakennuksen työohjelman ja inves-<br>tointiohjelman hyväksyminen                                                                                                    | X           |                                                                                         |

# LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | PÄÄTÖSVALTA |                                                                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-----------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | KH          | viranhaltija                                                          |
| KH kaupunginhallitus                                                                                                                                                                                                                                                                                               |             |                                                                       |
| ohjaa ja valvoo Tilakeskuksen toimintaa kaupunginvaltuuston määrittämien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti                                                                                                                                                                                 | X           |                                                                       |
| <b>Yleishallinto/ kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja</b>                                                                                                                                                                                                                                                        |             |                                                                       |
| vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä                                                                                                                                                                                                                                                                          | X           |                                                                       |
| päätää kunnia- ja ansiomerkkien hakemisesta luottamushenkilöille sekä luottamushenkilöiden ja henkilöstön palkitsemisperusteet                                                                                                                                                                                     | X           |                                                                       |
| päätää kaupungin palveluksessa olevien ansio- ja kunniamerkkianomuksista                                                                                                                                                                                                                                           |             | kaupunginjohtaja                                                      |
| päätää tiedotus-, neuvottelu- ja edustustilaisuuksien järjestämisestä toiminnassaan sekä niistä aiheutuvien menojen hyväksymisestä määrärahojen puitteissa ja kaupunginhallituksen hyväksymien perusteiden mukaisesti                                                                                              | KH PJ       | kaupunginjohtaja                                                      |
| päätää kunnan vaakunan tai sen osan käyttöoikeudesta                                                                                                                                                                                                                                                               |             | kaupunginjohtaja                                                      |
| veroasiamiehelle verotuslakien mukaan kuuluvat tehtävät                                                                                                                                                                                                                                                            | X           |                                                                       |
| <b>Yleishallinto/ kaupunginjohtaja ja palvelualuejohtajat</b>                                                                                                                                                                                                                                                      |             |                                                                       |
| valvoo, että kaupunginhallituksen päätökset pannaan täytäntöön alaisensa yksikön osalta                                                                                                                                                                                                                            |             | kaupunginjohtaja, palvelualuejohtajat                                 |
| seuraa kaupunginhallituksen, lautakuntien ja niiden jaostojen, johtokuntien, toimikuntien sekä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden päätösten laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta alaisensa yksikön osalta, sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin asian ottamiseksi kaupunginhallituksen käsiteltäväksi |             | kaupunginjohtaja/<br>palvelualuejohtajat                              |
| seuraa lautakuntien, johtokuntien sekä virastojen ja laitosten toimintaa alaisensa yksikön osalta sekä tekee sitä ja sen kehittämistä koskevia, tarpeelliseksi katsomiaan esityksiä kaupunginhallitukselle                                                                                                         |             | kaupunginjohtaja, palvelualuejohtajat                                 |
| siltä osin kuin toimivalta ei ole kaupunginhallituksella tai kaupunginvaltuustolla, edustaa alaisensa yksikön osalta kaupunkia tai määrää kaupungin edustajan toimituksiin ja tilaisuuksiin, joissa kaupungin etua on valvottava tai sen mielipidettä kuultava                                                     |             | kaupunginjohtaja, palvelualuejohtajat<br>KH:n taseyksikköjen johtajat |
| <b>Talousasiat</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |             |                                                                       |
| kaupungin virastojen ja laitosten käytöstä perittävien yksityisoikeudellisten maksujen määrääminen                                                                                                                                                                                                                 | X           |                                                                       |

# LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | PÄÄTÖSVALTA |                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | KH          | viranhaltija     |
| KH kaupunginhallitus                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |             |                  |
| varojen myöntäminen kaupunginhallituksen vahvistamien perusteiden mukaisesti kaupunginhallituksen käytettäväksi osoitetuista määrärahoista                                                                                                                                                                                                          |             | kaupunginjohtaja |
| kaupungin maksuvalmiuden edellyttämien sijoitus- ja rahoitustoimien päättäminen kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti                                                                                                                                                                                                                   |             | kaupunginjohtaja |
| lyhyt- ja pitkäaikaisten lainojen ottaminen, lainojen takaisinmaksu ja lainaehtojen muuttaminen kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa ja kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti                                                                                                                                                      |             | kaupunginjohtaja |
| lyhyt- ja pitkäaikaisten lainojen sekä luottolimiittien myöntäminen ja lainaehtojen muuttaminen sekä lainoille ja luottolimiiteille asetettujen vakuuksien hyväksyminen kaupungin määräysvallassa olevalle yhteisölle, säätiölle ja liikelaitokselle kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa ja kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti |             | kaupunginjohtaja |
| lyhyt- ja pitkäaikaisten lainojen myöntäminen ja lainaehtojen muuttaminen sekä lainoille asetettujen vakuuksien hyväksyminen kaupungin määräysvallan ulkopuolella olevalle yhteisölle tai säätiölle kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa                                                                                                       | X           |                  |
| pääomasijoitukset sisältäen pääomalainat kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa                                                                                                                                                                                                                                                                  | X           |                  |
| sijoitustoimien varainhoidon ulkoistamisesta ja varainhoitomallista päättäminen                                                                                                                                                                                                                                                                     | X           |                  |
| sijoitustoimien päättäminen kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti                                                                                                                                                                                                                                                                       |             | kaupunginjohtaja |
| rahoitus- ja sijoitusriskien hallintaan liittyvien sopimusten hyväksyminen kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa ja kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti                                                                                                                                                                           |             | kaupunginjohtaja |
| vakuuden asettaminen tämän taulukon talousasioissa tarkoitetun kaupungin sitoumuksen täyttämiseksi                                                                                                                                                                                                                                                  |             | kaupunginjohtaja |
| kaupungin antamien lainojen ja takausten ylivakuutena olevien vakuuksien palauttaminen                                                                                                                                                                                                                                                              |             | kaupunginjohtaja |
| kaupungin saatavien vakuutena olevien kiinnitysten etuoikeusjärjestyksen muuttaminen                                                                                                                                                                                                                                                                |             | kaupunginjohtaja |
| päätää alaisensa taseyksikön tuottamien palveluiden, töiden ja muiden suoritteiden hinnoittelusta sekä toimitus-                                                                                                                                                                                                                                    | X           |                  |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                 | PÄÄTÖSVALTA |                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------------------|
|                                                                                                         | KH          | viranhaltija     |
| KH kaupunginhallitus                                                                                    |             |                  |
| ehdoista kaupunginvaltuuston vahvistamien periaatteiden mukaisesti                                      |             |                  |
| hyväksyy alaisensa taseyksikön tilinpäätöksen sekä päättää ylijäämän käytöstä ja alijäämän kattamisesta | X           |                  |
| <b>Henkilöstöasiat</b>                                                                                  |             |                  |
| henkilöstövalinnat konsernihallinnossa:<br>- KH:n taseyksikköjen johtajat<br>- konsernitarkastaja       | X           | kaupunginjohtaja |

## ELINVOIMAN PALVELUALUETTA KOSKEVAT ERILLISSÄÄNNÖT

### 1 § Toiminta-ajatus ja tehtävä

Elinvoiman palvelualueen tehtävänä on edistää ja kehittää Lahden elinvoimaa, pito- ja veto-voimaa, elävää kaupunkikulttuuria, korkeaa osaamista sekä kestäväää kasvua. Elinvoiman palvelualue vastaa elinkeino- ja ympäristökehityspalveluista, työllisyydestä ja maahanmuutosta, toisen asteen koulutuksesta, korkeakoulujen yhteistyöstä ja innovaatiopolitiikasta, tapahtumista, kulttuurista ja liikunnasta, museotoiminnasta sekä osallisuus- ja hyvinvointityöstä Lahdessa. Lisäksi elinvoiman palvelualueella toimivat taseyksiköt kaupunginteatteri ja kaupunginorkesteri.

### 2 § Toimielimet

Elinvoiman palvelualueen toimielimet ovat kaupunginhallitus ja elinvoima- ja hyvinvointilautakunta.

### 3 § Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta vastaa

- 1) elinkeinopalveluista
- 2) ympäristökehityspalveluista
- 3) työllisyyspalveluista
- 4) maahanmuuttoasioista
- 5) korkeakouluyhteistyöstä
- 6) toisen asteen koulutuksesta
- 7) tapahtuma- ja kulttuuripalveluista
- 8) liikuntatoimen hoitoa koskevista kunnalle määrätyistä tehtävistä
- 9) kulttuuritoimen hoitoa koskevista kunnalle määrätyistä tehtävistä
- 10) museotoiminnasta
- 11) hyvinvoinnin kehittämisestä sekä terveyden edistämisestä
- 12) osallisuudesta
- 13) kaupunginteatterista
- 14) kaupunginorkesterista

Kaupunginvaltuusto valitsee elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan jäsenet ja varajäsenet toimikauttaan vastaavaksi ajaksi. Lautakunnan koosta ja puheenjohtajistosta määrätään hallintosäännön yleisten määräysten 2 §:ssä.

Lautakunnan esittelijöistä ja muusta kokousmenettelystä on voimassa, mitä kaupungin hallintosäännön yleisessä osassa määrätään. Pöytäkirjanpitäjänä toimii elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan määräämä henkilö.

#### **4 § Elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan puheenjohtajien tehtävät**

Lautakunnan puheenjohtajan tehtävänä on

- 1) johtaa asioiden käsittelyä lautakunnassa
- 2) vastata johtamansa lautakunnan osalta poliittisen prosessin johtamisesta ja lautakunnan toiminnan poliittisesta koordinoinnista suhteessa kaupunginhallitukseen sekä muihin lautakuntiin
- 3) vastaa yhdessä kaupunginhallituksen puheenjohtajiston kanssa poliittisesta koordinoinnista koko kaupungin toiminnan näkökulmasta
- 4) vastata omalta osaltaan koko kaupungin edustamisesta

#### **5 § Elinvoiman palvelualue**

Elinvoiman palvelualue toimii kaupunginhallituksen ja elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan alaisuudessa.

Elinvoiman palvelualueen toimintasäännössä määrätään tarkemmin elinvoiman palvelualueen tehtävistä ja organisaatiosta.

Elinvoiman palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                                               | PÄÄTÖSVALTA |      |                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|--------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                       | KH          | ELHY | viranhaltija       |
| KH kaupunginhallitus, ELHY elinvoima- ja hyvinvointilautakunta                                                                                                                                                                                                                        |             |      |                    |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                       |             |      |                    |
| <b>Koko palvelualueetta koskevat asiat</b>                                                                                                                                                                                                                                            |             |      |                    |
| toimialan alaisten toimipisteiden määrä ja sijainti kaupungin talousarviossa määritellyissä puitteissa                                                                                                                                                                                |             | X    |                    |
| toimipisteiden aukioloaikojen määrittely                                                                                                                                                                                                                                              |             |      | vastuualuejohtaja  |
| päätää tehtäväalueensa avustuksista talousarvion mukaan, talousarvion taloutta ohjaavien ja muiden hyväksytyjen kriteerien mukaisesti <ul style="list-style-type: none"> <li>&gt; 100 000 euron avustukset ja vuosivastukset</li> <li>&lt;= 100 000 euron kerta-avustukset</li> </ul> |             | X    | palvelualuejohtaja |
| päätää määrärahojensa puitteissa järjestöille ja yhdistyksille myönnettävien vuosivastustusten periaatteista ja saajista                                                                                                                                                              |             | X    |                    |
| työllisyyspalvelujen myöntämät muut kuin työvoima-palveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023) määritellyt yksittäiselle työnantajalle tai työnhakijalle myönnettävät tuet                                                                                                 |             |      | työllisyysjohtaja  |
| valtionapu/valtionosuusrahoituksen hakeminen käyttö talouteen                                                                                                                                                                                                                         |             |      | vastuualuejohtaja  |
| valtionosuuksien hakeminen investointeihin                                                                                                                                                                                                                                            |             |      | vastuualuejohtaja  |
| vastuualuetta ja palveluyksikköä koskeviin kanteluihin ja lausuntopyyntöihin vastaaminen                                                                                                                                                                                              |             |      | vastuualuejohtaja  |
| vastuualueen ja palveluyksikön lausuntojen, valitusten, sopimusten ja muiden asiakirjojen allekirjoittaminen, jollei hallintosäännön yleisestä osasta muuta johdu                                                                                                                     |             |      | vastuualuejohtaja  |
| <b>Henkilöstön valinta</b>                                                                                                                                                                                                                                                            |             |      |                    |
| vastuualuejohtajan valinta                                                                                                                                                                                                                                                            |             | X    |                    |
| <b>Elinvoima- ja työllisyysasiat</b>                                                                                                                                                                                                                                                  |             |      |                    |
| vastaa kaupungin elinkeinopolitiikasta                                                                                                                                                                                                                                                | X           |      |                    |
| vastaa kaupungin elinkeinopalveluista                                                                                                                                                                                                                                                 |             | X    |                    |
| valitsee vuoden elinvoimateon                                                                                                                                                                                                                                                         |             | X    |                    |
| vastaa kaupungin kansainvälisestä toiminnasta                                                                                                                                                                                                                                         |             | X    |                    |
| vastaa kaupungin korkeakoulupolitiikasta                                                                                                                                                                                                                                              | X           |      |                    |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Elinvoiman palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                            | PÄÄTÖSVALTA |      |                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|--------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                    | KH          | ELHY | viranhaltija       |
| KH kaupunginhallitus, ELHY elinvoima- ja hyvinvointilautakunta                                                                                                                                                                     |             |      |                    |
| vastaa kaupungin korkeakouluyhteistyöstä KH:n linjausten mukaisesti käyttösuunnitelmansa puitteissa <ul style="list-style-type: none"> <li>&gt; 200 000 euron rahoitusosuus</li> <li>&lt;/= 200 000 euron rahoitusosuus</li> </ul> |             | X    | palvelualuejohtaja |
| hyväksyy toiminnallista ohjausta koskevat sopimukset kaupungin ja sen elinkeino- ja kehitysyhtiöiden sekä muiden elinvoimatoiminnan sopimuskumppanien välillä sekä valvoo niiden toteutumista                                      |             | X    |                    |
| kiintiöpakolaisten vastaanottopäätöksen hyväksyminen, kuntapaikan myöntäminen ja muiden Elinvoimakeskuksen kanssa sovittujen kuntasijoitusten hyväksyminen                                                                         |             |      | työllisyysjohtaja  |
| vastaa kaupungin työllisyydenhoidosta ja valvoo sitä                                                                                                                                                                               |             | X    |                    |
| päätää nuorten kesätöiden järjestämisestä                                                                                                                                                                                          |             | X    |                    |
| hyväksyy työllisyyspalvelujen suunnitelman työllisyyspalvelujen järjestämisestä (palvelusuunnitelma)                                                                                                                               |             | X    |                    |
| valitsee vuoden työllistäjän                                                                                                                                                                                                       |             | X    |                    |
| seuraa, ohjaa ja valvoo työllisyyspalvelujen valtakunnallisten ja omien tavoitteiden saavuttamista                                                                                                                                 |             | X    |                    |
| työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) mukaiset työvoimaviranomaista koskevat tehtävät (pl. yksilöä koskevat päätökset, alla)                                                                                 |             | X    |                    |
| työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaiset yksilöä ja työnantajaa koskevat päätökset                                                                                                                                |             |      | työllisyysjohtaja  |
| työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) mukaiset työvoimaviranomaisen tehtävät                                                                                                                          |             | X    |                    |
| kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) mukaiset työvoimaviranomaiset tehtävät (pl. yksilöä koskevat päätökset, alla)                                                                                                   |             | X    |                    |
| kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaiset yksilöä koskevat päätökset                                                                                                                                                        |             |      | työllisyysjohtaja  |
| <b>Toisen asteen koulutus</b>                                                                                                                                                                                                      |             |      |                    |
| opetussuunnitelman kuntakohtaiset perusteet                                                                                                                                                                                        |             | X    |                    |
| lukiodien aloituspaikat                                                                                                                                                                                                            |             | X    |                    |
| lukuvuoden työ- ja loma-ajat                                                                                                                                                                                                       |             | X    |                    |
| opiskelijan erottaminen määräajaksi                                                                                                                                                                                                |             | X    |                    |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Elinvoiman palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                         | PÄÄTÖSVALTA |      |                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|---------------------------|
|                                                                                                                                                 | KH          | ELHY | viranhaltija              |
| KH kaupunginhallitus, ELHY elinvoima- ja hyvinvointilautakunta                                                                                  |             |      |                           |
| lukiokoulutuksen hallintopäätös koskien oppivelvollisen oppivelvollisuuden keskeyttämistä                                                       |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| ilmoitusvastuu oppivelvollisen asuinkunnalle oppivelvollisesta, jolla ei ole lukiokoulutuksen valvontavelvollisuuden päättyessä opiskelupaikkaa |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| harkinnanvaraisesta koulukuljetuksesta päättäminen                                                                                              |             |      | osaamisjohtaja            |
| oppilaitoskohtaiset opetussuunnitelmat                                                                                                          |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| lukuvuotta koskevat opetussuunnitelmaan perustuvat suunnitelmat                                                                                 |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| ottaa opiskelijat oppilaitokseen                                                                                                                |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| myöntää lupa oppilaitoksesta poissaoloon                                                                                                        |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| antaa päättötodistuksen, erotodistuksen ja todistuksen oppimäärän suorittamisesta                                                               |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| päättää opiskelijan muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemisesta                                                                         |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| myöntää opiskelijalle lupa suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta                                                                         |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| myöntää opiskelijalle lukion oppimäärän suoritusajkaan pidennystä tai katsoa opiskelija eronneeksi                                              |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| päättää erityisopetuksesta ja erityisistä opetusjärjestelyistä                                                                                  |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| päättää säädetystä uskonnon ja elämäntutkimustiedon opetuksen järjestämisestä                                                                   |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| päättää stipendien ja opiskelija-avustusten myöntämisestä                                                                                       |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| päättää opiskelijan oppilashuoltoa koskevasta edusta ja oikeudesta                                                                              |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| rajoittaa perustellusta syystä oikeutta päästä seuraamaan opetusta                                                                              |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| päättää opiskelijoiden oikeudesta osallistua ylioppilastutkintoon ja osallistumisoikeuden epäämisestä                                           |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| kirjallinen varoitus opiskelijalle                                                                                                              |             |      | palveluyksikön esihenkilö |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Elinvoiman palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                            | PÄÄTÖSVALTA |      |                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|---------------------------|
|                                                                                                                                                                                    | KH          | ELHY | viranhaltija              |
| KH kaupunginhallitus, ELHY elinvoima- ja hyvinvointilautakunta                                                                                                                     |             |      |                           |
| asettaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 93 §:ssä tarkoitetun monijäsenisen toimielimen ja päättää tarvittaessa tarkemmin toimielimen toimintatavoista ja päätöksenteosta |             | X    |                           |
| <b>Kaupunkikulttuurin vastuualue</b>                                                                                                                                               |             |      |                           |
| <b>Tapahtuma- ja kulttuuripalvelut</b>                                                                                                                                             |             |      |                           |
| ohjelmistosta päättäminen                                                                                                                                                          |             |      | vastuualuejohtaja         |
| lipun hintojen vahvistaminen                                                                                                                                                       |             |      | vastuualuejohtaja         |
| vastuualueen hallinnoimien kulttuuritilojen käyttövuorot ja -maksut sekä maksusta vapauttaminen tai sen alentaminen                                                                |             |      | vastuualuejohtaja         |
| <b>Liikuntapalvelut</b>                                                                                                                                                            |             |      |                           |
| liikuntapaikkarakentamista ja -ylläpitämistä ohjaava liikuntapaikkasuunnitelma                                                                                                     | KV          |      |                           |
| liikuntapaikkojen ja -kiinteistöjen käyttövuorot ja -maksut sekä maksusta vapauttaminen tai sen alentaminen (hallintosäännön yhteiset talousasiat -taulukon rajoissa)              |             |      | vastuualuejohtaja         |
| <b>Kaupunginmuseo</b>                                                                                                                                                              |             |      |                           |
| museoesineiksi luokiteltavien esineiden ja kuvien hankinta ja poistopäätökset                                                                                                      |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| muiden kuin museoesineiksi luokiteltavien esineiden ja kuvien hankinta ja poistopäätökset                                                                                          |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| näyttelyistä päättäminen                                                                                                                                                           |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| lipun hintojen vahvistaminen                                                                                                                                                       |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| vapaakorttien myöntäminen                                                                                                                                                          |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| museokaupan tuotteiden hinnoittelusta päättäminen                                                                                                                                  |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| luentojen hinnoitleminen                                                                                                                                                           |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| museon tutkimustoiminnasta ja julkaisuista päättäminen                                                                                                                             |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| <b>Kaupunginorkesteri</b>                                                                                                                                                          |             |      |                           |
| ohjelmistosta päättäminen                                                                                                                                                          |             |      | palveluyksikön            |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Elinvoiman palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                   | PÄÄTÖSVALTA |      |                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|---------------------------|
|                                                                                                                           | KH          | ELHY | viranhaltija              |
| KH kaupunginhallitus, ELHY elinvoima- ja hyvinvointilautakunta                                                            |             |      |                           |
|                                                                                                                           |             |      | esihenkilö                |
| lipun hintojen vahvistaminen                                                                                              |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| vapaakorttien myöntäminen                                                                                                 |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| vierailevien taiteilijoiden ja taiteilijaryhmien ottaminen                                                                |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| <b>Kaupunginteatteri</b>                                                                                                  |             |      |                           |
| ohjelmistosta päättäminen                                                                                                 |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| lipun hintojen vahvistaminen                                                                                              |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| vapaakorttien ja lahjanäytäntöjen myöntäminen                                                                             |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| vierailevien taiteilijoiden ja taiteilijaryhmien ottaminen                                                                |             |      | palveluyksikön esihenkilö |
| <b>Osallisuus, hyvinvointi ja terveyden edistäminen</b>                                                                   |             |      |                           |
| vastaa kaupungin hyvinvoinnin tilan selvittämisestä ja seurannasta                                                        |             | X    |                           |
| vastaa hyvinvointikertomuksen valmistelusta                                                                               |             | X    |                           |
| vastaa kuntalaisten osallisuuden kehittämisestä ja seurannasta                                                            |             | X    |                           |
| edistää kaupungin vuorovaikutteista ja asiakaslähtöistä toimintaa sekä yhteisöllisyyttä                                   |             | X    |                           |
| toimii ehkäisevän työn lain edellyttämänä toimielimenä                                                                    |             | X    |                           |
| vastaa vanhusneuvoston, vammaisneuvoston ja veteraani-asiain neuvottelukunnan sekä osallisuus toimielimien työskentelystä |             | X    |                           |
| veteraanietuudet                                                                                                          |             | X    |                           |
| sosiaali- ja terveystoimen alaan liittyviin lausuntopyyntöihin, kanteluihin, valituksiin yms. vastaaminen                 |             | X    |                           |
| valitsee vuoden hyvinvointiteon                                                                                           |             | X    |                           |
| <b>Osallistuva budjetointi</b>                                                                                            |             |      |                           |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Elinvoiman palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                 | PÄÄTÖSVALTA |      |              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------|--------------|
|                                                                                                                                         | KH          | ELHY | viranhaltija |
| KH kaupunginhallitus, ELHY elinvoima- ja hyvinvointilautakunta                                                                          |             |      |              |
| päätää osallistuvan budjetoinnin toteuttamisesta, teemoista, aikataulusta ja hankkeiden ja määrärahojen kohdentamisesta                 | X           |      |              |
| vastaa osallistuvan budjetoinnin valmistelusta, koordinoinnista ja toimeenpanosta kaupunginhallituksen päättämien linjausten mukaisesti |             | X    |              |

## SIVISTYKSEN PALVELUALUETTA KOSKEVAT ERILLISSÄÄNNÖT

### 1 § Toiminta-ajatus ja tehtävät

**”Sivistys – elämisen, osaamisen ja kasvun voima”** Sivistyksen palvelualue edistää lahtelaisten elämänhallintaa, oppimista ja kaupunkiseudun vetovoimaisuutta.

Sivistyksen palvelualue vastaa opetus-, kasvatusta-, nuoriso- sekä kirjasto- ja tietopalvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä. Palvelualueen vastuulla on myös seudullinen sivistyspalvelujen kehittäminen.

### 2 § Toimielimet

Lahden kaupungin sivistyksen palvelualueen toimielimet ovat sivistyslautakunta ja Wellamo-opiston johtokunta.

Sivistyslautakunnan jäsenmäärä on määriteltä hallintosäännön yleisten määräysten 2 §:ssä. Kaupunginvaltuusto valitsee sivistyslautakunnan jäsenet ja varajäsenet toimikauttaan vastaavaksi ajaksi. Sivistyslautakunnan puheenjohtajistosta määrätään hallintosäännön yleisten määräysten 2 §:ssä.

Wellamo-opistolla on 9-jäseninen johtokunta, jonka Lahden ja Orimattilan kaupunkeja sekä Asikkalan ja Hollolan kuntia edustavat jäsenet valitaan valtuustojen toimikausiksi. Muita sopimuskuntia (Kärkölä, Myrskylä ja Padasjoki) edustavat, kunnittain aakkosjärjestyksen mukaisesti vaihtuvat jäsenet valitaan kahden (2) vuoden toimikaudeksi. Johtokunnassa on neljä (4) Lahden kaupungin edustajaa, yksi (1) Asikkalan kunnan edustaja, yksi (1) Hollolan kunnan edustaja, yksi (1) Orimattilan kaupungin edustaja sekä kerrallaan kaksi (2) muiden sopimus kuntien edustajaa. Sopimuskunnat valitsevat johtokunnan jäsenet ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä.

Lahden sivistyslautakunta valitsee Wellamo-opiston johtokunnan lahtelaiset jäsenet, heidän henkilökohtaiset varajäsenensä ja valitsee keskuudestaan johtokunnan puheenjohtajan. Johtokunnan varapuheenjohtajan sivistyslautakunta valitsee muiden sopimuskuntien yhdessä sopiman esityksen perusteella. Esittelijänä toimii rehtori, ja hänen estyneenä tai esteellisenä ollessaan apulaisrehtori. Johtokunnan kokouksissa on läsnäolo- ja puheoikeus sopimuskuntien sivistystoimenjohtajilla tai vastaavilla henkilöillä sekä yhdellä (1) opistolaisyhdistyksen ja yhdellä (1) henkilöstön edustajalla.

### 3 § Sivistyslautakunnan tehtävät ja toimivalta

Sivistyslautakunta ratkaisee toimialaansa koskevassa lainsäädännössä kunnalle säädetyt asiat sekä muut toimialaansa koskevat asiat. Jos palvelualueella ei ole lautakunnan tehtäväalueelle kuuluvassa asiassa toimivaltataulukossa mainittua viranhaltijaa, päätösvalta on lautakunnalla.

Sivistyslautakunnan tehtävänä on muun muassa huolehtia lainsäädännössä säädetyistä varhaiskasvatusta, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukea, esiopetusta ja perusopetusta koskevista koulutuksen järjestäjälle tai kunnalle määrätyistä tehtävistä sekä nuorisotyöhön ja -

politiikkaan ja osaltaan taiteen perusopetukseen liittyvistä kunnalle määrätyistä tehtävistä. Sivistyslautakunta vastaa lisäksi kirjasto- ja tietopalvelujen järjestämisestä ja palvelualueen yleishallinnosta.

Sivistyslautakunnan tehtävänä on osaltaan edistää, kehittää ja valvoa palvelualueen toimintaa ja yhteistyötä, antaa toimialaansa koskevissa asioissa lausuntoja, selvityksiä ja tietoja viranomaisille sekä tehdä esityksiä valtuuston ja kaupunginhallituksen päätettäväksi kuuluvissa asioissa ja huolehtia päätösten täytäntöönpanosta.

Sivistyslautakunta hyväksyy toimintasäännön, jossa määrätään palvelualueen henkilöstöorganisaatiosta ja johtavassa asemassa olevien viranhaltijoiden tehtävistä ja toimivallasta.

Jollei lainsäädännöstä taikka valtuuston tai kaupunginhallituksen päätöksistä muuta johdu, sivistyslautakunta voi toimintasäännöllä tai päätöksellään siirtää toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle ja Wellamo-opiston johtokunnalle.

Toimivalta asiassa, joka sisältää hallinnollisen pakon käyttämistä, voidaan siirtää vain monijäseniselle toimielimelle.

#### **4 § Sivistyslautakunnan puheenjohtajien tehtävät**

Lautakunnan puheenjohtajan tehtävänä on

- 1) johtaa asioiden käsittelyä lautakunnassaan
- 2) vastata johtamansa lautakunnan osalta poliittisen prosessin johtamisesta ja lautakunnan toiminnan poliittisesta koordinoinnista suhteessa kaupunginhallitukseen sekä muihin lautakuntiin
- 3) vastata yhdessä kaupunginhallituksen puheenjohtajiston kanssa poliittisesta koordinoinnista koko kaupungin toiminnan näkökulmasta
- 4) vastata omalta osaltaan koko kaupungin edustamisesta.

#### **5 § Wellamo-opiston johtokunnan tehtävät ja toimivalta**

Johtokunnan tehtävänä on muun muassa huolehtia osaltaan laissa kunnalle määrätyistä taiteen perusopetukseen liittyvistä tehtävistä sekä järjestää, kehittää ja arvioida kansalaisopisto-toimintaa alueellaan Wellamo-opiston yhteistoimintasopimuksen mukaisesti, valvoa alueellisen kansalaisopistotoiminnan toteutumista ja edistää opiston, kuntien ja opiskelijoiden välistä yhteistyötä.

Jos palvelualueella ei ole johtokunnan tehtäväalueelle kuuluvassa asiassa toimivaltataulukossa mainittua viranhaltijaa, päätösvalta on johtokunnalla.

#### **6 § Kokousmenettely**

Sivistyslautakunnan sekä Wellamo-opiston johtokunnan kokousmenettelystä on voimassa, mitä Lahden kaupungin hallintosäännön yleisessä osassa määrätään. Asioiden esittelystä Wellamo-opiston johtokunnan kokouksissa on määrätty Wellamo-opiston perustamissopimuksessa.

Sivistyksen palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                           | PÄÄTÖSVALTA |       |                                   |                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------|-----------------------------------|---------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                   | KV/<br>KH   | SIVLA | Wellamo-<br>opiston<br>johtokunta | viranhaltija                                            |
| SIVLA sivistyslautakunta                                                                                                                                          |             |       |                                   |                                                         |
|                                                                                                                                                                   |             |       |                                   |                                                         |
| <b>Koko palvelualueetta koskevat asiat</b>                                                                                                                        |             |       |                                   |                                                         |
| toimialan alaisten toimipisteiden määrä ja sijainti kaupungin talousarviossa määritellyissä puitteissa                                                            |             | X     |                                   |                                                         |
| toimipisteiden aukioloaikojen määrittely                                                                                                                          |             |       |                                   | ao. vastuualue johtaja                                  |
| yksittäisen toimipisteen aukioloaikojen väliaikaiset muutokset                                                                                                    |             |       |                                   | ao. vastuualue johtaja                                  |
| toimialalle kuuluvien avustusten jakaminen                                                                                                                        |             | X     |                                   |                                                         |
| valtionapu/valtionosuusrahoituksen hakeminen käyttötalouteen                                                                                                      |             |       |                                   | ao. vastuualue johtaja                                  |
| valtionosuuksien hakeminen investointeihin                                                                                                                        |             |       |                                   | ao. vastuualue johtaja                                  |
| vastuualuetta ja palveluyksikköä koskeviin kanteluihin ja lausuntopyyntöihin vastaaminen                                                                          |             |       |                                   | ao. vastuualue johtaja ja ao. palveluyksikön esihenkilö |
| vastuualueen ja palveluyksikön lausuntojen, valitusten, sopimusten ja muiden asiakirjojen allekirjoittaminen, jollei hallintosäännön yleisestä osasta muuta johdu |             |       |                                   | ao. vastuualue johtaja ja ao. palveluyksikön esihenkilö |
| taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmat                                                                                                                         |             | X     |                                   |                                                         |
| <b>Henkilöstön valinta</b>                                                                                                                                        |             |       |                                   |                                                         |
| vastuualuejohtajan valinta                                                                                                                                        |             | X     |                                   |                                                         |
| <b>Varhaiskasvatuspalvelut</b>                                                                                                                                    |             |       |                                   |                                                         |
| päätää esiopetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisestä                                                                                                   |             | X     |                                   |                                                         |
| hyväksyy varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat                                                                                                                |             | X     |                                   |                                                         |
| päätää yksityisen hoidon tuen kunnallisen lisän maksamisesta ja tuen suuruudesta                                                                                  |             | X     |                                   |                                                         |
| päätää varhaiskasvatuspalveluiden maksu-                                                                                                                          |             | X     |                                   |                                                         |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Sivistyksen palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                      | PÄÄTÖSVALTA |       |                                   |                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------|-----------------------------------|-------------------|
|                                                                                                                                                              | KV/<br>KH   | SIVLA | Wellamo-<br>opiston<br>johtokunta | viranhaltija      |
| SIVLA sivistyslautakunta                                                                                                                                     |             |       |                                   |                   |
| perusteista                                                                                                                                                  |             |       |                                   |                   |
| päättää erityiskuntalisän perusteista                                                                                                                        |             | X     |                                   |                   |
| esiopetuksen järjestämispaikat ja -tavat                                                                                                                     |             | X     |                                   |                   |
| esiopetuksen toimintapäivät                                                                                                                                  |             | X     |                                   |                   |
| kuljetusperiaatteet                                                                                                                                          |             | X     |                                   |                   |
| toimintayksiköiden esiopetus- ja varhaiskasva-<br>tussuunnitelmat                                                                                            |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| varhaiskasvatusmaksusta vapauttaminen tai<br>sen alentaminen                                                                                                 |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää erityiskuntalisän maksamisesta                                                                                                                       |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päätös lapsen ottamisesta<br>varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen<br>vastuualueensa yksikössä                                                                |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| niiden palveluntuottajien hyväksyminen, joiden<br>palvelujen ostamiseen asiakkaat voivat käyttää<br>kunnan antamaa palveluseteliä                            |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| toimii varhaiskasvatuslain 52 §:ssä tarkoi-<br>tettuna valvontaviranomaisena lukuun otta-<br>matta 58 §:ssä tarkoitettua hallinnollisen<br>pakon käyttämistä |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| yksityisten perhepäivähoitajien ilmoitusten<br>vastaanottaminen (varhaiskasvatuslaki<br>540/2018)                                                            |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| muistutukseen vastaaminen (varhaiskasvatus-<br>laki 54 §)                                                                                                    |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| kuljetuspäätökset                                                                                                                                            |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päätös lapsikohtaisista tukitoimista<br>esiopetuksessa                                                                                                       |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päätös tehostetun ja erityisen tuen sekä tuki-<br>palvelun antamisesta tai sen purkamisesta<br>varhaiskasvatuksen osalta                                     |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päätös oppivelvollisuuden varhentamisesta                                                                                                                    |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| <b>Perusopetuspalvelut</b>                                                                                                                                   |             |       |                                   |                   |
| opetussuunnitelmat ja muut opetuksen järjes-<br>tämiseen liittyvät suunnitelmat                                                                              |             | X     |                                   |                   |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Sivistyksen palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                        | PÄÄTÖSVALTA |       |                                   |                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------|-----------------------------------|-------------------|
|                                                                                                                                | KV/<br>KH   | SIVLA | Wellamo-<br>opiston<br>johtokunta | viranhaltija      |
| SIVLA sivistyslautakunta                                                                                                       |             |       |                                   |                   |
| lukuvuoden työ- ja loma-ajat                                                                                                   |             | X     |                                   |                   |
| perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen periaatteet ja toimintasuunnitelman hyväksyminen                      |             | X     |                                   |                   |
| päätää peruskoulujen ja Lahden yhteiskoulun oppilaaksiottoalueista ja oppilaaksioton periaatteista                             |             | X     |                                   |                   |
| koulumatkaetuuksien periaatteet                                                                                                |             | X     |                                   |                   |
| oppilaan erottaminen määräajaksi koulusta                                                                                      |             | X     |                                   |                   |
| opetussuunnitelmien ja muiden opetuksen järjestämiseen liittyvien suunnitelmien koulua koskevat vähäiset muutokset             |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| hyväksyy lukuvuotta koskevat opetussuunnitelmaan perustuvat vuosittaiset suunnitelmat                                          |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| koulun järjestyssääntöjen hyväksyminen                                                                                         |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaan ottaminen                                                                          |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| asuinkunnan hallintopäätös oppivelvollisuudesta vapauttamisesta maahan opiskelutarkoituksessa muuttaneelta peruskouluikäiseltä |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuvapautusperiaatteet ja perusteet                                               |             | X     |                                   |                   |
| perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan kuukausimaksusta vapauttaminen tai sen alentaminen                                  |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päätää perusopetuksen ja perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaaksiotosta lautakunnan linjausten mukaisesti              |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päätää lapsen ottamisesta esiopetukseen vastuualueensa yksikössä                                                               |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| kuljetusetuudesta päättäminen esiopetuksen osalta vastuualueensa yksikössä                                                     |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| toimintayksiköiden esiopetussuunnitelmat                                                                                       |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päätös lapsikohtaisista tukitoimista esiopetuksessa                                                                            |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Sivistyksen palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                          | PÄÄTÖSVALTA |       |                                   |                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------|-----------------------------------|-------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                  | KV/<br>KH   | SIVLA | Wellamo-<br>opiston<br>johtokunta | viranhaltija      |
| SIVLA sivistyslautakunta                                                                                                                                                                                                         |             |       |                                   |                   |
| päättää oppilaan ottamisesta joustavan perus-<br>opetuksen toimintaan                                                                                                                                                            |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää pidennetystä oppivelvollisuudesta                                                                                                                                                                                        |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää oppilaan oppilaskohtaisista tukitoi-<br>mista (perusopetuslaki, POL 20 f §)                                                                                                                                              |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää oppilaan opetuksen poikkeavasta<br>järjestämisestä (POL 18 §)                                                                                                                                                            |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää perusopetuksen oppimäärästä tai<br>opetussuunnitelman tavoitteista poikkeami-<br>sesta (POL 20 h §)                                                                                                                      |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää erikoissairaanhoidon potilaana olevan<br>oppilaan opetuksesta                                                                                                                                                            |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää perusopetuksen järjestämisestä oppi-<br>laalle oppimiskykyyn vaikeuttavan vamman,<br>sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perus-<br>teella                                                                             |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää opetuksen järjestäjän opiskelijaregis-<br>terissä olevien tietojen luovuttamisesta opiske-<br>lijahuoltohenkilöstölle                                                                                                    |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| luvan myöntäminen oppilaan koulunkäynnin<br>aloittamiseen yhtä vuotta säädettyä aikaisem-<br>min tai myöhemmin                                                                                                                   |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| myöntää oppivelvolliselle, joka ei ole suoritta-<br>nut perusopetuksen oppimäärää lukuvuoden<br>päätyessä sinä kalenterivuonna, jona hän täyt-<br>tää 17 vuotta luvan jatkaa perusopetuksen<br>oppilaana lasten perusopetuksessa |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää oppilaan oikeudesta jatkaa koulun-<br>käyntiä perusopetuksen oppimäärän suoritta-<br>mista varten, vaikka tämä ei ole oppivelvollinen                                                                                    |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| perustellusta opetuksen järjestämiseen liitty-<br>västä syystä oppilaan opetuspaikan vaihta-<br>minen opetuskieltä muuttamatta                                                                                                   |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää oppilaan valitseman kielen vaihtami-<br>sesta sekä valinnaisaineen määräämisestä ja<br>vaihtamisesta                                                                                                                     |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää kotiopetuksessa olevan oppilaan tutki-                                                                                                                                                                                   |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Sivistyksen palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                       | PÄÄTÖSVALTA |       |                                   |                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------|-----------------------------------|-------------------|
|                                                                                                                                                                                               | KV/<br>KH   | SIVLA | Wellamo-<br>opiston<br>johtokunta | viranhaltija      |
| SIVLA sivistyslautakunta                                                                                                                                                                      |             |       |                                   |                   |
| vasta opettajasta                                                                                                                                                                             |             |       |                                   |                   |
| koulumatkaetuudesta päättäminen                                                                                                                                                               |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| rajoittaa perustellusta syystä oikeutta päästä seuraamaan opetusta                                                                                                                            |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| myöntää luvan koulusta poissaoloon                                                                                                                                                            |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| antaa päättötodistuksen, erotodistuksen ja todistuksen oppimäärän suorittamisesta sekä todistuksen erityisen tutkinnon suorittamisesta                                                        |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää säädetystä katsomusaineen opetuksen järjestämisestä                                                                                                                                   |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää opetuksessa käytettävien oppikirjojen ja niihin rinnastettavan oppimateriaalin käyttöön ottamisesta                                                                                   |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| tekee poliisille tutkintapyyntöön huoltajasta, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden suorittamista                             |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| antaa oppilaalle kirjallisen varoituksen                                                                                                                                                      |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| lausuntojen ja selvitysten antaminen erinäisiin perusopetuslaissa tarkoitetuista oppilaan oikeuksia tai etuuksia koskevista päätöksistä tehtyihin hallintovalituksiin tai oikaisuvaatimuksiin |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää tutkintokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijaksiotosta lautakunnan linjausten mukaisesti                                                                                    |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| seuranta ja valvontavastuu perusopetuksen päättävien oppilaiden ja tutkintokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijoiden hakemisesta toisen asteen opintoihin                           |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| seuranta ja valvontavastuu opiskelupaikan vastaanottamiseen ja koulutuksen aloittamiseen sekä jälkiohjaus tarkistuspäivään asti                                                               |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| ilmoitusvastuu oppivelvollisen asuinkunnalle oppivelvollisesta, jolla ei ole perusopetuksen valvontavelvollisuuden päättyessä opiskelupaikkaa                                                 |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Sivistyksen palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                 | PÄÄTÖSVALTA |       |                                   |                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------|-----------------------------------|-------------------|
|                                                                                                                                                         | KV/<br>KH   | SIVLA | Wellamo-<br>opiston<br>johtokunta | viranhaltija      |
| SIVLA sivistyslautakunta                                                                                                                                |             |       |                                   |                   |
| perusopetuksen hallintopäätös koskien oppi-<br>velvollisen oppivelvollisuuden keskeyttämistä                                                            |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| <b>Nuorisopalvelut</b>                                                                                                                                  |             |       |                                   |                   |
| asuinkunnan hallintopäätös opiskelupaikan<br>osoittamisesta ilman opiskelupaikkaa olevalle<br>oppivelvolliselle                                         |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| asuinkunnan hallintopäätös koskien oppivelvol-<br>lisen oppivelvollisuuden keskeyttämistä                                                               |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| nuorisopalveluiden ja -tilojen käyttövuorot ja<br>maksut sekä maksusta vapauttaminen tai sen<br>alentaminen                                             |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| projektiavustukset                                                                                                                                      |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| asuinkunnan hallintopäätös oppivelvollisuu-<br>desta vapauttamisesta maahan opiskelutarkoi-<br>tuksessa muuttaneelta perusopetuksen suorit-<br>taneelta |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| nuorisopalveluiden järjestökortistoon<br>hyväksyminen                                                                                                   |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| <b>Wellamo-opisto</b>                                                                                                                                   |             |       |                                   |                   |
| opiston toiminta- ja opetussuunnitelman<br>yleislinjat                                                                                                  |             |       | X                                 |                   |
| päätää kuntakohtaisen opetustuntimäärän<br>jaosta kuntien tekemien esitysten pohjalta                                                                   |             |       | X                                 |                   |
| tekee vuosittain ehdotuksen opiston<br>talousarvioksi ja taloussuunnitelmaksi                                                                           |             |       | X                                 |                   |
| päätää taiteen perusopetuksen järjestämi-<br>sistä talousarvion puitteissa                                                                              |             |       | X                                 |                   |
| taiteen perusopetuksen aloituspaikkojen<br>vahvistaminen                                                                                                |             |       | X                                 |                   |
| päätää opiston työ- ja loma-ajoista                                                                                                                     |             |       | X                                 |                   |
| hyväksyy järjestyssäännöt (ml. Taide- ja<br>muotoilukoulu Taika)                                                                                        |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| hyväksyy lukuvuotta koskevat opetus-<br>suunnitelmaan perustuvat vuosittaiset<br>suunnitelmat (ml. Taika)                                               |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |

LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ  
Sivistyksen palvelualueetta koskeva toimivaltataulukko

| TEHTÄVÄ                                                                                                | PÄÄTÖSVALTA |       |                                   |                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------|-----------------------------------|-------------------|
|                                                                                                        | KV/<br>KH   | SIVLA | Wellamo-<br>opiston<br>johtokunta | viranhaltija      |
| SIVLA sivistyslautakunta                                                                               |             |       |                                   |                   |
|                                                                                                        |             |       |                                   |                   |
| päättää Taikan työ- ja loma-ajoista                                                                    |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| ottaa opiskelijat tutkintotavoitteiseen opiskeluun                                                     |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää opiston maksuista ja opiskelijan maksuvapaudesta tai maksujen alentamisesta                    |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| päättää kirjallisen varoituksen antamisesta opiskelijalle                                              |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| <b>Kirjasto- ja tietopalvelut</b>                                                                      |             |       |                                   |                   |
| kirjastoautojen pysäkit                                                                                |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| kirjastopalveluiden ja -tilojen käytösäännöt ja maksut sekä maksusta vapauttaminen tai sen alentaminen |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |
| käyttökiellon määrääminen                                                                              |             |       |                                   | vastuualuejohtaja |

## KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUETTA KOSKEVAT ERILLISSÄÄNNÖT

### 1 § Toiminta-ajatus

Palvelualue luo perusedellytykset kaupungin ja sen ympäristön kestäväälle kehitykselle sekä asukkaita ja asiakkaita tyydyttävälle asumiselle, yrittämiselle ja muulle kaupunkielämälle.

Palvelualue hoitaa lisäksi Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Iitin, Kärkölan, Lahden, Padasjoen, Orimattilan ja Sysmän muodostaman alueen joukkoliikenteen lupaviranomaistehtävät.

Edelleen palvelualue hoitaa Asikkalan, Heinolan, Hollolan, Kärkölan, Lahden, Myrskylän, Orimattilan, Padasjoen ja Pukkilan muodostaman alueen jätehuoltoviranomaiselle kuuluvat tehtävät.

### 2 § Toimielimet

Palvelualueen toimielimiä ovat kaupunkiympäristölautakunta, rakennus- ja ympäristölupalautakunta, Lahden seudun joukkoliikennelautakunta sekä Lahden seudun jätelautakunta.

Kaupunginvaltuusto valitsee kaupunkiympäristölautakunnan ja rakennus- ja ympäristölupalautakunnan jäsenet ja varajäsenet toimikauttaan vastaavaksi ajaksi. Puheenjohtajistoista määrätään hallintosäännön yleisten määräysten 2 §:ssä.

Kaupunginvaltuusto valitsee seudullisten lautakuntien jäsenet ja varajäsenet sekä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat yhteisestä toimielimestä kuntien välillä tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Lautakunnat voivat asettaa toimikaudekseen erikseen määrätyn tehtävän hoitamista varten toimikuntia.

### 3 § Kaupunkiympäristölautakunta

Kaupunkiympäristölautakunta vastaa mm. kadunpidosta, yleisten alueiden rakentamisesta, ylläpidosta ja hallinnasta, liikennejärjestelmän suunnittelusta, alueiden käytön suunnittelusta, kiinteistönmuodostuksesta, maan hankinnasta, hallinnasta ja luovutuksesta, kaupungin asunto-toimesta, paikkatietopalveluista, ympäristön- ja luonnonsuojelusta, vesistöjen- ja luonnonhoidosta sekä yleisesti terveellisen, viihtyisän ja ekologisesti kestävä elinympäristön turvaamisesta.

Kaupunkiympäristölautakunta vastaa lisäksi palvelualueen yleishallinnosta ja talousarvioesityksestä kaupunginhallitukselle sekä käyttösuunnitelman hyväksymisestä ja sen toteutumisen valvonnasta koko palvelualueen osalta Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan alaista yksikköä ja toimintaa lukuun ottamatta.

Lautakunnan vastuut ja toimivalta on määritelty tarkemmin liitteenä olevassa toimivaltataulukossa.

Lautakunta voi määrätyissä asiaryhmissä määrätä esittelijäksi myös muun viranhaltijan kuin hallintosäännön yleisessä osassa on määrätty.

#### **4 § Lahden seudun joukkoliikennelautakunta**

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta vastaa Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Iitin, Kärkölän, Lahden, Padasjoen, Orimattilan ja Sysmän muodostaman alueen joukkoliikenteen lupaviranomaistehtävistä.

Lahden seudun joukkoliikennelautakunta vastaa talousarvioesityksestä kaupunginhallitukselle sekä käyttösuunnitelman hyväksymisestä ja sen toteutumisen valvonnasta alaisensa yksikön ja toiminnan osalta.

#### **5 § Rakennus- ja ympäristölupalautakunta**

Rakennus- ja ympäristölupalautakunta vastaa rakennusvalvontaviranomaiselle ja ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista tehtävistä sekä ympäristöterveysvalvonnasta ja eläinlääkintähuollosta.

Lautakunnan vastuualue ja toimivalta on määritelty tarkemmin liitteenä olevassa toimivalta-  
taulukossa.

Lautakunta voi määrätyissä asiaryhmissä määrätä esittelijäksi myös muun viranhaltijan kuin hallintosäännön yleisessä osassa on määrätty.

#### **6 § Lahden seudun jätelautakunta**

Lahden seudun jätelautakunta toimii Lahden, Heinolan, Hollolan, Orimattilan, Asikkalan, Padasjoen, Pukkilan, Myrskylän ja Kärkölän muodostaman alueen jätehuoltoviranomaisena.

Lautakunnan vastuualue ja toimivalta on määritelty tarkemmin lainsäädännössä ja liitteenä olevassa toimivalta-  
taulukossa.

#### **7 § Lautakuntien puheenjohtajien tehtävät**

Lautakunnan puheenjohtajien tehtävänä on

- 1) johtaa asioiden käsittelyä lautakunnassaan
- 2) vastata johtamansa lautakunnan osalta poliittisen prosessin johtamisesta ja lautakunnan toiminnan poliittisesta koordinoinnista suhteessa kaupunginhallitukseen ja muihin lautakuntiin
- 3) kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtaja: vastaa yhdessä kaupunginhallituksen puheenjohtajiston kanssa poliittisesta koordinoinnista koko kaupungin toiminnan näkökulmasta
- 4) kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtaja: vastaa omalta osaltaan koko kaupungin edustamisesta.

## **8 § Henkilöorganisaatio**

Palvelualueen henkilöorganisaatio sekä vastuut ja päätösvalta määritellään tarkemmin kaupunkiympäristölautakunnan hyväksymässä toimintasäännössä. Henkilöorganisaatio toimii kaupunkiympäristölautakunnan alaisuudessa ja järjestää palvelualueen vastuulla olevien tehtävien hoitamisen.

## **9 § Päätösvalta**

Lautakunnat päättävät vastuualueellaan liitteessä olevassa toimivaltataulukossa esitetyt asiat sekä toimielimelle viranomaisena lain nojalla kuuluvat asiat ja tekevät esitykset kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen päätösvaltaan kuuluvissa vastuualueidensa asioissa.

Ellei lainsäädännöstä muuta johdu, toimielimet voivat siirtää päätösvaltaansa palvelualueen muille toimielimille, luottamushenkilöille tai viranhaltijoille. Ellei lainsäädännöstä muuta johdu, viranhaltijoilla on oikeus siirtää päätösvaltaansa alaisilleen viranhaltijoille.

## **10 § Asiakirjojen allekirjoittaminen**

Lautakuntien asiakirjat allekirjoittaa asian esittelijä, pöytäkirjanpitäjä tai lautakunnan määräämä muu henkilö.

## **11 § Edustaminen ja puhevallan käyttö**

Palvelualue edustaa seudullisen joukkoliikenneviranomaistoiminnan yhteistyösopimuksessa mainittuja sopimuskuntia sekä jätehuoltoviranomaistoiminnan yhteistyösopimuksessa mainittuja sopimuskuntia ja käyttää niiden puhevaltaa sopimukseen kuuluvissa asioissa.

**Kaupunkiympäristön palvelualueen toimivaltataulukko**

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                             | PÄÄTÖSVALTA |    |                 |                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|-----------------|------------------------|
|                                                                                                                                                                     | KV          | KH | lauta-<br>kunta | viranhaltija           |
| KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupa-<br>lautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden<br>seudun jätelautakunta |             |    |                 |                        |
| <b>Henkilöstön valinta</b>                                                                                                                                          |             |    | KYLA            |                        |
| vastuualuejohtajat                                                                                                                                                  |             |    | X               |                        |
| <b>Yleisten alueiden pito</b>                                                                                                                                       |             |    | KYLA            | vastuualue-<br>johtaja |
| katusuunnitelmien ja rakentamiseen tähtäävien yleissuunni-<br>telmien hyväksyminen                                                                                  |             |    | X               |                        |
| edellisten vähäiset muutokset                                                                                                                                       |             |    |                 | X                      |
| kadunpitopäätös (alueidenkäyttölaki, AKL 86 §)                                                                                                                      |             |    |                 | X                      |
| kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaana-<br>pidosta annetun lain mukaiset päätökset                                                                |             |    |                 | X                      |
| johtojen, putkien, kaapeleiden, raiteiden yms. laitteiden<br>sijoittamispäätökset                                                                                   |             |    |                 | X                      |
| vesihuollon yleinen kehittäminen (vesihuoltoL 5 §)                                                                                                                  |             |    | X               |                        |
| vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksyminen<br>(vesihuoltoL 8 §)                                                                                               |             |    | X               |                        |
| <b>Liikenteen yleinen järjestely</b>                                                                                                                                |             |    |                 |                        |
| liikenneviranomaisille liikenteen yleisestä järjestelystä<br>annettavat merkittävät lausunnot                                                                       |             |    | X               |                        |
| yleisen merkityksen kannalta tärkeät liikennejärjestelyt                                                                                                            |             |    | X               |                        |
| muut liikennejärjestelyt ja lausunnot                                                                                                                               |             |    |                 | X                      |
| luvan antaminen tilapäisiin liikennejärjestelyihin ja ellei lain-<br>säädännöstä muuta johdu                                                                        |             |    |                 | X                      |
| muut tienpitäjälle kuuluvat tehtävät                                                                                                                                |             |    |                 | X                      |
| ajoneuvojen siirto- ja korvaus- sekä rengaslukkopäätökset                                                                                                           |             |    |                 | X                      |
| mikroliikenneluvan lupaehdoista ja käsittelymaksuista<br>päättäminen                                                                                                |             |    | X               |                        |
| mikroliikenneluvan myöntäminen palveluntarjoajalle                                                                                                                  |             |    |                 | X                      |
| mikroliikennelupaehdojen vähäiset muutokset (esim. alue-<br>rajaukset) luvan voimassaoloaikana                                                                      |             |    |                 | X                      |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                               | PÄÄTÖSVALTA |    |                 |                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|-----------------|------------------------|
|                                                                                                                                                                                       | KV          | KH | lauta-<br>kunta | viranhaltija           |
| KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupa-<br>lautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden<br>seudun jätelautakunta                   |             |    |                 |                        |
| huomautuksen antaminen ja kehoitus puutteiden korjaami-<br>seen mikroluvan haltijalle                                                                                                 |             |    |                 | X                      |
| mikroliikenneluvan peruuttaminen olennaisen puutteen<br>perusteella                                                                                                                   |             |    | X               |                        |
| <b>Satamahallinto</b>                                                                                                                                                                 |             |    |                 |                        |
| satamahallintoon liittyvät päätökset                                                                                                                                                  |             |    |                 | X                      |
| <b>Yleisten alueiden käyttö ja tilapäisluovutukset</b>                                                                                                                                |             |    |                 |                        |
| myyntipaikkojen, mainospaikkojen, ilmoituslaitteiden ja<br>opasteviittojen, ulkotarjoilualueiden, kioskien ja tori-<br>paikkojen vuokraus                                             |             |    |                 | X                      |
| muu yleisten alueiden tilapäisestä käytöstä päättäminen<br>enintään 5 vuodeksi                                                                                                        |             |    |                 | X                      |
| kaivuluvista päättäminen                                                                                                                                                              |             |    |                 | X                      |
| tilapäisen kulkuoikeuden myöntäminen                                                                                                                                                  |             |    |                 | X                      |
| öljyvahingon jälkitorjuntaan liittyvät päätökset                                                                                                                                      |             |    |                 | X                      |
| <b>Joukkoliikenne</b>                                                                                                                                                                 |             |    | JOLI            | vastuualue-<br>johtaja |
| seudullinen kunnallinen joukkoliikenneviranomaisen                                                                                                                                    |             |    | X               |                        |
| joukkoliikenteen tavoitteellisen palvelutason määrittely<br>omalla toimivalta-alueella; Asikkala, Hartola, Heinola,<br>Hollola, Iitin, Kärkölä, Lahti, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä |             |    | X               |                        |
| yksinomaan toimivalta-alueensa sisällä harjoitettavan liiken-<br>teen järjestämistä                                                                                                   |             |    | X               |                        |
| kuntien ja valtion toimivalta-alueensa joukkoliikenteeseen<br>osoittamien tukien, avustusten ja määrärahojen hakeminen<br>ja käyttö                                                   |             |    | X               |                        |
| muut liikennepalvelulaissa ja palvelusopimusasetuksessa<br>paikalliselle toimivaltaiselle lupaviranomaiselle määrätyt<br>tehtävät                                                     |             |    | X               |                        |
| lausuntojen antaminen toisen joukkoliikenteen toimival-<br>taisen viranomaisen toimivalta-alueeseen kuuluvasta<br>liikenteestä                                                        |             |    |                 | X                      |
| <b>Jäteasiat</b>                                                                                                                                                                      |             |    | JÄTE            | vastuualue-<br>johtaja |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                            | PÄÄTÖSVALTA |    |                 |                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|-----------------|--------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                    | KV          | KH | lauta-<br>kunta | viranhaltija                   |
| KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupa-<br>lautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden<br>seudun jätelautakunta                                                                                                |             |    |                 |                                |
| kunnan jätehuoltoviranomainen (Lahti, Asikkala, Heinola,<br>Hollola, Kärkölä, Myrskylä, Orimattila, Padasjoki ja Pukkila)                                                                                                                                          |             |    | X               |                                |
| kunnan jätehuoltoviranomainen voi siirtää jätelaissa tarkoi-<br>tettua toimivaltaansa viranhaltijalle siten kuin kuntalaissa<br>säädetään (JäteL 23 §)                                                                                                             |             |    | X               |                                |
| <b>Kiinteän omaisuuden hankinta ja luovuttaminen</b>                                                                                                                                                                                                               |             |    | <b>KYLA</b>     | <b>vastuualue-<br/>johtaja</b> |
| kaupungin omistamien tonttien luovuttaminen                                                                                                                                                                                                                        |             |    | X               |                                |
| lautakunnan päätöksellä ns. jatkuvasti haettavana olevien<br>omakoti-, rivitalo- ja teollisuustonttien luovuttaminen                                                                                                                                               |             |    |                 | X                              |
| vuokraoikeuksien ja vuokra-alueilla olevien rakennusten ja<br>laitteiden lunastaminen, korvaaminen tai vaihtaminen<br>- yli 300.000 euroa/päätös<br>- enintään 300.000 euroa/päätös                                                                                |             |    | X               | X                              |
| asemakaavan tai tonttijaon toteuttamisesta tai vuokrasopi-<br>muksen jatkamisesta johtuva vuokratontin vuokraehtojen<br>tai vuokran tarkistaminen<br>- muutoksen pääoma-arvo yli<br>50.000 euroa/päätös<br>- muutoksen pääoma-arvo enintään 50.000<br>euroa/päätös |             |    | X               | X                              |
| kiinteistönmuodostamislain mukaisten rasitteiden järjestä-<br>minen ja korvauksista sopiminen<br>- pääoma-arvo yli 50.000 euroa/ päätös<br>- pääoma-arvo enintään 50.000 euroa/päätös                                                                              |             |    | X               | X                              |
| alueidenkäyttölaissa (13 luku) tarkoitetusta yleisten raken-<br>nusten tonttien ja yleisten alueiden lunastamisesta päättä-<br>minen sekä katualueen haltuunotosta ja korvauksista sopi-<br>minen<br>- yli 50.000 euroa/päätös<br>- enintään 50.000 euroa/päätös   |             |    | X               | X                              |
| alueidenkäyttölain (AKL 99 § ja 100 §) mukaisen lunastus-<br>luvan hakeminen                                                                                                                                                                                       |             |    | X               |                                |
| rakentamiskehotuksen antaminen (AKL 97 §)                                                                                                                                                                                                                          |             |    | X               |                                |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                             | PÄÄTÖSVALTA |    |                 |              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|-----------------|--------------|
|                                                                                                                                                                     | KV          | KH | lauta-<br>kunta | viranhaltija |
| KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupa-<br>lautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden<br>seudun jätelautakunta |             |    |                 |              |
| alueidenkäyttölaissa tarkoitetuista yleiskaavan ja asema-<br>kaavan toteuttamisesta johtuvista korvauksista sopiminen                                               |             |    | X               | X            |
| - pääoma-arvo yli 50.000 euroa/päätös                                                                                                                               |             |    |                 |              |
| - pääoma-arvo enintään 50.000 euroa/päätös                                                                                                                          |             |    |                 |              |
| tonttien varauspäätösten peruuttaminen ja vuokrasopi-<br>musten purkaminen ja irtisanominen                                                                         |             |    |                 | X            |
| tonttien luovutusehtojen täyttämiseen liittyvät asiat                                                                                                               |             |    |                 | X            |
| kaupungin omistaman tontin, tontinosien, kaavoittamat-<br>toman alueen tai tonttimaaksi tarkoitettun alueen tilapäinen<br>vuokralle antaminen                       |             |    | X               | X            |
| - vuokrasopimukset (5–10 v.) ja jatko enintään 10<br>vuodeksi                                                                                                       |             |    |                 |              |
| - vuokrasopimukset enintään 5 vuodeksi                                                                                                                              |             |    |                 |              |
| maatalousmaan ja mastoalueiden vuokralle antaminen                                                                                                                  |             |    |                 | X            |
| metsästysalueiden vuokralle antaminen                                                                                                                               |             |    |                 | X            |
| rakennusten purkuluvan hakeminen                                                                                                                                    |             |    |                 | X            |
| valtuutuksen antaminen rakentamisluvan hakemiseen<br>kaupungin hallitsemalle tontille                                                                               |             |    |                 | X            |
| <b>Kaavoitus, tonttijako ja kiinteistönmuodostus</b>                                                                                                                |             |    |                 |              |
| asemakaavojen hyväksyminen                                                                                                                                          | X           |    |                 |              |
| asemakaavanehdotuksen nähtäville pano                                                                                                                               |             |    | X               |              |
| muiden kuin vaikutukseltaan merkittävien asemakaavojen<br>hyväksyminen eli milloin                                                                                  |             |    | X               |              |
| - muutetaan kadun torin, puiston tai muun alueen<br>nimeä taikka kaupunginosan tai korttelin nimeä tai<br>numeroa,                                                  |             |    |                 |              |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | PÄÄTÖSVALTA |    |                 |              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|-----------------|--------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | KV          | KH | lauta-<br>kunta | viranhaltija |
| KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupa-lautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden seudun jätelautakunta                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |             |    |                 |              |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>- muutetaan rakennusoikeutta siten, että <ul style="list-style-type: none"> <li>• korttelin sisällä siirretään rakennusoikeuksia maanomistajien suostumuksella lisäämättä korttelissa sallitun rakennusoikeuden määrää;</li> <li>• asuinpientalojen korttelialueen rakennusoikeutta lisätään vastaamaan enintään tehokkuuslukua 0,3 tai enintään 10 % (aputilat pois lukien) voimassa olevassa kaavassa osoitetusta;</li> <li>• muiden korttelialueiden rakennusoikeutta lisätään enintään 10 %:lla, kuitenkin enintään 1 000 k-m<sup>2</sup> kaupunginvaltuuston hyväksymästä rakennusoikeudesta ja kerrosalasta;</li> </ul> </li> <li>- muutetaan olemassa olevan asuinrakennuksen ullakkotilan käyttötarkoitusta,</li> <li>- muutetaan julkisivuja, rakennusmateriaaleja, rakentamistapaa, rakennusaloja, asuntojen enimmäismäärää tai keskipinta-alaa, autopaikkamäärää tai autopaikkojen sijoitusta, ajoyhteyttä, istutuksia tai viemärin taikka muun johdon sijoittumista koskevia asemakaavamerkintöjä tai määräyksiä,</li> <li>- muutetaan kaupunginvaltuuston hyväksymässä asemakaavassa määritellyjä rakennuksen suurinta sallittua kerroslukua yhdellä kerroksella tai rakennuskorkeutta vastaavalla tavalla,</li> <li>- muutetaan enintään kaksikerroksisten rakennusten korttelialueella rakennettavaksi sallitun rakennuksen talotyyppiä,</li> <li>- muutetaan alueen käyttötarkoitusta vähäisessä määrin, saman pääkäyttötarkoituksen puitteissa</li> <li>- muutetaan virkistys- tai katualueelle jo toteutunut ja käytössä oleva paikoitusalue, huoltoyhteys tai muu perusteltu pihatoiminto korttelialueeksi,</li> <li>- muutetaan liian suuri katualuevaraus korttelialueeksi (katusuunnitelman tai lohkomisen perusteella),</li> <li>- tehdään kaavaan edellä mainittuihin muutoksiin verrattavissa oleva tarkistus.</li> </ul> |             |    |                 |              |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | PÄÄTÖSVALTA |    |                 |              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|-----------------|--------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | KV          | KH | lauta-<br>kunta | viranhaltija |
| KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupa-<br>lautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden<br>seudun jätelautakunta                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |             |    |                 |              |
| muutosta ei ole pidettävä vähäisenä, jos se merkitsisi<br>alueen maankäytön yleisen luonteen muuttumista kaavassa<br>osoitetusta tai poikkeamista kaavaa laadittaessa omaksu-<br>tuista periaatteista, alueella vallitsevan yhtenäisen raken-<br>nustavan muuttamista taikka ympäristölliseltä kannalta<br>merkittävien arvojen säilymisen vaarantumista. Menettely ei<br>koske myöskään kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi luoki-<br>teltuja korttelialueita, tontteja tai rakennuksia |             |    |                 |              |
| rakennuskielto <ul style="list-style-type: none"> <li>- rakennuskiellon määrääminen alueelle, jolle asema-<br/>kaavan laatiminen tai muuttaminen on vireillä<br/>(AKL 53 §). Rakennuskielto on voimassa enintään<br/>kaksi vuotta.</li> <li>- rakennuskieltoajan pidentäminen kaavoituksen<br/>keskeneräisyyden vuoksi kahdella vuodella kerral-<br/>laan kuitenkin enintään kahdeksan vuotta.</li> </ul>                                                                                  |             |    | X<br><br>X      |              |
| kadun ja muun yleisen alueen nimen, kaupunginosan<br>numeron ja korttelin numeron muuttaminen ilman asema-<br>kaavan muutosta                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |             |    |                 | X            |
| asemakaavojen ajanmukaisuuden arviointi (AKL 60 §) <ul style="list-style-type: none"> <li>- asemakaavan toteaminen vanhentuneeksi</li> <li>- asemakaavan toteaminen ajanmukaiseksi</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                              |             |    | X               | X            |
| erillisten tonttijakojen hyväksyminen (AKL 79 §)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |             |    |                 | X            |
| rakennuksen paikan merkitseminen (rakentamislaki,<br>RakL 107 §)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |             |    |                 | X            |
| myöntää erityisestä syystä luvan poiketa alueidenkäyttö-<br>laissa säädetystä tai sen nojalla annetusta ja rakentamis-<br>laissa säädetystä tai sen nojalla annetusta säännöksestä,<br>määräyksestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta asema-<br>kaavan ulkopuolisilla alueilla ja ranta-asemakaava-alueilla<br>(RakL 57 §) sekä antaa lausunnon kaupungin puolesta<br>naapurikuntien puolella olevissa poikkeamislupa-asioissa.                                                          |             |    |                 | X            |
| myöntää erityisestä syystä luvan poiketa alueidenkäyttö-<br>laissa säädetystä tai sen nojalla annetusta ja rakentamis-<br>laissa säädetystä tai sen nojalla annetusta rakentamista tai<br>muuta toimenpidettä koskevasta säännöksestä, määräyk-<br>sestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta laajemmalla kuin<br>yhden rakennuspaikan käsittävällä alueella (RakL 58 §)                                                                                                                    |             |    |                 | X            |
| pyytää lausunnon poikkeamisluvasta suunnittelutarve-<br>alueelle sijoittuvan rakennuspaikan osalta (RakL 67 §)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |             |    |                 | X            |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                          | PÄÄTÖSVALTA |    |                 |              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|-----------------|--------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                  | KV          | KH | lauta-<br>kunta | viranhaltija |
| KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupa-<br>lautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden<br>seudun jätelautakunta                                                                              |             |    |                 |              |
| ratkaisee sijoittamisen edellytysten olemassaolon puhtaan<br>siirtymän sijoittamisluvan ollessa kyseessä (sijoittamislupa,<br>RakL 43.1 §)                                                                                                       |             |    | X               |              |
| pyytää lausunnon puhtaan siirtymän sijoittamislupahake-<br>muksesta (RakL 67 a §)                                                                                                                                                                |             |    |                 | X            |
| ratkaisee sijoittamisen edellytysten olemassaolon ranta-<br>asemakaava-alueella, asemakaava-alueen ulkopuolella ja<br>suunnittelutarvealueella (sijoittamislupa, RakL 43.1 §)                                                                    |             |    |                 | X            |
| tekee alueellisen päätöksen RakL 46 §:ssä säädettyjen<br>sijoittamisen edellytysten olemassaolosta useamman kuin<br>yhden rakennuspaikan osalta (RakL 47.1 §)                                                                                    |             |    |                 | X            |
| kaupungin puhevallan käyttäminen kiinteistönmuodostamis-<br>lain säännösten nojalla                                                                                                                                                              |             |    |                 | X            |
| asemakaavoihin ja asemakaavojen muutoksiin liittyvien<br>maankäyttösopimusten hyväksyminen (AKL 91 b §), kun<br>sovittavat korvaukset <ul style="list-style-type: none"> <li>- yli 50.000 euroa</li> <li>- enintään 50.000 euroa</li> </ul>      |             |    | X               | X            |
| hyväksytyjen maankäyttösopimusten sopimusehtojen<br>vähäinen tarkistaminen kaupungin oikeudellista asemaa<br>heikentämättä                                                                                                                       |             |    |                 | X            |
| maankäyttösopimusten vastuiden ja velvoitteiden täytty-<br>misen toteaminen                                                                                                                                                                      |             |    |                 | X            |
| yleiskaava <ul style="list-style-type: none"> <li>- sen tavoitteiden sekä lopullisen kaavan hyväksy-<br/>minen</li> <li>- ehdotuksen nähtäville pano</li> <li>- yleiskaavan tavoitteiden valmistelu ja luonnoksen<br/>nähtäville pano</li> </ul> | X           | X  | X               |              |
| osayleiskaava <ul style="list-style-type: none"> <li>- lopullisen kaavan hyväksyminen</li> <li>- ehdotuksen nähtäville pano</li> <li>- osayleiskaavan tavoitteiden valmistelu ja hyväksy-<br/>minen ja luonnoksen nähtäville pano</li> </ul>     | X           | X  | X               |              |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | PÄÄTÖSVALTA |    |                 |              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|-----------------|--------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | KV          | KH | lauta-<br>kunta | viranhaltija |
| KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupa-<br>lautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden<br>seudun jätelautakunta                                                                                                                                                  |             |    |                 |              |
| maakuntakaavan ja naapurimaakunnan maakuntakaavan<br>laatiminen (AKL 27 §, MRA 8 § ja 11 §)<br>- kunnan edustajien ehdottaminen maakunnan liiton<br>toimielimeen ja viranomaisneuvotteluihin<br>- maakuntakaavaehdotuksesta annettavat lausunnot<br>- maakuntakaavan valmistelun aikana annettavat<br>muut lausunnot | X           | X  |                 | X            |
| kansallinen kaupunkipuisto (AKL 69 §) hakemuspäätös                                                                                                                                                                                                                                                                  | X           |    |                 |              |
| kehittämisaalueet (AKL 15 luku) päätös nimeämisestä                                                                                                                                                                                                                                                                  | X           |    |                 |              |
| lausunnot naapurikuntien kaavoista                                                                                                                                                                                                                                                                                   |             |    |                 | X            |
| <b>Paikkatietopalvelut</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                           |             |    |                 |              |
| paikkatietoaineistojen ja -järjestelmän käyttöoikeuksista<br>päättäminen                                                                                                                                                                                                                                             |             |    |                 | X            |
| kaavan pohjakartan hyväksyminen (AKL 54 b §)                                                                                                                                                                                                                                                                         |             |    |                 | X            |
| osoitenumeroinnin vahvistaminen (MRA 84 §)                                                                                                                                                                                                                                                                           |             |    |                 | X            |
| <b>Asuntotoimi</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |             |    |                 |              |
| lausunnon antaminen Valtion tukeman asuntorakentamisen<br>keskukselle (Varke) korkotukilainahakemuksista                                                                                                                                                                                                             |             |    |                 | X            |
| aravalain, omistusasuntojen korkotukilain ja vuokra-asun-<br>tojen omaksi lunastamislain mukaisten lainojen myöntä-<br>minen omakotitalon rakentamista ja perusparantamista<br>sekä asunto-osakkeiden hankkimista varten ja henkilö-<br>kohtaisten aravalainojen siirrosta päättäminen                               |             |    |                 | X            |
| asumisoikeuden haltijaksi hyväksymisestä sekä asumis-<br>oikeuden luovutushinnasta päättäminen                                                                                                                                                                                                                       |             |    |                 | X            |
| kaupungin puhevallan käyttäminen niissä pakkohuuto-<br>kaupoissa, joissa on myytävänä asuntotoimen lainoittama<br>asunto                                                                                                                                                                                             |             |    |                 | X            |
| arava- ja korkotukilainojen lainoitusesityksistä, talo-<br>kohtaisten lainavarausten myöntämisestä sekä arava-<br>lainoitettujen vuokratulojen osakkeiden luovutuksensaajan<br>nimeämisestä ja luovutuskorvauksen vahvistamisesta<br>päättäminen                                                                     |             |    |                 | X            |
| avustusten myöntäminen hissien rakentamiseksi hissit-<br>tömiin rakennuksiin                                                                                                                                                                                                                                         |             |    |                 | X            |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                                      | PÄÄTÖSVALTA |    |                 |                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|-----------------|------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                              | KV          | KH | lauta-<br>kunta | viranhaltija           |
| KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupa-<br>lautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden<br>seudun jätelautakunta                                                                                                          |             |    |                 |                        |
| kaupungin asuntolainarahastosta myönnettyistä sekä muista<br>kaupungin myöntämistä henkilökohtaisista asuntolainoista<br>huolehtiminen                                                                                                                                       |             |    |                 | X                      |
| valtion lainoittamien asuntojen käyttö- ja luovutusrajoitusten<br>sekä asukasvalintojen valvonta                                                                                                                                                                             |             |    |                 | X                      |
| <b>Yksityistieavustukset</b>                                                                                                                                                                                                                                                 |             |    |                 |                        |
| Avustusperiaatteista päättäminen                                                                                                                                                                                                                                             |             |    | X               |                        |
| Avustusten jakamisesta päättäminen                                                                                                                                                                                                                                           |             |    |                 | X                      |
| <b>Metsänhoito</b>                                                                                                                                                                                                                                                           |             |    |                 |                        |
| metsänhoidon ja -käytön yleissuunnitelmien hyväksyminen                                                                                                                                                                                                                      |             |    | X               |                        |
| hakkuusuunnitelmista päättäminen                                                                                                                                                                                                                                             |             |    |                 | X                      |
| luonnonvarojen ja metsän myyminen<br>- yli 300.000 euroa/päätös<br>- enintään 300.000 euroa/päätös                                                                                                                                                                           |             |    | X               | X                      |
| maaseutuelinkeinolainsäädäntöön perustuvista kunnan<br>maatalousviranomaistehtävistä päättäminen                                                                                                                                                                             |             |    |                 | X                      |
| <b>Rakennusvalvonta</b>                                                                                                                                                                                                                                                      |             |    | RYLL            | vastuualue-<br>johtaja |
| rakennusvalvontaviranomainen, joka huolehtii kunnan<br>rakennusvalvonnan viranomaistehtävistä sekä rakentamis-<br>laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa kunnalle ja<br>lupaviranomaiselle määrätyistä tehtävistä, ellei hallinto-<br>säännössä ole toisin määrätty.   |             |    | X               |                        |
| rakennusvalvontaviranomainen voi siirtää laissa tarkoi-<br>tettua toimivaltaansa viranhaltijalle siten kuin kuntalaissa<br>säädetään. Hallintopakkoa koskevaa asiaa ei kuitenkaan<br>saa siirtää viranhaltijan ratkaistavaksi (RakL 99 §)                                    |             |    | X               |                        |
| ratkaisee sijoittamisen edellytysten olemassaolon asema-<br>kaava-alueella (sijoittamislupa, RakL 43.1 §)                                                                                                                                                                    |             |    | X               |                        |
| myöntää erityisestä syystä luvan poiketa alueidenkäyttö-<br>laissa säädetystä tai sen nojalla annetusta ja rakentamis-<br>laissa säädetystä tai sen nojalla annetusta säännöksestä,<br>määräyksestä, kiellosta tai muusta rajoituksesta asema-<br>kaava-alueella (RakL 57 §) |             |    | X               |                        |
| pyytää lausunnon rakentamisluvasta suunnittelutarve-<br>alueelle sijoittuvan rakennuspaikan osalta (RakL 67 §)                                                                                                                                                               |             |    | X               |                        |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                                                                                                                 | PÄÄTÖSVALTA |    |                 |              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|-----------------|--------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                         | KV          | KH | lauta-<br>kunta | viranhaltija |
| KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupa-<br>lautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden<br>seudun jätelautakunta                                                                                     |             |    |                 |              |
| rakennusjärjestyksen hyväksyminen                                                                                                                                                                                                                       | X           |    |                 |              |
| kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaana-<br>pidosta annetun lain 15 §:n mukainen kunnan valvonta-<br>viranomainen                                                                                                                      |             |    | X               |              |
| <b>Ympäristöterveys</b>                                                                                                                                                                                                                                 |             |    |                 |              |
| kunnan terveydensuojeluviranomainen (terveydensuojelu-<br>laki 7§)                                                                                                                                                                                      |             |    | X               |              |
| kunnan viranomaiselle annetaan oikeus siirtää toimi-<br>valtaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle                                                                                                                                                  |             |    | X               |              |
| terveydensuojelulain mukaisen valvontasuunnitelman<br>hyväksyminen                                                                                                                                                                                      |             |    | X               |              |
| tupakkalain mukainen kunnan toimielin                                                                                                                                                                                                                   |             |    | X               |              |
| tupakkalain mukaisen valvontasuunnitelman hyväksyminen                                                                                                                                                                                                  |             |    | X               |              |
| elintarvikelain mukainen kunnan valvontaviranomainen<br>(elintarvikelaki 32 §)                                                                                                                                                                          |             |    | X               |              |
| elintarvikelain mukaisen valvontasuunnitelman hyväksy-<br>minen                                                                                                                                                                                         |             |    | X               |              |
| maa- ja metsätalousministeriön asetus naudanlihan merkit-<br>semisestä 6 §:n mukainen valvontaviranomainen                                                                                                                                              |             |    | X               |              |
| eläinlääkintähuoltolain 7 §:n mukainen kunnan eläinlääkin-<br>tähuollosta huolehtiva viranomainen                                                                                                                                                       |             |    | X               |              |
| lääkelain 54 a §:n mukainen nikotiinivalmisteiden vähittäis-<br>myyntiluvan myöntävä ja myyntiä valvova kunnan viran-<br>omainen                                                                                                                        |             |    | X               |              |
| ruumiiden kuljettamista koskevan sopimuksen voimaan-<br>saattamisesta annetun asetuksen mukainen toimielin<br>(asetus 849/1993)                                                                                                                         |             |    | X               |              |
| <b>Ympäristönsuojelu</b>                                                                                                                                                                                                                                |             |    |                 |              |
| kunnan ympäristönsuojeluviranomainen                                                                                                                                                                                                                    |             |    | X               |              |
| lautakunnalla on oikeus siirtää toimivaltaansa edelleen alai-<br>selleen viranhaltijalle, jollei laissa erikseen toisin säädetä.<br>Toimivaltaa ei kuitenkaan voida siirtää viranhaltijalle<br>asiassa, joka sisältää hallinnollisen pakon käyttämistä. |             |    | X               |              |

| TEHTÄVÄ                                                                                                                                                             | PÄÄTÖSVALTA |    |                 |              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----|-----------------|--------------|
|                                                                                                                                                                     | KV          | KH | lauta-<br>kunta | viranhaltija |
| KYLA kaupunkiympäristölautakunta, RYLL rakennus- ja ympäristölupa-<br>lautakunta, JOLI Lahden seudun joukkoliikennelautakunta, JÄTE Lahden<br>seudun jätelautakunta |             |    |                 |              |
| ympäristönsuojelumääräysten hyväksyminen                                                                                                                            |             |    | X               |              |
| poikkeuksen myöntäminen ympäristönsuojelumääräyksistä                                                                                                               |             |    | X               |              |
| kunnalle maa-aineslaissa annetut tehtävät sekä maa-<br>ainesten oton valvonta ja luvitus                                                                            |             |    | X               |              |
| valvontasuunnitelman (ympäristönsuojeluL 168 §)<br>hyväksyminen                                                                                                     |             |    | X               |              |
| luonnonsuojelulain 26 §:ssä tarkoitetun yksityismaalla<br>olevan luonnonmuistomerkin rauhoittaminen                                                                 |             |    | X               |              |
| ulkoilulain mukainen kunnan leirintäalueviranomaisen                                                                                                                |             |    | X               |              |
| hulevesien hallinnan valvonnasta vastaava kunnan monijä-<br>seninen toimielin (AKL 103 d §)                                                                         |             |    | X               |              |
| asemakaava-alueella ojan tekeminen tai ojitusta varten<br>tarpeellisen suojapenkereen tai pumppuaseman sijoitta-<br>minen toisen alueelle (RakL 132.2 §)            |             |    |                 | X            |

Edellä olevassa luettelossa on viittauksia säännöksiin, jossa päätösvalta on määritelty. Säännös-  
viittaus on vain ohjeellinen ja päätösvallan siirto on voimassa, vaikka kyseinen säännös  
kumottaisiin tai muutettaisiin.

## ULKOISTA TARKASTUSTA KOSKEVAT ERILLISSÄÄNNÖT

### 1 § Ulkoisen tarkastuksen järjestelmä

Ulkoisen tarkastus on riippumaton toimivasta johdosta. Ulkoisen tarkastuksen muodostavat tarkastuslautakunta, tarkastustoimisto ja tilintarkastaja.

### 2 § Lautakunnan tehtävät ja toimivalta

Lautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalaissa. Laissa säädettyjen tehtävien lisäksi lautakunta:

- hyväksyy lautakunnan toimikauden kattavan arviointisuunnitelman ja vuosittaisen työohjelman
- toimittaa kaupungin hallinnon ja talouden tarkastusta tarpeelliseksi katsomassaan laajuudessa
- valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset kaupunginvaltuustolle tiedoksi vuosittain
- osallistuu valtuustoseminaareihin ja muihin vastaaviin valtuuston työkokouksiin
- lautakunnalla on oikeus käydä tutustumassa tytäryhteisöjen toimintaan
- seuraa tarkastustoimintaa ja tekee tarvittaessa sitä koskevia kehittämis ehdotuksia
- seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tilintarkastuksen tehtävien suorittamista
- vastaa ulkoisen tarkastuksen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta
- hyväksyy suunnitelman konserniyhteisöjen ja -säätiöiden tilintarkastuksen järjestämisestä sekä nimeää ehdokkaat näiden sekä muiden yhteisöjen ja säätiöiden tilintarkastajiksi, milloin kaupungilla on tällainen nimeämisoikeus.
- tehdä vuosittain ehdotus talousarvioksi ja toimintasuunnitelmaksi kaupungin hallitukselle
- ratkaisee muutkin toimialaansa koskevat asiat, ellei ole muuta viranomaista, jolle päätösvalta kuuluu.

### 3 § Tarkastustoimiston tehtävät

Ulkoisen tarkastuksen yksikön eli tarkastustoimiston tehtävänä on

- valmistella tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi tulevat asiat
- avustaa lautakuntaa toiminnan ja talouden arviointitehtävässä
- tehdä toiminnan ja talouden tarkastuksia tarkastuslautakunnan hyväksymän työohjelman tai sen erikseen hyväksymän suunnitelman mukaisesti.

Tarkastuslautakunta hyväksyy tarkastustoimiston toimintasäännön, jossa määritellään tarkemmin tarkastustoimiston tehtävistä ja toiminnasta.

#### **4 § Tarkastusjohtajan tehtävät ja kelpoisuusehdot**

Tarkastustoimistoa johtaa tarkastusjohtaja. Tarkastusjohtaja päättää yksikön henkilöstön tehtävistä ja työnjaosta.

Tarkastusjohtajan valitsee kaupunginvaltuusto tarkastuslautakunnan esityksestä. Tarkastusjohtajan kelpoisuusehtona on virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tai JHT-tutkinto sekä hyvä perehtyneisyys kunnallishallintoon ja toiminnan arviointiin.

Tarkastusjohtaja päättää palkkausta lukuun ottamatta tarkastustoimiston henkilöstön virka- ja työehtosopimusten mukaisista palvelussuhteen ehdoista ja työnantajan päätösvaltaan kuuluvista asioista kaupungin henkilöstöpoliittisten linjausten, ohjeiden ja käytäntöjen mukaisesti.

Tarkastusjohtaja päättää tarkastustoimistoa koskevista sopimuksista, hankinnoista sekä hyväksyy tarkastuslautakunnan ja tarkastustoimiston menot ja tulot.

#### **5 § Asiakirjojen allekirjoittaminen**

Hallintosäännön yleisen osan 29 §:ssä määrätyn lisäksi tarkastuslautakunnan muut asiakirjat allekirjoittaa tarkastusjohtaja tai hänen määräämänsä muu viranhaltija.

#### **6 § Tilintarkastuksen suunnittelu ja raportointi**

Tilintarkastajan on laadittava toimikaudekseen tarkastussuunnitelma ja vuosittain kullekin tilikaudelle työohjelma. Ne on toimitettava tarkastuslautakunnalle tiedoksi.

Tilintarkastaja raportoi tarkastussuunnitelman ja työohjelman toteutumisesta ja tarkastushavainnoistaan tarkastuslautakunnalle sen määräämällä tavalla.

## LUOTTAMUSHENKILÖIDEN PALKKIOITA JA KORVAUKSIA KOSKEVAT ERILLISSÄÄNNÖT

### 1 § Soveltamisala

Luottamushenkilöille suoritetaan palkkiota luottamustoimen hoitamisesta, korvausta ansionmenetyksestä ja kustannuksista, joita luottamustoimen vuoksi aiheutuu sijaisen palkkaamisesta, lastenhoidon järjestämisestä tai muusta vastaavasta syystä, sekä matkakustannusten korvausta ja päivärahaa tämän säännön mukaisesti.

### 2 § Kokouspalkkiot

Kaupungin toimielinten ja niiden jaostojen kokouksista suoritetaan seuraavat kokouspalkkiot:

1.
  - kaupunginvaltuusto ja sen valiokunnat
  - kaupunginhallitus sekä tarkastuslautakunta170 €
2.

Lautakunnat:

  - keskusvaalilautakunta
  - elinvoima- ja hyvinvointilautakunta
  - sivistyslautakunta
  - kaupunkiympäristölautakunta
  - rakennus- ja ympäristölupalautakunta
  - Lahden seudun jätelautakunta
  - Lahden seudun joukkoliikennelautakunta
  - vaalilautakunta140 €
3.

Muut johtokunnat ja toimikunnat:

  - johtokunnat
  - toimikunnat120 €

Kokouksen puheenjohtajana yli puolet sen ajasta toimineelle maksetaan jäsenen palkkio 50 prosentilla korotettuna. Kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat saavat tämän palkkiosäännön 4 §:n mukaisten vuosipalkkioidensa lisäksi kokouspalkkiot yksinkertaisina.

Milloin kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen taikka lauta- tai johtokunnan pöytäkirja on tarpeellista tarkastaa muutoin kuin sähköisesti, maksetaan pöytäkirjan tarkastajalle toimituspalkkiona 15 euroa tarkastuskerralta. Mahdollisesti valittava ylimääräinen tarkastaja ei ole oikeutettu tarkastuspalkkioon.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle maksetaan osallistumisesta kaupunginhallituksen kokouksiin sama palkkio kuin kaupunginhallituksen jäsenille.

Kaupunginhallituksen jäsenelle maksetaan osallistumisesta kaupunginvaltuuston tai sen valiokunnan kokoukseen sama palkkio kuin valtuutetulle.

Kaupunginhallituksen määräyksestä lautakunnan, johtokunnan tai toimikunnan kokoukseen osallistuvalla kaupunginhallituksen jäsenelle maksetaan sama palkkio kuin ko. toimielimen jäsenelle.

Kaupunginvaltuuston tiedotustilaisuuteen (valtuustoinfo) tai kyselytuntiin osallistumisesta maksetaan valtuutetuille ja kaupunginhallituksen jäsenille valtuutetun palkkio.

Toimielimen kokoukseen asiantuntijoiksi kutsutuille luottamushenkilöille maksetaan toimielimen jäsenen kokouspalkkio.

Toimielinten tai niiden edustajien suorittamista tarkastuksista suoritetaan palkkio samojen perusteiden mukaan, kuin asianomaisen toimielimen kokouksista maksetaan kokouspalkkiota sen jäsenille.

Kaupunginvaltuuston seminaari- ja koulutuspäivistä maksetaan laaditun muistion perusteella 1 momentin mukainen kaupunginvaltuuston kokouspalkkio kultakin päivästä.

Jos muun toimielimen kuin kaupunginvaltuuston koulutus tai vastaava tapahtuu kokouksen muodossa, noudatetaan soveltuvin osin tämän säännön määräyksiä.

### 3 § Peräkkäiset kokoukset

Mikäli sama toimielin joko kokonaisuudessaan tai osastona taikka jaostona kokoontuu yhtenä päivänä useammin kuin kerran, maksetaan kokouksista ainoastaan yksi palkkio, ellei edellisten kokousten päättymisestä ole kulunut vähintään yksi tunti.

### 4 § Vuosipalkkiot

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajille, kaupunginhallituksen varapuheenjohtajille ja muille jäsenille sekä alla mainittujen lautakuntien puheenjohtajille ja valtuustoryhmien puheenjohtajille suoritetaan tämän säännön 2 ja 3 §:ssä mainitun kokouspalkkion lisäksi kokousten ulkopuolella hoidetuista tehtävistä seuraavan suuruinen vuosipalkkio:

|                                                          |         |
|----------------------------------------------------------|---------|
| - Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja                      | 9 000 € |
| - Kaupunginvaltuuston varapuheenjohtaja                  | 3 600 € |
| - Kaupunginhallituksen jäsen                             | 3 600 € |
| - Rakennus- ja ympäristölupalautakunnan puheenjohtaja    | 3 600 € |
| - Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja                     | 3 600 € |
| - Tarkastuslautakunnan jaoston puheenjohtaja             | 2 000 € |
| - Tarkastuslautakunnan jäsen                             | 1 500 € |
| - Elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan varapuheenjohtaja | 1 800 € |
| - Sivistyslautakunnan varapuheenjohtaja                  | 1 800 € |
| - Kaupunkiympäristölautakunnan varapuheenjohtaja         | 1 800 € |

## LAHDEN KAUPUNGIN HALLINTOSÄÄNTÖ

Luottamushenkilöiden palkkioita ja korvauksia koskevat erillissäännöt

Muut lautakunnat ja johtokunnat:

- |                                               |                     |
|-----------------------------------------------|---------------------|
| - Lautakuntien ja johtokuntien puheenjohtajat | 2 000 €             |
| - Valtuustoryhmän puheenjohtaja               | 135 € / valtuutettu |

Kaupunginhallituksen puheenjohtajaksi valitulle luottamushenkilölle maksetaan kaupungin hallintosäännössä määriteltyjen tehtävien hoitamisesta 60 000 euron suuruinen vuosipalkkio, josta kuukausittain maksetaan 1/12 osa (5 000 euroa). Vuosipalkkio sisältää korvauksen 8 §:ssä mainituista ansionmenetyksistä ilman erillistä selvitystä.

Kaupunginhallituksen varapuheenjohtajille maksetaan hallintosäännössä ja jäljempänä määriteltyjen tehtävien hoitamisesta 30.000 euron suuruinen vuosipalkkio, josta kuukausittain maksetaan 1/12 osa (2.500 euroa). Vuosipalkkio sisältää korvauksen 8 §:ssä mainituista ansionmenetyksistä ilman erillistä selvitystä.

Mikäli kaupunginhallitus valitsee keskuudestaan kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskevan erillissäännön 3 §:n 5 momentin mukaiseksi konsernivastuulliseksi henkilöksi resursoitun puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan, sisältyy tehtävä maksettavaan palkkioon. Mikäli kaupunginhallitus valitsee keskuudestaan konsernivastuullisen henkilön, joka ei ole resursoitu, maksetaan tehtävästä kaupunginhallituksen jäsenen vuosipalkkion lisäksi lautakunnan varapuheenjohtajan vuosipalkkio.

Resursoitun luottamustehtävän työaikaan ja työaikakorvauksiin sovelletaan kunnanjohtajaa koskevia kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajan osalta hänen hallinnollisena esihenkilönään toimii kaupunginvaltuuston puheenjohtaja, joka hyväksyy hänen lomansa, sairauslomansa ja muut vastaavat laissa määritellyt tehtävään liittyvät asiat. Vastaavasti kaupunginhallituksen puheenjohtaja toimii kaupunginhallituksen varapuheenjohtajien hallinnollisena esihenkilönään hyväksyen heidän tehtävänsä liittyvät em. asiat.

Milloin edellä tässä pykälässä mainittu resursoitu puheenjohtajana toimiva luottamushenkilö on estynyt hoitamasta tehtäväänsä, ja varapuheenjohtaja on toiminut puheenjohtajana vähintään kalenterikuukauden ajan puheenjohtajana, maksetaan varapuheenjohtajalle tältä kuukaudelta puheenjohtajan vuosipalkkiosta kuukautta kohden laskettu osuus. Milloin muu kuin edellä mainittu resursoituna puheenjohtajana toimiva luottamushenkilö on estynyt hoitamasta tehtäväänsä, ja varapuheenjohtaja on toiminut puheenjohtajana kalenterikuukauden aikana useammassa kokouksessa kuin puheenjohtaja, maksetaan varapuheenjohtajalle tältä kuukaudelta puheenjohtajan vuosipalkkiosta kuukautta kohden laskettu osuus, joka vähennetään puheenjohtajan vuosipalkkiosta. Milloin kaupunginhallituksen varajäsen on osallistunut varsinaisen jäsenen estyneenä ollessa kalenterikuukauden aikana useampaan kaupunginhallituksen kokoukseen kuin varsinainen jäsen, maksetaan varajäsenelle tältä kuukaudelta varsinaisen jäsenen vuosipalkkiosta kuukautta kohden laskettu osuus, joka vähennetään varsinaisen jäsenen vuosipalkkiosta.

Tarkastuslautakunnan jäsenillä on vuosipalkkion lisäksi oikeus saada tämän säännön 2 §:n 1 momentin 1. kohdan mukainen kokouspalkkio osallistumisestaan tarkastuskokoukseen.

Mitä edellä tämän pykälän 7 momentissa on määrätty kaupunginhallituksen varajäsenen palkkiosta, sovelletaan myös tarkastuslautakunnan varajäsenelle maksettavaan palkkioon.

## 5 § Vaalilautakuntien palkkiot

Keskusvaalilautakunnan jäsenelle ääntenlaskentakokouksesta sekä vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan puheenjohtajalle ja jäsenelle suoritetaan kultakin toimituspäivältä seuraavan suuruiset palkkiot, joihin sisältyy korvaus vaalitoimituksen päätyttyä suoritettavasta laskenta-tehtävästä.

|                                                           |       |
|-----------------------------------------------------------|-------|
| - vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan puheenjohtaja      | 400 € |
| - vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan varapuheenjohtaja  | 350 € |
| - vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsen ja varajäsen | 300 € |

Toimituspäiviä edeltävistä ja niitä seuraavista kokouksista suoritetaan vain tämän säännön 2 §:n 1 momentin 2. kohdan mukainen kokouspalkkio.

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtajalle maksettavan, vaaleista kullakin kerralla aiheutuneeseen työmäärään perustuvan kertapalkkion määrää kaupunginhallitus.

Keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan varajäsenille suoritetaan tässä pykälässä tarkoitetut kokouspalkkiot ja 2 §:n 1 momentin 2. kohdassa mainitut kokouspalkkiot silloinkin, kun he ovat toimielimen kokouksessa läsnä olematta siinä varsinaisen jäsenen tilalla.

## 6 § Sihteerijäsenen palkkio

Sihteerinä toimineelle muun toimielimen kuin vaalilautakunnan tai -toimikunnan luottamushenkilöjäsenelle, jolle ei makseta vuosipalkkiota tai muuta erityistä korvausta sihteerin tehtävien hoitamisesta, suoritetaan asianomaisen toimielimen jäsenen kokouspalkkio 50 prosentilla korotettuna.

## 7 § Erityisestä luottamustehtävästä suoritettava palkkio

Mikäli kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, lautakunta tai kaupunginjohtaja on nimennyt luottamushenkilön kaupungin viralliseksi edustajaksi sellaiseen edustajakokoukseen, toimikuntaan, neuvottelukuntaan tai -päiville, varsinaiseen kunnallishallinnon alaan kuulumattomaan johtokuntaan tai muuhun vastaavanlaiseen tehtävään, josta ei makseta muuta palkkiota, suoritetaan hänelle 2 §:n 1 momentin mukainen kokouspalkkio nimeäjästä riippuen joko 1. tai 2. kohdan mukaisesti.

## 8 § Korvaus ansionmenetyksestä ja kustannuksista

Luottamushenkilölle suoritetaan korvausta ansionmenetyksestä ja luottamustoimen vuoksi aiheutuneista kustannuksista. Korvaus ei ole täyden korvauksen periaatetta noudattava.

Ansionmenetykskorvausta suoritetaan vain luottamustoimen hoitamiseen käytetyltä ajalta. Ansionmenetykskorvauksen yläraja on 40,00 euroa tunnilta ja enintään kahdeksalta tunnilta vuorokaudessa.

Jos luottamushenkilö tekee työtä, jossa vapaan saaminen edellyttää palkatonta vapaata koko työvuorosta, luottamushenkilölle korvataan ansionmenetys koko työvuoron ajalta työnantajan todistuksen mukaisesti.

Luottamushenkilölle, joka palkkaa itselleen sijaisen, suoritetaan tästä aiheutuneena korvauksena enintään niin paljon, kuin hän itse olisi saanut ansionmenetyksen korvausta.

Saadakseen korvausta työansion menetyksestä luottamushenkilön tulee esittää työnantajan todistus siitä. Todistuksesta on myös käytävä ilmi, että luottamustoimen hoitamiseen käytetty aika olisi ollut hänen työaikaansa ja että hänelle ei makseta siltä ajalta palkkaa.

Luottamushenkilön, joka tekee ansiotyötä olematta työsuhteessa taikka virka- tai muussa julkis-oikeudellisessa palvelussuhteessa, tulee esittää kirjallisesti riittävä selvitys ansionmenetyksestä ja luottamustoimen johdosta aiheutuneista kustannuksista.

Työnantajan todistusta pidätetyn palkan suuruudesta tai selvitystä yritystoiminnassa aiheutuneen ansion aleneman määrästä ei tarvitse esittää, mikäli ansionmenetyksenä haetaan enintään 18 euron korvausta tunnilta. Luottamushenkilön tulee tällöinkin antaa selvitys ammatin- tai yritystoiminnan harjoittamisesta sekä kirjallinen vakuutus siitä, että edellä tarkoitettua korvattavaa ansionmenetystä on haetun korvauksen verran syntynyt.

## **9 § Matkakustannusten korvaaminen**

Luottamushenkilön oikeudesta saada luottamustehtävän hoitamisesta johtuen matkakustannusten korvausta, päivärahaa, ateriakorvausta, majoittumiskorvausta, yömatkarahaa, kurssipäivärahaa ja korvausta ulkomaille tehdystä virkamatkasta sekä korvausten saamisessa noudatettavasta menettelystä ovat soveltuvin osin voimassa kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen määräykset, kuitenkin siten, että kaupunginhallituksella on yksittäistapauksessa oikeus määrätä toisin majoittumiskorvauksesta ja erityisestä syystä myös matkakustannusten korvaamisesta.

2 §:ssä tarkoitetuista strategia- ja koulutuspäivistä ei suoriteta matkakulujen korvausta eikä päivärahoja, jollei kaupunginhallitus yksittäistapauksessa erityisestä syystä toisin päättä.

Matkakustannusten korvaus edellyttää 1 momentissa mainitussa sopimuksessa tarkoitettua hyväksyttävää selvitystä kustannusten tosiasiallisesta syntymisestä. Silloin, kun tosite syntyneistä kustannuksista on ollut saatavilla, se on liitettävä hakemukseen.

## **10 § Erinäisiä määräyksiä**

Tässä säännössä mainittujen palkkioiden tulee perustua kokouspöytäkirjoihin tai luottamustehtävän hoitamisesta laadittuihin muistioihin.

Luottamustoimen vuoksi aiheutuneiden ansionmenetyksen ja muiden kustannusten korvaamista koskeva hakemus on tehtävä sähköisesti vähintään puolivuositain. Päättäneen kalenterivuoden korvaushakemukset tulee toimittaa tammikuun 15. päivään mennessä.

## **11 § Palkkioiden taso**

Palkkiot sidotaan yleiseen ansiotasoindeksiin vuoden 2027 alusta alkaen ja pyöristykset tehdään lähimpään täyteen euroon. Indeksien mukainen tarkastus palkkioihin tehdään kahden vuoden välein valtuuston toimikauden puolivälissä ja lopussa.